

*Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Közhasznú Társaság
Térségi Tervezési Iroda
1016 Budapest I., Gellérthegy u. 30-32.*

A TISZA-TÓ TÉRSÉG TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

*Készült a Magyar Terület- és Regionális Fejlesztési Hivatal
Kiemelt Térségi Programok Főosztálya megbízásából*

Budapest, 2005. június hó

VÁTI MAGYAR REGIONÁLIS FEJLESZTÉSI ÉS URBANISZTIKAI KÖZHASZNÚ TÁRSASÁG
H-1016 BUDAPEST, GELLÉRTHEGY UTCA 30-32
TELEFON: (36 1) 224-3100 FAX: (36 1) 224-3105 Pf.: 20 153
E-mail: vati@vati.hu

*A Tisza-tó térség területfejlesztési koncepciója
Törzsszám: 2951/2004-2.2.1.*

Vezető tervező:

Faragó Péter

*Tervezői nyilvántartási
szám: TR1 01 4039/01*

Tervezők:

– VÁTI Kht. részéről

Dálnokyné Devecseri Anikó

Faragóné Huszár Szilvia

Majorné Vén Mariann

*– M-Teampannon Kft.
részéről*

Horváth Benő

Munkatárs:

Majorossy Mária

Vajda Ferencné

Irodavezető:

Göncz Annamária

Vezérigazgató:

Csanádi Ágnes

*Ez a dokumentáció a VÁTI Kht. szellemi terméke. A hozzá kötődő – szerzői jogról szóló 1999.
évi LXXVI törvényben meghatározott – vagyoni jogok a VÁTI Kht.-t illetik.*

Budapest, 2005. június hó

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés.....	3
1. Területi adottságok összefoglalása.....	5
2. SWOT-analízis.....	16
3. A fejlesztés lehetséges irányai, forgatókönyvek.....	20
4. Jövőkép.....	25
5. Célpiramis.....	27
6. A prioritások és az intézkedések közötti kapcsolatrendszer.....	58
7. Az intézkedések megvalósításának tervezett ütemezése.....	62
8. Intézkedések és beavatkozási területek.....	64
9. A fejlesztés eszköz- és intézményrendszere.....	66
10. Várható környezeti, gazdasági és társadalmi hatások.....	67

Függelékek

1. sz. függelék: Tisza-tó térség és kiemelt üdülőkörzet településsoros lehatárolása
2. sz. függelék: Tisza-tó térség és kiemelt üdülőkörzet térképi lehatárolása
3. sz. függelék: Területi jellemzők táblázatos összefoglalása
4. sz. függelék: Irodalomjegyzék
5. sz. függelék: Egyeztetési eljárás összefoglaló táblázata

BEVEZETÉS

A Tisza-tó kialakítása óta eltelt mintegy három évtized alatt ellentmondásos és beavatkozást igénylő folyamatok játszódtak le a térségben. A kiskörei létesítmény a duzzasztással és 127 km²-nyi vízfelület kialakításával olyan mértékű táji és településszerkezeti átalakulásokat vont maga után, amelyek átértékelték a térség addigi területhasználatát és jellegét. Ezen összetett folyamatok felismerése és megfelelő mederbe terelése a létesítménnyel szinte egyidős törekvés volt

A különböző tanulmányok, tervek sokasága nem is annyira szándékukban, mint inkább a létesítmény prioritásainak folyamatos átértékelése következtében mára sokat veszítettek aktualitásukból. A korábbi elsődleges cél, a térség vízellátása és az energiatermelés lassan hátrébb szorult, a turizmus és természetvédelem pedig egyre fontosabb szerephez jutott. A folyamat végül oda vezetett, hogy a Tisza-tó térséget "Kiemelt Üdülőkörzet"-té nyilvánították. Ezzel megteremtődött az a stabil alap, amelyre már lehet komplex célok mentén felépített integrált térségfejlesztési koncepciót és programot építeni.

Ennek igényével döntött úgy a Magyar Terület- és Regionális Fejlesztési Hivatal Kiemelt Programok Főosztálya, hogy kidolgoztatja a térség fejlesztési koncepcióját a Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács (TTFT) bevonásával.

A TTFT 2003. áprilisában alakult meg azzal a céllal, hogy a térség társadalmi-gazdasági erőforrásainak aktivizálásával elősegítse a Tisza-tó közvetlen és tágabb környezetébe tartozó települések társadalmi-gazdasági felzárkóztatását, az életkörülmények javítását, a térségi szereplők hatékony együttműködésének megalapozását, a fejlesztések összehangolását.

A térségre készítendő területfejlesztési koncepció tulajdonképpen fenti céloknak a vonatkozó jogszabályokban előírt tartalmi követelmények szerinti megalapozását és kifejtését jelenti.

Tervezési területként – mivel a Tisza-tó kiemelt üdülőkörzet településsoros lehatárolása Kormányrendelettel a területfejlesztési koncepció kidolgozásának kezdetéig nem történt meg – megfelelő előkészítés és egyeztetés után a Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács 2004. augusztus 5-i ülésén az érintett négy megyéből összesen 73 településből álló térséget fogadott el (1. és 2. számú függelék).

A tervezési terület 2262 km² kiterjedésű, 226 ezren lakják és a négy megyéből tizenegy statisztikai kistérséget érint részben vagy egészben.

A koncepció fejlesztési irányai és céljai alapvetően harmonizálnak azokkal a korábban készült országos és térségi jelentőségű tervdokumentumokkal, melyek a Tisza-tó térségét részben vagy egészben érintik, ill. lefedik (legfontosabbak ezek közül az Országos Területfejlesztési Koncepció, az Országos Területrendezési Terv, a Tisza-tavi Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési terve, a Tisza-tó Turizmusának Középtávú Fejlesztési Programja, az érintett tervezési-statisztikai régiók – Észak-magyarországi és Észak-alföldi –, valamint megyék – Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú-Bihar, Heves, Jász-Nagykun-Szolnok – területfejlesztési koncepciói, a Regionális Idegenforgalmi Bizottság és a Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács különböző dokumentumai, stb. Teljeskörű felsorolásukat a 4. sz. függelék tartalmazza).

Alapkövetelmény továbbá, hogy a térségre készülő területfejlesztési koncepció kapcsolódjon a Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése* keretén belül kidolgozásra kerülő különféle dokumentumokhoz, de különösképpen a Tisza-mente integrált területfejlesztési, vidékfejlesztési és környezetgazdálkodási koncepciójához. Ugyanúgy elvárás, hogy a Tisza-tó térség területfejlesztési koncepciója prioritásaiban és ütemezésében igazodjon a Nemzeti Fejlesztési Tervhez (NFT), ill. fejlesztési javaslatai érvényesíthetők legyenek majd a kidolgozandó Európa Tervben is.

A koncepció kidolgozásánál döntő súllyal esik latba továbbá a területen élő lakosság igénye és elvárása saját jövőjét illetően. Ennek megismeréséhez és érvényesítéséhez a prioritások meghatározása előtt települési (kérdőíves) és kistérségi szinten (helyszíni konzultációk) egyaránt megtörtént az elvárások és javaslatok gyűjtése, kiértékelése és koncepcióba illesztése.

A térség fejlesztése komplex feladat, ahol a fejlesztések jelentős részét a Tisza-tó és a hozzá kapcsolódó különféle táji, térszerkezeti, társadalmi és gazdasági rendszerek kölcsönhatásán keresztül lehet megvalósítani. A komplex területfejlesztési koncepció filozófiájának az a kulcseleme, hogy a különböző típusú fejlesztési irányok megvalósítása csak akkor éri el a kívánt hatást, ha azok rendszerbe integráltan, egymással összehangoltan és egymásra épülve kerülnek megvalósításra.

Fentiekkel összhangban a Tisza-tó térségére készült területfejlesztési koncepció az ilyen típusú dokumentumok kidolgozására vonatkozó tartalmi követelményeknek megfelelően (18/1998. (VI. 25.) KTM rendelet) a következő főbb munkarészekből áll:

- a térségre ható külső tényezők és a belső területi adottságok feltárása alapján összeállított vizsgálati szintézis,
- SWOT analízis,
- a fejlesztés lehetséges irányai, forgatókönyvek,
- a területfejlesztés fő céljai, irányai,
- célpiramis,
- az intézkedések egymáshoz való kapcsolata,
- az intézkedések megvalósításának tervezett időbeni ütemezése,
- az intézkedések és beavatkozások területi egységei,
- eszköz- és intézményrendszer,
- a társadalmi, gazdasági és környezeti hatások felsorolása.

A tervezéssel kapcsolatos munkaszerződéssel összhangban a területfejlesztési koncepció 2004. év végi tervezői anyagának a Megbízó instrukciói alapján átdolgozott változata 2005. év február 1-jén a vonatkozó jogszabály által előírt szervezetekhez 200 példányban CD adathordozón véleményezésre kiküldésre került. (A vélemények összefoglaló feldolgozását az 5. sz. függelék tartalmazza.)

Jelen dokumentáció az egyeztetési anyag véleményezési eljárás alapján átdolgozott változatát tartalmazza, mely az elfogadást követően alapul szolgál a vonatkozó Kormány-előterjesztés kidolgozásához.

*A VTT tervezési területe a Tisza-tó térség településeinek 78%-át foglalja magában.

1. TERÜLETI ADOTTSÁGOK ÖSSZEFOGLALÁSA*

A Tisza-tó térség négy megye határánál, az Alföld és az Északi-középhegység találkozásánál helyezkedik el. Fekvéséből adódóan a táj nagyon változatos, itt az alföldi, dombvidéki és ártéri jellegű tájrészletek egyaránt megtalálhatóak. A térség vázát a Tisza-folyó, ill. a Tisza-tó alkotja, melyre szerveződik a tervezési terület. A Tisza folyóra, mint meghatározó térszerkezeti elemre fűződnek fel a Hortobágy és a Borsodi Mezőség országos jelentőségű ökológiai rendszerei, amelyek északi irányban a középhegység táji adottságaival, élővilágával, délen pedig a Nagykunság mozaikos tájszerkezetével sajátos ökológiai rendszert alkotnak.

A térség tájszerkezetének, vízügyi, környezet- és természetvédelmi szempontból kiemelten fontos jellemzője a középhegység lábától a Tiszáig tartó lejtés. Ennek következtében a felső, intenzíven használt agrárterületek és a Budapest-Kassa útvonal mentén kialakult agglomeráció területén keletkező szennyezések a felszíni és a felszín alatti vizeket, a tározótér vízbázisát veszélyeztetik.

Földrajzi, valamint társadalmi-gazdasági helyzetét tekintve a Tisza-tavi térség illetve az itt található települések távolabb esnek az Alföld gazdaságilag fejlettebb, urbanizáltabb területeitől, kiesnek az országos makroszerkezeti fejlődési zónákból. Ennek következtében a térség egy része országos összehasonlításban társadalmi, gazdasági szempontból elmaradott területnek számít.

Ennek a *történelmileg kialakult, többszörösen hátrányos helyzetnek* a legfőbb összetevői:

- a társadalmi és gazdasági szempontból belső perifériális helyzet,
- a közlekedési kapcsolathányok,
- a térség mezőgazdasági jellege,
- a hátrányos társadalmi helyzet.

A hátrányos helyzetből való kiemelkedés egyik leginkább meghatározó eleme a Tisza és a Tisza-tó, illetve az ezekhez való fokozatos visszafordulás lehet. A tó mostanra felértékelődött, természetvédelmi-ökológiai jelentősége és turisztikai szerepe megkívánja a közelmúltig meghatározó *mezőgazdaság fokozatos, irányított átalakítását* (művelési struktúraváltás), valamint a térség *turisztikai szolgáltatásainak továbbfejlesztését*. A minőségi turizmus gazdasági jelentősége, munkahelyteremtő képessége a térség szempontjából különleges fontosságú lehet. Bár a lakosság megélhetését teljeskörűen önmagában nem biztosítja, de a jövőben motorja lehet a gazdasági és szerkezeti átalakulásnak.

A térség fejlesztését a természeti adottságokra, az alakuló táj értékeire alapozva kell felépíteni, mert az attól való eltérés további torzulásokat eredményezhet ember és környezet viszonyában. A fenntartható fejlődés érdekében meg kell találni a területi és társadalmi kompromisszumot.

A megindult fejlődésre tekintettel lehetőség van egy új, sajátos arculatú Tisza-tavi térség kialakulására. Ez a folyamat a Tisza-tó három évtizeddel ezelőtti létrehozásával kezdődött, jelenleg is tart, de kiteljesedése még hosszabb időtávot igényel.

*A fejezet azokat a legfontosabb – a tervelemzésekből, a részletes vizsgálatokból és a véleményezési eljárás feldolgozásából leszűrhető – megállapításokat és tendenciákat tartalmazza, melyek a területfejlesztési koncepció megalapozásához elsősorban figyelembeveendőek. A területi jellemzőket összefoglaló táblázatos anyag a 3. sz. függelékben található.

A fejlődést azonban a jelenlegi állapotok nagymértékben determinálják, azt számtalan probléma nehezíti, ill. hátráltatja, melyek feloldására a hosszú távú területfejlesztési koncepciónak választ kell adnia. Ezek összefoglalása a következő:

A településrendszert a falvak(63) magas aránya (87%) jellemzi, szemben a térségben található tíz várossal (13%). A települések közel 2/3-a tartozik a 2000 fő alatti népességkategóriába, de a városok átlagos népessége sem magas (a városok felének lakos száma 10 ezer fő alatti, további négy városé 10 és 20 ezer fő közötti, és csak Karcag népességkoncentrációja haladja meg a 20 ezer főt).

A terület településeinek kapcsolati rendszereit nagymértékben meghatározza az a körülmény, hogy a Tisza tó, mint térségszervező elem a térszerkezetben rövid múltra tekint vissza. A tó létrejötte által generált adottságok új folyamatokat indítottak el a településrendszerben, de a korábban létrejött településközi kapcsolatok, ill. a Tisza, mint a térkapcsolatok szempontjából meghatározó természeti elem átjárhatóságának korlátai nehezítik a belső kapcsolatok fejlődését.

A térségen belül igazi multifunkciós központ (részben talán Karcag és Tiszaújváros kivételével) nincs, ezért a Tisza-tó térségének települései az elérhetőségi lehetőségek, ill. a korábban kialakult vonzási pályák mentén a tágabb körzetben elhelyezkedő, sokoldalú és fejlett funkciókkal rendelkező közép- és felsőszintű vonzásközpontokhoz gravitálnak (északon Gyöngyös, Eger és Miskolc, keleten Debrecen, délen Szolnok és Törökszentmiklós).

A belső vonzásközpontok (városok) közül a tó közvetlen közelében sincs igazán jelentős központi funkcióval bíró település. Tiszafüred, mint szóba jöhető fiatal város még nem képes teljes értékű vonzásközpontként funkcionálni.

A korábbi közigazgatási és ellátási vonzásközpontok hatása érzékelhető jelenleg is, így szűkebb térségükben a hagyományos, de a Tisza-tótól távolabb fekvő városi rangú települések – Heves, Füzesabony, Tiszaújváros, Mezöcsát, Polgár, Tiszacsege, Balmazújváros, Karcag és Kunhegyes – térségi vonzása a környező települések felé jelenleg is működik.

A tó keleti és nyugati részén fekvő települések közötti kapcsolat – ami egyben a tágabb térség kapcsolati lehetőségeit is jelenti – az átkelési pontokon keresztül bonyolódik. Ezek közül legjelentősebb a tó északi részén a Poroszló–Tiszafüred, ill. déli részén a Kisköre–Abádszalók kapcsolat. Ebben a relációban további térségi kapcsolatok a Tiszaújváros–Polgár, ill. Fegyvernek–Nagykőrű átkelések.

A Tisza-tó környéki települések arculatát, de településközi kapcsolatainak intenzitását is egyre inkább meghatározza a fejlődő turizmus. A turizmus szervezéséhez szükséges együttműködés ma már dominánsan jellemző a térségi műszaki infrastruktúrák kialakításában is (térségi szennyvíz, hulladékgyűjtési és ártalmatlanító rendszerek stb.).

A humán erőforrásokat tekintve a térség lakónépessége 2003-ban 226 ezer fő volt, 3000 fővel kevesebb, mint az 1990-es népszámláláskor regisztráltak.

A csökkenést negatív természetes szaporodás és vándorlási veszteség okozta. A térségre általában jellemző a fiatal korosztálynál magasabb időskorú arány, de az előregedés mértéke valamivel alatta marad az érintett megyei és az országos átlagoknak.

A térségben élők *egészségi állapotát* meghatározó természeti, környezeti viszonyok ideálisak a gazdasági-társadalmi környezet viszont nem. A térségben hatványozottan jelentkezik a magyar társadalom egészére jellemző a magas válási arány, a fiatalok szocializációs problémái, a szorongás, a stressz és az egészségügyi kultúra alacsony színvonala. A születéskor várható élettartam az országos átlagtól elmarad, különösen kedvezőtlenek az itt élő férfiak életésélyei.

A kedvezőtlen demográfiai feltételek hatásaként – a jövőben a folyamat felgyorsulásával kell számolni. A lakosság számának csökkenése mellett az életkor szerinti összetétel deformálódik azaz a lakosság strukturális jellemzői romlanak. Az előregedés, a születések számának csökkenése, az elvándorlás, a hiányos középkorosztály és a fiatalok arányának mérséklődése együttesen a kedvezőtlen folyamatok felgyorsulásához vezetett. A társadalmon belül nő a halmozottan hátrányos helyzetű roma etnikum aránya is.

A népesség *iskolázottsági szintjére* jellemző, hogy a középfokú és diplomás végzettségűek aránya alacsonyabb, az alacsonyabb végzettségűeké pedig magasabb az országos átlagnál. Ez a fejlődés szempontjából kedvezőtlen adottság, hiszen a strukturális átalakulás egyik záloga a megfelelő számú és képzettségű vállalkozói és munkavállalói réteg.

A térségben a lakosság jelentős része *munkanélküli*. A száz munkaképes korú lakosra jutó regisztrált munkanélküliek száma 2003-ban 5,1 és 9,8 fő körüli volt az egyes kistérségekben. A munkanélküliségre általában jellemző, hogy az utóbbi időszakban tovább nőttek a településkategóriák között korábban is jelentős különbségek, így a 2000 főnél kisebb településeken az országos átlag másfélszerese, ezen belül az 500 főnél kisebb településeken kétszerese a munkanélküliek aránya.

A térség lakosságának *jövedelmi mutatója* az egy főre jutó személyi jövedelemadó-alap nagysága alapján 2002-ben átlagosan 300 ezer forint körül volt. Ezzel a mutatóval az érintett kistérségek a tiszaujvárosi és a szolnoki kivételével országos összehasonlításban is a legrosszabbak között vannak.

A lakosság életminőségét alapvetően meghatározza a települési *humán szolgáltatások és lakáskomfort* színvonala.

A térség *egészségügyi ellátása* az országos átlagnak megfelelő, az ellátórendszer kétpólusú, alapellátásból és szakellátásból (járóbeteg és fekvőbeteg) áll. A térségben az egy házi orvosra és házi gyermekorvosra jutó lakosság az országos átlagnál kedvezőbb.

Az ügyeleti orvosi és gyógyszerészeti ellátás azonban nem kielégítő, e szolgáltatásokra jellemző a túlzott igénybevétel. A járóbeteg szakellátás minősége és leterheltsége (vizsgálati esetszám) nagyon nagy területi szóródást mutat, amit a szakrendelést folytató rendelőintézetek, kórházak egyenlőtlen elhelyezkedése miatti jelentős eljutási különbség okoz.

Általános jelenség, hogy a kórházak és rendelőintézetek épületállománya elavult, többsége felújításra szorul és a műszerezettség is sok helyen nem megfelelő.

A *szociális ellátás* szerepe elsősorban korrekciós jellegű, legfontosabb feladata a szélsőséges jövedelmi egyenlőtlenségek, az átmeneti krízishelyzetek és a tartós, visszafordíthatatlan válsághelyzetek intézményes kezelése. A kiemelt szociális gondoskodást igénylő népességcsoportok körét az időskorúak, a munkanélküliek, a halmozottan hátrányos helyzetű családok és a hozzájuk tartozó fiatalok alkotják.

A térségben a csökkenő gyermeklétszám miatt az *alacsonyabb oktatásban* résztvevő tanulói létszám folyamatosan csökken, míg a felsőfokú oktatásban a hallgatói létszám nő, ennek ellenére alacsony az iskolázottsági szint.

A térségben megfelelő számú alsó- és középfokú oktatási intézmény található, az általános iskolák, középiskolák és szakiskolák viszonylag széles skálája területileg egyenletesen oszlik el. Felsőfokú intézmény azonban a tervezési területen nem található.

A *kulturális intézmények* közül a települési könyvtárak szinte valamennyi településen elérhetők, a művelődési, közösségi házak kiépültsége már nem ilyen kedvező. Állandó színházzal a térség nem rendelkezik

A *kulturális örökség* értékeinek védelme országos és helyi szinten egyaránt általában anyagi nehézségekbe ütközik. Számos településen már felmérésre kerültek a védendő épített környezeti emlékek – rendszerint kúriák, tájházak, szülőházak – megtartásuk és funkcióval való felruházásuk a turisztikai kínálati elemek bővítése szempontjából is kívánatos lenne. A térségben még sok településen él a népművészet, a hagyományos kézműipar (kosárfonás, gyékényszövés, fazekasság, hímzés, kerámiafestés). Ápolása, tovább örökítése csak abban az esetben biztosított, ha arra szolgáló épületek helyet adnak a tevékenységnek és egyéni, vagy közösségi kezdeményezés felvállalja ezek szervezését rendezvények, vásárok, kiállítások formájában.

A térségfejlesztésbe bekapcsolható *civil szervezetek* még a legtöbb településről hiányoznak. A civil szerveződések a hagyományörzés, faluszépítés és -védés, sport és iskola támogatások, környezet- és természetvédelem, valamint a roma közösség képviselői terén alakultak ki a leggyakrabban, formájukat tekintve jellemzően alapítványokként Közöttük azonban ma még sem térségi kapcsolat, sem hálózatba szerveződés nincs.

A lakások *komfortosságában* folyamatos javulás tapasztalható, de összességében még magas a komfort nélküli lakások és üdülők aránya. Területi összehasonlításban a Tisza-tó térsége még nem rendelkezik olyan jó komfortossági mutatókkal, mint amely a Balatont, vagy Budapest–Dunakanyart jellemzi, mivel a háttértelepülések alacsonyabb mutatói visszahúzzák a tó közvetlen környezetében jó komfortfokozattal jellemezhető településeket, településrészeket.

A *villamosenergia ellátás* a településeken megfelelő, a *vezetékes gázellátás* pedig csak egy településen hiányzik.

A települési szilárd *hulladékok gyűjtése* és elszállítása általában megoldott, a rendszeres szállítás a legtöbb településen csak a belterületre korlátozódik.

A *közüzemi ivóvízellátásba* bekapcsolt lakások aránya térségi szinten 90% felett van, mely azonban még növelendő. A szolgáltatott ivóvíz mennyisége megfelelő, a vízminőséggel azonban minden megyei részterületen vannak problémák. Az ammónium, vas, mangán- és arzéntartalom – több esetben ezek kombinációja – sok településen meghaladja az ivóvíz minőségi követelményeiről szóló jogszabályban közzétett határértékeket.

A térségben a *közcsatornahálózattal* ellátott lakások aránya az összes lakásból átlagosan csak 35%, a közműolló nyílása tehát nagy. Jelentős az elmaradás a szennyvízhálózat kiépítettségében és a rákötésekben. Jellemző a telkeken belüli szennyvízgyűjtés, ennek azonban csak kis része kerül szippantással a megfelelő tisztítóhelyekre.

A *hírközlés* terén a vonalas telefonhálózat kiépítettnek tekinthető ill. az igények kielégíthetők, de az ellátottság az országos átlaghoz képest egy kissé elmarad. Az internet csatlakozási pontok rendelkezésre állnak a térségben, azonban a használatot ill. a gyors adatátvitelt az optikai kábelek kiépítésének hiánya gátolja. A térségi posták és bankfiókok területi elhelyezkedése kedvezőtlen, hiszen a tó környékén üdülési szezonban gondot okoz a pénzfelvétel, vagy az egyéb ügyintézés. Az infokommunikációs infrastruktúra megfelelő szintű kiépítése elengedhetetlen feltétele a térség fejlődésének.

A térségi kapcsolatokat alapvetően meghatározó *közlekedési hálózatok* és létesítmények tekintetében elmondható, hogy azok kiépítettsége és rendszere jelenleg még kevésbé támogatja azt a funkciót és szerepkört, melyet a Tisza-tó a négy megye határterületén kialakított kiemelt térség középpontjában betölt, ill. távlatban egyre karakteresebben be kíván tölteni.

Külső és belső térszerkezeti kapcsolatok szempontjából a Tisza-tó térsége közlekedési hálózatok kiépítettsége alapján országos összehasonlításban jelenleg a kevésbé feltárt területek közé tartozik.

Közúthálózatot tekintve a transzeurópai hálózatok (M3, M4) hazai szakaszainak kiépítésével és az országos gyorsforgalmi utak (M8, M47) megvalósításával a Tisza-tó területének elérhetősége és tőkevonzó képessége jelentősen javulhat (mint ahogyan az M3 esetében ez már tapasztalható).

A térség közvetlen elérését biztosító főúthálózatot korrekciókkal, településselkerülő szakaszokkal, rehabilitációval és egyes irányokban új főúti szakaszok kiépítésével kell fejleszteni, melyet a nagyarányú – főként átmenő teher – forgalom, valamint a megyeszékhelyek és kistérségközpontok rossz elérhetőségi lehetőségei is indokolnak. A felsőbbrendű úthálózathoz jól kiépített mellékúthálózat szükséges, amely a jelenleginél jobb minőségű. A mellékutaknak nagy szerepe van az egyes kistérségek és települések térségen belüli munkamegosztásában.

A *vasúti hálózat* sűrűsége a térségben és környezetében az európai átlagnál kedvezőbb, de a vasúti létesítmények és szerelvények minősége, állapota nem megfelelő, a mellékvonalak gazdaságtalan üzemeltetése miatt azokat a megszüntetés fenyegeti.

A térség tömegközlekedésében az autóbuzos közlekedés szerepe a jelentősebb. Kedvező feltételekkel rendelkezik a vasúti tömegközlekedés is abban a tekintetben, hogy a települések mintegy 40%-a be van kötve a menetrend szerinti, rendszeres vasúti közlekedésbe.

A *hajózás* fejlesztése az egyedülállóan természetes állapotú Tiszán a jelenlegi állapot megtartásával javasolható. A Tisza-tavon a kézzel és a motorral hajtott vízi járművek illetve a vitorlázás egymással összehangolt feltételeit biztosítani szükséges.

Kerékpáros nyomvonalak jelenleg főleg a jelentős gépjármű forgalmú főutak belterületi szakaszai mentén található önállóan kiépítve, így elsősorban belterületi forgalmi igényt elégítenek ki. A turisztikai célú kerékpározás az utóbbi időben van fellendülőben, melynek oka a természeti helyekre irányuló kirándulás növekvő népszerűsége. Nyaranta autóval járható a Tisza-tó, ill. a Tisza gátja Poroszlótól Tiszafüredig, amely kiegészítésekkel alkalmas lehet a Tisza-tó körüli kerékpáros nyomvonal kialakítására. Ez a Tisza-tó körüli kerékpárút magában foglalja az EuroVelo 11. sz. útvonalának (Zemplén–Bodrog–Tisza menti kerékpárút) egy részét is. A környező területekhez kapcsolódhatnak sugárirányú kerékpáros nyomvonalak és a területet érintő egyéb kerékpáros nyomvonalak is. (Ezek kiépítése a kerékpáros turizmust segítő egyéb létesítményekkel-pihenőhelyek, kerékpárkölcsonzó, szerviz, kerékpártárolók-együtt kívánatos.)

A Tisza-tó térségében jelenleg nincs működő *repülőtér*, az OTTrT szerint a kunmadarasi repülőtér kereskedelmi (nemzetközi) repülőtérre fejleszthető. A térség közelében, annak légi közlekedésében szerepet játszhat még a debreceni, a nyíregyházi, a szolnoki és a mezőkövesdi repülőtér is.

A *térségi vízgazdálkodás*ban az ár- és belvízvédelemre (területi vízrendezés és vízkárelhárítás) helyeződik a fő hangsúly. A térség *árvízvédelmé*t a Tisza viszonylag jó minőségű gátjai biztosítják, melyeknél helyenként – Tisza-tótól délre – magassági és keresztmetszeti hiányok jelentkeznek. A hullámtereken folyó mezőgazdasági termelés védelmére épített nyári gátak és a sűrű, gondozatlan növényborítottság sok helyütt akadályozzák a lefolyást. A Tisza-tóban és az alatta lévő részeken a folyó vízszállító képessége lecsökken, hordaléképítése jelentőssé válik. A kanyarok kialakulása a túlfejlődéshez, lefűződéséhez vezethet – Tiszaroff, Tiszabura –, amely beavatkozást igényel. A töltések hullámverés elleni védelmében fontos szerepet játszó védőerdőfasorok helyenként hiányosak, s megoldásra vár az Abádszalóki-öböl hullámverés elleni védelme is. Az

árvízvédelem és a hullámtéri földhasználat megvalósítása elsősorban a VTT-vel összhangban várható. A tervezési területet négy árapasztó tározó fogja érinteni. Jelenleg a Kiskörei-vízlépcső több funkciós folyami műtárgyként funkcionál.

A térség nagy része közepesen *belvízveszélyes*. A belvízvédelem kiterjedt védművekkel (csatornák, szivattyútelepek, műtárgyak) rendelkezik. A kiépítettség- különösen főművek és közcélú művek vonatkozásában – általában megfelelő, az önkormányzati művek tekintetében többé-kevésbé megfelelő. Nem mondható el a megfelelő kiépítettség a földhasználói tulajdonú művekről. A birtokelaprózódás folytán a tulajdonviszonyok, kezelői jogok áttekinthetetlené váltak, s ez a funkcionális fenntartásban jelentős gondot okoz. A karbantartási és felújítási munkák a legtöbb helyen elmaradtak a társulati kezelésekből lévő belvízcsatornáknál, a bizonytalan állami támogatás miatt.

A Tisza-völgy belvízvédelmi koncepciója az integrált belvízgazdálkodást tűzi ki célul, melynek egyik alappillére az élet és vagyónvédelem, másik a mezőgazdasági területeken -- főként aszálykárokat mérséklő- -fenntartható vízgazdálkodás megteremtése.

Sok településen megoldandó probléma a belterületi *vízrendezés*, kiegészítve a belvízgazdálkodás feladataival. A belterületi vízelvezető csatornák állandó karbantartásra szorulnak, s az összegyűlt csapadékvíz külterületi továbbvezetését is meg kell oldani.

Az alap infrastrukturális ellátásnál legnagyobb gond a *térség szennyvízkezelése*, mert jelentős elmaradások vannak a szennyvízhálózat kiépítettségében (lakásarány 35%, településarány 24%) és a rákötésekben, valamint a tisztító kapacitásban és azok fokozataiban. E közműellátottsági hiány felszámolása az egyik legsürgetőbb problémája a térségnek, mely a gazdasági fejlődésre is nagyon komolyan kihat.

A szippantott szennyvíz kezelése is problémás, mert nagy hányaduk tisztítatlanul, nem megfelelő leürítőkbé, szikkasztó gödrökbe kerül. Ez különösen veszélyes a felszín alatti víz szempontjából a fokozottan érzékeny vízbázisokra és az egyéb érzékeny környezetű területekre.

A *térségi hulladékgazdálkodásban* a kommunális szilárd hulladék jogszabályi előírásoknak megfelelő színvonalú lerakással történő ártalmatlanítása többnyire még megoldatlan, de jelentős területi kihatású fejlesztések vannak folyamatban.

A települési szilárd hulladékok elszállítása a településeken belül megoldott. A régebbi települési hulladéklerakók műszaki állapota nem felel meg a jogszabályi előírásoknak, Probléma továbbá a hulladékok minimális újrahasznosítási aránya is. A folyamatosan növekvő mennyiségű hulladék kezelése gyakorlatilag a végleges lerakással történő ártalmatlanítást foglalja csak magában. Ezen állapotok megváltoztatására a térségben ISPA pályázatokból sikeresen beindult a korszerű, komplex hulladékkezelő rendszerek kiépülése.

A szelektív hulladékkezelés területén az anyagában hasznosítható hulladékok szelektív gyűjtése terén is elmaradás tapasztalható, bár az utóbbi egy-két évben egyre több település kapcsolódott be a rendszerbe.

A kommunális eredetű kiemelt hulladékok és veszélyes hulladékok közül jelentős az autógumi, akkumulátor és elektronikai hulladékok, az ipariak közül a savak, lúgok, szennyvíziszap és az állati eredetű belsőségek mennyisége jelentős. Az EU normák és az új hazai jogszabályok előírásainak kielégítése érdekében a gyűjtést körzeti gyűjtő-átrakó telepek létesítésével célszerű megoldani, mert az előrejelzések szerint a kommunális eredetű veszélyes hulladékok mennyisége gyors ütemben fog növekedni.

Az inert hulladékok elhelyezése sem megoldott a térségben. Az ipari építési-bontási törmelék egy része visszaáramlik a gyártásba, de a lakossági eredetű építési-bontási hulladék legtöbbször illegálisan vályogödrökbe kerül és hasznosítás nélkül ott is marad.

A meglévő települési szilárd hulladéklerakók rekultivációját a 2000. évi XLIII. törvény és annak végrehajtási jogszabályai határozzák meg. A Tisza-tó térségben nagy kockázati besorolást kapott 34, közepes kockázati besorolást 28, kis kockázati besorolást pedig 15 lerakó kapott. A rekultivációt a tervezett ISPA projektek jórészt tartalmazzák. Több helyen történik illegális hulladék lerakás, melyet szintén fel kell számoltatni.

A **térségi energiahálózat** – villamos, szénhidrogén – kiépítettsége megfelelő, biztonságosan kiszolgálja a felhasználókat. Földgázellátás tekintetében Tiszaújváros jelentős csomópont, az Ukrajna felől érkező nagynyomású vezetékről átadó állomásain keresztül több irányba indulnak vezetékek, közöttük jelentős a tranzit szerepű is. A megnövekedett gazdasági-lakossági igények a térségben egyes helyeken a tároló és szállítókapaacitások bővítését indokolják.

A térségben a *megújuló energiaforrások* közül a geotermikus és a vízenergia hasznosítása az elsődleges. A térség termáladottságai kiválóak, mivel egy termálgerincen húzódik. Az idegenforgalmi hasznosítás mellett a mezőgazdasági és a lakossági távhőszolgáltatás fokozottabb igénybevétele is perspektivikus. Potenciális lehetőségek és lezárt kutak majd minden településen rendelkezésre állnak. Az egyéb szóba jöhető energiaforrások közül a nap, szél és biomassza (energiafű, energiaerdő) kiaknázása az Alföld természeti adottságai alapján megalapozottnak tekinthető.

A **térség gazdasága** a szerkezetváltás megkezdése óta eltelt másfél évtized folyamán gazdasági zártságát, elérhetőségét és munkaerőforrását egyaránt tekintve az ország súlyos helyzetű térségei közé került, mely területek a területfejlesztési politika részéről sürgős beavatkozást igényelnek.

A *mezőgazdasághoz* a térségben nagyon erős a népesség kötődése, a mezőgazdasági foglalkoztatottak aránya az egyes érintett kistérségekben a 7-19%-os sávban mozog.

Az ágazatban jelenleg is zajlik az új birtokviszonyok kialakulási folyamata, ennek megfelelően változik a területhasználat jellege, csökken a térség mezőgazdaságának eltartóképessége és csökken a foglalkoztatás. A piaci követelmények hatására – a tőkehiány ellenére is – több vonatkozásban egyre korszerűbbé válik a termelés.

A Tisza-tó környezetében nagyrészt az alacsonyabb termőképességű, elsősorban természetvédelmi funkciójú területek dominálnak. A térségre a kiterjedt rétek, legelők, valamint halastavak jelenléte, a pusztai táj- és tanyás gazdálkodás jellemző. A VTT terület- és vidékfejlesztési, környezetgazdálkodási koncepciója az árvízvédelmi biztonság megteremtésén túl új típusú táj-, föld- és vízhasználat váltást is előkészít.

Árutermelésre alkalmas, intenzív gazdálkodással hasznosított területek általában a térség külső peremgyűrűjén helyezkednek el, melyek egy része a kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetébe tartozik

Az *ipar* jelenléte és dinamikája meghatározó szerepet játszik a vidéken belüli fejlesztési lehetőségek alakulásában. A Tisza-tó térségében az iparban lezajló folyamatok az általános regionális fejlődési trendeken belül a lefelé nivelláláshoz vezettek. A térség jelentős ipari potenciállal - Tiszaújvárostól eltekintve - nem rendelkezik, de egyes ipari tevékenységek néhány településen meghatározóak. Egyes településeken máig megmaradt a hagyományos kosárfonás (Tiszadorogma) és gyékényfonás (Tiszavalk). Ezek a tevékenységek fontos elemei lehetnek az egyedi termékkínálat megjelenítésében.

A *tercier és kvaterner szektor* kiépültségében, működési színvonalában nagy különbségek tapasztalhatók mind területi mind finanszírozási szempontból. A magasabb népességkoncentrációjú központi települések (városok) üzleti alapon működtetett szolgáltatásai nagyobb hatékonysággal, ezáltal jobb minőséggel rendelkeznek. Az állami alapú közszolgáltatások a legtöbb településen elmaradnak a kívánatostól.

A térség gazdaságának megerősödését az átfogó fejlesztés szolgálhatja, melyben korszerű vállalkozások, tudásigényes ágazatok megtelepedése az ehhez szükséges technikai és szervezeti háttér működése a feltétel. A térségben kiemelten fontos az életképes ipari parkok a hozzá kapcsolódó korszerű logisztika létrehozása. A korszerű ipari üzemek megjelenése hozzásegíthet az innovatív vállalkozói kultúra és tőke megtelepedéséhez. A folyamatot nagyban befolyásolja a gyorsforgalmi úthálózat, az infokommunikációs infrastruktúra, az üzleti és pénzügyi szolgáltatások kiépítési üteme.

A *turizmus* az utóbbi évtizedben a Tisza-tó környezetének fontos gazdasági tevékenységévé vált. A térség több olyan adottsággal is rendelkezik, melyek a turisztikai kereslet legújabb irányzataihoz kapcsolódnak. A fő vonzerők között a Tisza-tóra épülő horgászati, fürdési, és vízi sportolási lehetőségek, a tiszai evezés, a kerékpározás, valamint a Hortobágyi Nemzeti Park Tisza-tavi Madárrezervátumának látogathatósága emelhető ki. A térség termálfürdői gyógy és wellness szolgáltatásokkal, valamint az egyes települések rendezvényei számítanak még jelentősebb vonzerőnek. A térségben meglévő turisztikai termékek versenyképességét negatívan befolyásolja a környezeti kultúra alacsony színvonala, a természeti értékek nem megfelelő védelme, a kedvezőtlen infrastrukturális feltételek, a szállás és vendéglátás helyenkénti kezdetlegessége, és az egymást segítő turisztikai termékek hiánya, összehangolt marketingje. A rövid szezon miatt a beruházások megtérülése hosszú, a kialakított árak sokszor nincsenek arányban a szolgáltatások minőségével.

Az ágazat fejlődésének középpontjában a meglévő vonzerőkre építve, a tapasztalható hiányosságok kiküszöbölésével az ökoturizmus, falusi turizmus, termálturizmus, kerékpáros- és lovasturizmus, horgász-, vadász- és vízi turizmus, a kulturális turizmus, valamint a gasztronómiai- és borturizmus állhat. A kínálatba területileg a Tisza-tó közvetlen környékén túl a tágabb térség is sikeresen bevonható.

A környezeti állapot és a természeti értékek megóvása és javítása a térség fejlődésének egyik záloga. A környezeti állapot alakulásában az elmúlt években általában javulás tapasztalható, köszönhetően az államilag is támogatott környezetvédelmi intézkedéseknek, települési infrastrukturális beruházásoknak, a szigorodó környezeti követelményrendszer általános hatásainak és a környezetkímélőbb technológiák és rendszerek elterjedésének. A kistérségek környezeti állapotának országos minősítése alapján a Tisza-tó térségét érintő kistérségek zöme a kismértékben vagy közepesen terhelt területek közé tartozik.

Területileg a szennyezések eloszlása nem egyenletes. Általánosan igaz, hogy a Tisza felé haladva a szennyezőanyagok kibocsátása csökken, a természeti értékek és védett területek aránya pedig növekszik. Annak ellenére, hogy a környezeti állapot általában javulást mutat, részleteiben még sok területen feszültségekkel terhes.

A *levegőszennyezés* jelentős részét az ipari eredetű szennyezés okozza, mely döntően Tiszaújváros környezetére koncentrálódik. Ezen felül jelentős még a közlekedésből származó emisszió az M3-as autópályán és a főutakon (31. 33. 34. 35. sz.). Az autópálya kiépülése miatt a térségben is megnövekedett a ráhordó és a települési átmenő forgalom, ezért a porszennyezés e helyeken magas, egyébként átlagos. Esetenként a városokban fordul elő nyári időszakban határérték túllépés, de időszakosan a pollenszennyezés is meghaladja az egészségügyi határértéket. Jelentős lehet a mezőgazdasági munkák közben jelentkező időszakos porkibocsátás, a por terjedését a nagyon alacsony (5-6%-os) erdősültség is segíti. A térségben sertésstelepek környezetében a kibocsátott bűz okoz gondot A lakossági fűtés által

kibocsátott füst a téli időszakban terheli káros anyagokkal a levegőt, aminek javításához pozitívan járul hozzá a gázprogram.

A településen jelentkező *zaj és rezgés* okozója elsődlegesen a közúti teherforgalom. A szűk belterületi utak, az éles kanyarok, a hidak és átereszek teherbírása, valamint a burkolat sok helyen nem alkalmas a 15–20 t fölötti súlykategóriás gépjárművek rendszeres forgalmának lebonyolítására.

A lakossági szennyvízkibocsátás súlyos károkat okoz a *talajban* a nem megfelelően kiépített tárolók és szikkasztók révén. Az intenzív szántóföldi művelés okozta talajdegradáció a Hevesi Fűves-puszták, a Borsodi Mezőség és a Hortobágyi Nemzeti Parkon kívüli területeket érinti elsősorban.

A Tisza folyó *vízminősége* jellemzően „jó-tűrhető”. Probléma a Felső-Tisza-vidéki szilárd hulladékok okozta vízszennyezés, amely árvíz esetén – amennyiben az áradás mértéke meghaladja az őrzőnyelvi szintjét, azon átbukva – bekerül a medencékbe. A vadkempingezés után is sok hulladék marad a parton és a vízben. Továbbra is fennálló veszélyforrást jelent Nagybánya iparterülete.

Általános probléma a Tisza-tó – egyébként jó minőségű – vizének elhanyagolt állapota, elmaradt kotrása, a halállomány csökkenése.

A Tisza-tó felső, (Tiszavalki és részben Poroszlói) sekélyvízű öblözeteinek jelentős részét hínarasok (sulyom, érdes tócsagaz) borítják. A víztér jellegéből adódó szúnyoginvázió környezetkímélő visszaszorítása nem problémamentes, a hatékony fellépéshez az érintett önkormányzatok nem rendelkeznek elegendő saját erővel. A térséget érintő folyók, patakok, öntözőcsatornák, szivárgók esetenként szennyezettek, de az itt található több mint 30 holtág állapota sem mindig kielégítő. A szennyvízcsatornázás és tisztítás hiányosságai hátrányosan befolyásolhatják a *felszíni és felszín alatti vizek minőségi állapotát*. A Tisza-tó menti települések esetében különösen aggályos a csapadékvíz elvezetése.

A térségben a *tiszai vízkészletre* alapozott öntözőrendszerek jelentős tartalékokkal rendelkeznek, ami akár a mezőgazdaság, akár az ipar fejlesztése szempontjából meghatározó lehet.

Ugyancsak gazdag a terület *termálvízben*. A készletgazdálkodás fontos szempontja, hogy az igények kielégítése a környezet károsítása nélkül és a készletek hosszú távú megőrzésével párhuzamosan valósuljon meg.

A térségben a *kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőségvédelmi területek* 14 települést érintenek. Ezeken a területeken cél a felszín alatti víz és a földtani közeg szennyezésének megelőzése, a bekövetkezett és a határértéket meghaladó szennyezettség, károsodás mértékének csökkentése, megszüntetése.

A *növénytakaró* a tiszántúli flórajáráshoz tartozik, a térségben az erdősültség azonban alacsony, növelése kívánatos. A jellemzően mezőgazdasági területek legnagyobb részén szántóföldi művelés folyik, de terjed a már egyre több helyen jelenlévő pusztai és ártéri tájgazdálkodás is.

A térség gazdag *ásványi nyersanyagokban* (kavics, homok, agyag, lignit, tőzeg-lápföld) számos megkutatott lelőhely ill. működő bánya található a térségben. Több érvényes kőolaj- és földgáz kutatási területtel is rendelkezik. A gazdaságosan kitermelhető ásványi nyersanyagok helyi építőipari – infrastrukturális beruházások, energia előállítás, lakásépítés, VTT kapcsán jelentkező feladatok – felhasználása térségi érdek és a fenntartható gazdálkodás egyik eleme.

Az élővilág sokszínűsége, az ökoszisztémák változatossága, a természetközeli területek egyed- és fajtagazdagsága alapján a Tisza-tó térsége Magyarország, de Európa többi országaihoz viszonyítva is a *természeti értékekben* gazdag területek közé tartozik.

A Tisza-tavi térség területének közel 1/3-a védett, amely országosan is magas arány. Az országos jelentőségű védett természeti területek között nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek és természetvédelmi területek egyaránt találhatóak, melyek kiterjedése összesen több mint 80 000 ha. A védett természeti területek még további bővítése tervezett.

A Natura 2000 területek szabályozásáról szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet mellékletében a különleges madárvédelemi területek mellett a különleges természetmegőrzési területnek és a kiemelt jelentőségű különleges természetmegőrzési területnek jelölt területek is megnevezésre kerültek. A végleges kijelölés a részletes helyrajzi számos lista kihirdetésével fog megtörténni. A térségben madárvédelem és természetmegőrzés szempontjából kijelölt területek nagy számban és jelentős kiterjedéssel fordulnak elő.

A Tisza a Kárpát-medencén belül kiemelten fontos és összetett ökológiai szerepet tölt be. Ennek egyik fontos gyűjtőpontja, stratégiai gócpontja a Tisza-tó térsége, ahol a vízi és a szárazföldi ökoszisztémák találkoznak egy regenerálódásnak indult, stabilizálódó környezetben. Az itt található természeti értékek következtében a terület ökológiai rendszerének, hálózatának kiépítése, fenntartása kiemelten fontos feladat. A Tisza-tó látogatása ezért a nemzeti park által kijelölt ösvényeken szakavatott vezetéssel lehetséges.

A Tisza szabályozása után az Alföld mocsaras, vízjárta területei átalakultak, a térségben szabadon csapongó Tisza kiszorult e tájról. A területen megrekedt vizek, majd az első világháború alatt épített halastavak továbbra is képesek voltak biztosítani Európa legfontosabb madárvonulási centrumának a fennmaradását. A Hortobágyi Nemzeti Park területéből a vizes élőhelyek zömét a nemzetközi vízimadár-védelem, a Ramsari Egyezmény nemzetközi rangú vizes élőhelynek jelölte ki, amely a Poroszlói-medence hozzácsatolásával további mintegy 3648 ha-ral bővült. Az eredeti vízjárás viszonyokat megközelítő állapotok helyreállítására rekonstrukciós tervek készültek. A Természetvédelmi Hivatal általános állapotfelmérési programot indított el a nemzetközi természetvédelem által az országra rótt feladatok teljesítése és egy majdani, védett területeink állapotát folyamatosan ellenőrző monitoring rendszer megalapozása érdekében.

A Hortobágy világörökségi rangra emelése a környezeti adottságokhoz igazodó emberi tevékenység által létrehozott és fenntartott egyedi táj kialakulását ismerte el. A magyar Alföld e sajátos pusztai (ártéri) tája, szemléletes példa az ember és természet együttélésének értékteremtő lehetőségére. Mint ilyen, fontos példa lehet a Tisza-tó térség fejlesztése szempontjából is.

A térség különböző szintű **területfejlesztési intézményrendszere** kiépültnek tekinthető, bár továbbra is központilag vezérelt és mozaikos felépítésű. Az érdekképviselő és érdekérvényesítés szintjei erősítendőek.

Hiányoznak, vagy nem meghatározó jelenlétűek az előkészítésben és a döntések orientálásában a *szakmai szervezetek*. Mivel szerepük a területfejlesztésben nélkülözhetetlen, működési és érdekérvényesítési lehetőségeiket meg kell teremteni.

A vizsgálatok által feltárt összefüggések alapján nem elégséges és összehangolt a *térségi szemlélet és identitástudat*, ezek hiányában pedig a fejlesztési dokumentumok gyakorlati érvényesítésének lehetősége is jelentősen gyengül.

A térség fejlesztéséhez, ill. rendezéséhez szükséges *konceptiók, programok és tervek* országos, ágazati és területi szinten összességében rendelkezésre állnak. Ezek komplexitása

azonban nem mindenhol biztosított, időben és térben nem alkotnak rendszert és ismertségük, megismerhetőségük sem optimális.

A Tisza-tó térsége **területi versenyképesség** szempontjából nincs kedvező helyzetben. A térséget a területi versenyképességhez szükséges munkaerőforrás, termelékenység, *üzleti infrastruktúra*, közlekedési infrastruktúra, gazdasági nyitottság, működő tőke, piacnagyság (népességszám) szempontjából átlagos vagy alacsony versenyképességű (kivéve Tiszaújvárost) kistérségek alkotják.

A turizmust a kedvező tendenciák és lehetőségek ellenére is a nagyobb forgalom – szerényebb gazdasági haszon jellemzi.

A **fejlesztési koncepció megvalósítása** csak akkor lesz eredményes, ha abban a helyi vállalkozások mellett kül- és belföldi (állami) tőke is nagyobb arányban részt vállal. Erre most lehetőség mutatkozik a Tisza-térség (VTT) fejlesztési koncepciójába és programjába ágyazottan. A Tisza-mente integrált fejlesztésével megvalósításában várhatóan találkozunk a parlamenti, kormányzati és Uniós támogatás ötvöződve a helyi kedvezményezésekkel.*

*A Kormány szándéka szerint a *Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése (VTT) a Tisza térség komplex árvízvédelmi, terület- és vidékfejlesztési programja*: árvízvédelmi oldalról a Tisza-völgy árvízvédelmi biztonságának növelése, az árvízszintek csökkenését célozza, a nagyvízi meder vízszállító képességének javításával és hazai árapasztó tározásos rendszer megvalósításával. A komplex, terület- és vidékfejlesztéssel kiegészülő program célja, hogy az árapasztás

- együtt járjon az ártér szabályozott vízkivezetéssel történő reaktiválásával,
- segítse a térség adottságaihoz igazodó tájhasználat váltását,
- szolgálja a folyó és ártere közötti kapcsolat szabályozott, társadalom által ellenőrzött helyreállítását,
- növelje az ökológiai és gazdasági potenciált, és nem utolsósorban mindezek alapján
- serkentse az érintett vidéki térség fejlődését, az életkörülményeik és gazdálkodási feltételek javulását.

2. SWOT-ANALÍZIS

A SWOT-analízis a területfejlesztési koncepciót tartalmi követelmények szerint felépített szerkezetén belül a helyzetértékelést összekapcsolja a célok és prioritások rendszerével. Emellett súlyozza a helyzetelemzés megállapításait, így adott térség – jelen esetben a Tisza-tó térség – leírásához komplex és összefoglalt vizsgálati szintézisként is szolgál.

A Tisza-tó térség SWOT elemzésének eredményei – amelyre a területfejlesztési koncepció célpiramisa épül – a tervezők, a térség szereplőinek, illetve az egyeztetési eljárásban résztvevők összehangolt véleménye alapján a következő:

ERŐSSÉGEK

- a tározó nagy biztonsággal fenntartható, működése szabályozható
- előnyös földrajzi fekvés (Északi-középhegység és az Alföld, valamint a Tisza középső szakasza)
- változatos tájegységek és eltérő hagyományok találkozásának helyszíne
- a kiemelt üdülőkörzet ismertsége és látogatottsága
- világörökségi területek
- nagy kiterjedésű védett természeti területek (Hortobágyi NP, Hevesi Fűves Puszták TK, Borsodi Mezőség TK, Közép-Tiszai TK, Ramsari területek)
- vonzó természeti adottságok, tájképi látványértékek
- kulturális örökségvédelmi területek és épített környezeti emlékek sokszínűsége
- gazdag gyógy- és termálvízkészlet
- kedvező környezeti állapot
- folyamatos vízminőség-monitoring
- javuló infrastrukturális alapellátottság
- fejlett funkciókkal rendelkező külső vonzásközpontok közelsége (Szolnok, Gyöngyös, Eger, Debrecen, Miskolc)
- M3 autópálya
- hagyományokon alapuló gazdálkodás jelenléte
- a gazdaság fokozódó kapcsolódása a Tisza-tóhoz
- vállalkozói övezet, ipari parkok léte
- Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács megalakulása és működése
- turisztikai centrumok és intézmények
- megújulási törekvések települési és térségi összefogásban

GYENGESÉGEK

- régió- és megyehatár-menti fekvés, térkapcsolatok szempontjából megosztottság
- kistérségi kapcsolatok szétszabdaltsága
- térségi integrációs tevékenység elégtelensége
- a valós és a közigazgatásilag determinált kapcsolatok helyenkénti ellenérdekeltsége
- kedvezőtlen településszerkezet, belső mikroközpontok funkcionális és elhelyezkedésbeli elégtelensége
- egyes kistérségek eltérő fejlettségi szintje és fejlesztési érdekei
- adottságoktól eltérő területhasználat
- nem kellő társadalmi igényesség a természeti és művi környezettel szemben
- nagy eltérés a környezeti adottságok és a társadalmi cselekvésszint között
- a Tisza menti területek kedvezőtlen megközelítési lehetőségei
- a térség egyes részeinek hiányos főközlekedési hálózata (gyorsforgalmi, főúti)
- belső kapcsolatok hiányosságai (települési összekötő utak, tömegközlekedés)
- belső kapcsolatok erősödését segítő átkelési helyek hiánya
- a térség településeinek kedvezőtlen gazdasági mutatói
- külföldi tőkebefektetések alacsony részaránya, belső tőkehiány
- vállalkozói övezet, ipari parkok, telephelyek gyenge kihasználtsága
- kis- és középvállalkozások térségi súlyának elégtelensége
- foglalkoztatási lehetőségek szűkössége
- diplomás fiatalok elvándorlása
- magas munkanélküliség és öregségi mutató
- alacsony jövedelmi színvonal
- a települési infrastruktúra kiépítettségének hiánya
- keletkező szennyvizek elégtelen tisztítási aránya
- hulladékgazdálkodás nem megfelelő színvonala
- nem kellőképpen kiépített idegenforgalmi infrastruktúra
- intézményrendszer felkészületlensége a problémák kezelésére
- alacsony általános és speciális képzési szint
- kiépítetlen kistérségi szervező-információs háttér

LEHETŐSÉGEK

- a Tisza-mente integrált területfejlesztésében való aktív részvétel (VTT)
- településrendezési tervek összehangolása
- pályázati lehetőségek bővülése
- pályázati aktivitás és hatékonyság növekedése
- támogatási rendszerek jobb kihasználása
- táji adottságokhoz igazodó gazdasági technológiák elterjedése
- természetközeli turizmus iránti igények növekedése
- turisztikai szezon térbeli és időbeli meghosszabbodása
- térségi együttműködés növekedése
- vállalkozói övezetben, ipari parkokban bővíthető foglalkoztatási lehetőség
- országos úthálózat bővülése, fejlődése
- szelektív hulladékgyűjtés, térségi hulladékgazdálkodás megoldása
- megújuló energiaforrások hasznosításának támogatása
- infokommunikációs technológiák terjedése
- piacképes képzési struktúra kialakítása
- vidéki letelepedés vonzóvá válása
- szülőföldhöz való tartozás, identitás erősödése

VESZÉLYEK

- kiszámíthatatlan gazdasági környezet
- VTT-ben előirányzott fejlesztések csúszása, esetleges elmaradása
- a tározó fenntartási forrásainak csökkenése
- infrastrukturális nagyberuházások elhúzódása
- tőkehiány állandósulása
- perifériális helyzet erősödése
- csökkenő pályázati lehetőségek, költségvetési források
- hulladékok kedvezőtlen mértékű növekedése
- szennyvízelvezetés és tisztítás megoldásának időbeni elhúzódása, elmaradása
- talaj- és vízminőség romlása
- személygépkocsik számának növekedése, települések átmenő forgalmának növekedése
- környezetvédelmi beruházások elmaradása
- időjárási szélsőségek gyakori előfordulása, havária események bekövetkezése
- ágazati és térségi érdekek közötti feszültségek fennmaradása
- munkahelyteremtő beruházások elmaradása
- kistelepülések elnéptelenedésének felgyorsulása
- városi agglomerációk elszívó hatása
- egészségügyi és oktatási szektor működőképességének romlása
- fizetőképes kereslet alacsony szintje
- belföldi turizmus visszaesése

3. A FEJLESZTÉS LEHETSÉGES IRÁNYAI, FORGATÓKÖNYVEK

A Tisza-tó térségét a Tisza-tó és tájegysége, valamint a hozzá szerveződő települések alkotják, ezért a fejlesztési lehetőségeket is e két tényező köré kell csoportosítani. Az egyik a tájat alakító tározó, a másik a hozzá rendeződő közösségek és cselekvési terük. A fejlesztések sikere azon áll, vagy bukik, hogy a térség képes lesz e fenntartani a térséget szervező központot – a Tisza-tavat –, ezért a lehetséges fejlődési alternatívák is a tó állapotától függenek elsősorban. Ennek megfelelően a fejlesztési lehetőségek három lehetséges fejlődési irány mentén vázolhatók fel:

- *Első változat* - azt vizsgálja, hová jut a térség, ha a tendenciák úgy folytatódnak ahogyan eddig, azaz: továbbra sem jut elegendő forrás a tározó fenntartására, a növényzet burjánzásának megállítására, a települések rendbetételére, az infrastrukturális és egyéb fejlesztésekre.
- *Második változat* - az első tovább fokozása – ha nincs elegendő forrás a tározótér fenntartására, rossz állapota miatt lecsökken társadalmi-gazdasági-természeti jelentősége, és a tározó hullámtéri részének felszámolása is indokolttá válhat. Ezt a változatot azért fontos megvizsgálni, mert a döntéshozók számára ki kell mutatni, hogy ha a kiemelt üdülőkörzet státusza ellenére a Tisza-tó fenntartásának fontossága nem került napirendre, nem biztosított rá a megfelelő pénzforrás, akkor a tározót (nem a duzzasztóművet és a csatornarendszert) hosszabb távon a felszámolás vagy (és) a feltöltődés fenyegeti, ebben az esetben pedig, a térséget érintő válságos helyzetért vállalni kell a felelősséget.
- *Harmadik változat* – (maga a kidolgozott koncepciójavaslat) azt hívatott bemutatni, hogy az előbbi változatokkal szemben mire képes ez a térség, ha az adottságokkal és lehetőségekkel összhangban (fenntartható elvek alapján) fejlődik.

1. FORGATÓKÖNYV

A JELENLEGI TENDENCIÁK FOLYTATÓDÁSA MELLETT BEKÖVETKEZŐ, ESEMÉNYKÖVETŐ, PASSZIVITÁSRA ALAPOZÓDÓ MAGATARTÁS FORGATÓKÖNYVE

Ennek a változatnak a térség szempontjából nincsenek igazán pozitív következményei. Az események követése a legveszélyesebb magatartás, hiszen ebben az esetben a meglévő problémák felerősödnek, majd kiteljesednek és kezelhetetlenné válnak. Ezen alternatíva bekövetkezése esetén a térség centrumszervező erejével, a Tisza-tóval a következők történhetnek:

A víztér csökkenés problémája: a jelenlegi duzzasztási szint és vízkormányzás ideális feltételeket biztosít a mocsári- és hínárnövényzet számára. A vízi növényzet elburjánzása által elősegített szukcesszió következménye a víztér csökkenése, a rendelkezésre álló tározótér feltöltődése (különösen a Tisza menti folyóhát hullámtéri oldalán húzódó, nagy kiterjedésű, néhány deciméter vízborítású, Valki, Poroszlói medence), elmocsarasodása, vonzerejének csökkenése.

A vízminőség megőrzésének problémája: a tározó ökológiai és környezeti állapotának javításával szemben a mostani vízkormányzás – a patakok (Nyárad, Eger Laskó) és szivárgóvizek tározótérbe vezetése, valamint a tározó feletti hullámtéri vizes élőhelyek rendszerből való kihagyása, a tározó belső ökológiai vízminőség javító rendszerének a

mellőzése, illetve a káros emberi tevékenységek következtében a víztérben felhalmozódó tápanyag a növényzet burjánzásához és a vízminőség romlásához vezet.

Mindezek következtében csökken a tározótér halállományeltartó-képessége, ami a horgászturizmus visszafejlődéséhez vezet.

E folyamat eredményeképp a tározó turisztikai – gazdasági hasznosítása egyre nehezebbé válik, végül a tározó hullámterei feltöltődnek.

E változat bekövetkezte esetén megmarad a part menti vadkempingezés, a horgászhelyek kialakítása és a turizmus a szegényebb rétegek igény szintjén marad.

Egyes helyeken (Abádszalók, Tiszafüred, Poroszló) tömegturizmus alakul ki, hatására a tározó térségében felerősödnek a negatív folyamatok (természeti értékek elvesztése, környezetkárosítás, szemetelés, vízminőség romlás), amelyek még a terület megmaradó hagyományos Tisza-menti üdülési funkcióit is veszélyeztetik.

A települések versengő magatartásuk miatt egymás érvényesülését rontják.

Az idegenforgalom integrálásának hiánya, a szezon kiterjesztő létesítmények kiépítésének elmaradása következtében a közösségek jelentős bevételektől esnek el. A környezeti adottságokhoz, piaci igényekhez alkalmazkodó, tudatos, hazai és uniós támogatásokat felhasználó, széles skálán mozgó, együttműködő gazdaságfejlesztés elmaradásával tovább mélyül a már elkezdődött, negatív foglalkoztatási, életszínvonalbeli és gazdaságtalan termelési folyamat. A belső piacok és a vertikális kiépültség hiányában tovább folyik a helyi termékellátás mennyiségi és minőségi leépülése, a hozzáadott érték hasznának térségen kívüli megjelenése, a külföldi termékek nagyarányú beáramlása és a még megmaradt ipari foglalkoztatók kivonulása a térségből.

A térségben markáns szervező központ nélkül az önkormányzatok és kistérségek együttműködése gyengül, az érdeklődés és a pénz hiánya a konfliktusgerjesztő vetélkedést és szembenállást erősíti.

A közlekedési kapcsolatok, infrastrukturális beruházások fejlesztése nélkül elmaradnak a tőkebefektetések, csökken a turisztikai érdeklődés, a szolgáltatások és munkahelyek nehézkes elérhetősége nem kedvez a népességszám és -összetétel javulásának.

A csökkenő vonzerő következtében az önkormányzatok és a kistérségi társulások mind több energiáját saját érdekkörük lobbizása köti le, így kevesebb erő marad a belső erőforrások megszervezésére (kulturális tényezők és természeti értékek megőrzésére).

Ennek következtében a civil szféra bevonása is kudarcra van ítélve, *nem bontakozik ki a részvételi demokrácia, a térség számára elvesznek azok a pótlólagos források, melyek elvben bevonhatók lennének.*

Fentiek hatására az átlagosnál amúgy is depresszív demográfiai térségben tovább romlanak a *demográfiai mutatók*. Következésképp elmaradnak a helyi ismeretekkel rendelkező, térséghez kötődő fiatal korú népesség innovatív kezdeményezései, térséget éltető lokálpatriotizmusa. A kistelepüléseken az elvándorlás mértéke tovább folytatódik. A lakosság elöregszik, cselekvőképessége tovább csökken. A házak jelentős részét felvásárolják, hétvégi üdülővé alakítják, melyek már sem funkciójukban, sem megjelenésükben nem illeszkednek a táj-és településképpbe. A települések és környezetük elhanyagoltsága egyre szembetűnőbbé válik.

A mezőgazdaság jelenleg is mélyponton van. A családi gazdaságok zöme az állattartást feladja, a gabonafelvásárlás körüli problémák, a támogatások késése, a gazdákat nehéz helyzetbe hozza.

A demoralizáló hatású szegénység, munkanélküliség, iskolázatlanság és céltalanság együttes előfordulása a helyi és turisztikai idényben jelenlévő népesség biztonságérzetét, a térség vonzerejét és tőkevonzó képességét tovább csökkenti.

Összegezve megállapítható, hogy az eseményeket követő, passzív magatartás a kudarcok sorozatáról szól, képtelen megbirkózni az eseményekkel, így hosszabb távon feléli adottságait, végül elveszti táji adottságait, természeti értékeit és a Tisza-tó térsége hazai és a nemzetközi turizmus számára érdektelen területté válik.

2. FORGATÓKÖNYV

A CENTRUMHELYZET FELSZÁMOLÁSA, A HULLÁMTÉRI DUZZASZTÁS MEGSZÜNTETÉSE ESETÉN KIALAKULÓ ÁLLAPOTOK FORGATÓKÖNYVE

A tározó fenntartási költségeinek folyamatos csökkenése, elmaradása, a tározó víztereinek további feltöltődését eredményezik. A vízi növényzet a Valki-öböl egészét, a Poroszlói-öböl 2/3-át, a Sarudi-öböl 1/2-t borítja el. Idővel a helyreállítási költségek meghaladják a költségvetésben rendelkezésre álló keretet, és felmerülhet a hullámtéri duzzasztás felszámolásának gondolata. A befejezetlen létesítmény újabb átalakításával – a Tiszamenti övzátonyok magasításával – a Tiszalöki duzzasztóműhöz hasonlóan-itt is mederduzzasztásra állnak át. A tározó hullámtéri medencéi a Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztéséhez kapcsolódva, árapasztó tározóként működne. Ez a változat egy ilyen döntés következményeit és az ehhez párosuló települési magatartást vázolja fel. A helyzet hasonló az előbbi forgatókönyvhöz, csak amíg ott a feltöltődés és a visszarendeződés egy hosszabb folyamat eredménye, itt mindez hirtelen, az ember aktív cselekvése révén valósulna meg.

Meghökkenítő, de e forgatókönyv mellett érveket is fel lehet sorolni. A tiszalöki duzzasztáshoz hasonlóan itt is megvalósítható egy mederduzzasztás, amely nem terjed ki a hullámtérre, ebből adódóan megszűnnek a nagy víztérrel járó fenntartási és karbantartási költségek, nem kellene foglalkozni az elhínárosodással, kotrással, a szivárgók, öblítőcsatornák karbantartásával, működtetésével (a jelenlegi állapot fenntartásának összköltsége jóval százmillió forint fölött van évente).

A települések visszakapják földjeiket, gyümölcsöseiket, melyeket ismét művelhetnek, ezzel jelentős bevételekhez juthatnak. Egyes esetekben a visszakapott föld (Újlőrincfalva, Tiszavalk, Poroszló) a külterület közel 50%-át jelenti. Közel 12 000 ha művelhető terület (szántó, gyümölcsös, rét- legelő, erdő) újbóli visszanyeréséről van szó, az innen származó bevételek is (kedvező talajadottságok, víz- és csapadékviszonyok esetén) jelentősek lehetnek.

A csökkentett duzzasztási szint következtében a felvízi települések partjain (Tiszacsegétől Tiszalökig) újból megjelenhetnek a homokos strandok, melyek a magas duzzasztási szint következtében jelenleg víz alatt vannak.

Alapvető hátránya ennek a változatnak, hogy elveszik a tározó víztere. Ezzel egy újabb visszarendezési folyamat veszi kezdetét, míg a térség vissza nem zökken a Tisza-mentére jellemző átlagos szintre. Az idegenforgalom vonzereje is a Tisza-mente általános szintjére esik vissza, melynek következtében megszűnik a kiemelt üdülőkörzeti státusz. Érdeklődés hiányában a befektetések elmaradnak, az értéküket veszített üdülőtelepek lepusztulnak, az eddigi befektetések jelentős része tönkremegy, felszámolásra kerül. A térségre amúgy is jellemző igénytelenség és környezetkultúra hiánya megmutatkozik a települések, az utcák, épületek, elhanyagoltságában, a táj lepusztultságában. Megtartó erő hiányában a lakosság elvándorlása felgyorsul, a leépülés a térség minden részén érezhetővé válik. A leépülési folyamatnak megmutatkozik egy elgondolkodtató sajátossága, amennyiben a tározó felé haladva a lepusztulás mértékének növekedését, és fordítva, a tározótól távolodva pedig

csökkenését lehet tapasztalni. A túlnövekedett települések nem tudják ellátni feladataikat, sok a felhagyott épület, amelyek fenntartását, védelmét nem lehet megoldani.

A fiatalok elvándorlása felgyorsul, a helyben maradt csökkenő lakosság elöregszik, ha itt ott akad is befektető, nem tud kire alapozni, hiszen nem talál helyi munkaerőt (a kisebb településeken ma is ez a helyzet).

Egyetlen, némileg fejlődő terület a mezőgazdaság marad, de a lakosság elöregedése, a tőkehiány, a gyenge agrárpotenciál, a piaci és a külső tényezők kockázatai (időjárás, árvíz, aszály stb.) az itt jelentkező hasznot is kétségessé teszik.

Összegezve megállapítható, hogy egy ilyen döntés rendkívül hátrányosan érintené a térséget. Itt már nem eseményeket követő, passzív magatartás kudarcairól beszélhetünk, hanem egy lepusztulási folyamatról, amelyet egyetlen tényező – a hullámtéri víztározás, a Tisza-tó – megszüntetése indítana el.

Bármennyire is abszurdnak tűnik ez a változat, meg kell állapítani, hogy van reális alapja. Következmenyei viszont olyan hatással lennének az egész térségre, amit egyszerűen nem lehet, nem szabad felvállalni. Ezért mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy ilyen helyzet ne következzen be.

3. FORGATÓKÖNYV

A TERMÉSZETI-TÁJI ADOTTSÁGOKRA ÉPÜLŐ FENNTARTHATÓ, INTEGRÁLT FEJLESZTÉS FORGATÓKÖNYVE

E fejlesztési változat alapját a tározótér rehabilitációja és fenntartási költségének garantálása képezi, amely jelenlegi árakon mintegy egyszeri 1,200 – 1,700 millió forint, majd évenként 250 millió forint körüli fenntartási költséget jelentene (a keretösszeg durva becslésen alapul, pontosításra szorul). Enélkül nem biztosítható a tározó megfelelő vízminősége, hasznosíthatósága, turisztikai haszontermelő, illetve természeti, környezeti értékmegőrző képessége és garantálni sem lehet a területfejlesztési törvényben előírt „kiszámítható jövőt”.

E változat megvalósítása során a térségben a mezőgazdálkodás az adottságokra épülve a természetes gazdálkodási szerkezetet követi, alapsejtjeit a hagyományörző, tájjellegű termékeket előállító, valamint kiegészítő, nem mezőgazdasági jellegű termeléssel foglalkozó kis és közepes nagyságú gazdaságok képezik. A nagyobb gazdaságok elsősorban a térség magját képező Tisza-tó védőövezetén kívül található, jobb minőségű földeken kapnak elsőbbséget.

A fejlesztések megvalósítása egy sajátos piac kialakítása, ahol az áru, maga a környezet és a benne fellelhető élő és élettelen szereplők. Sikeres a térség gazdasági és funkcionális integrálása, működtetése, a helyi termékek számára a piaci feltételek megteremtése. Megvalósul a kis és középtermelők számára a helyi piac feltételeinek megteremtése, a helyi, sajátos karakterű termékek, termékcsaládok (hús-, tej-, vad-, hal-, gyékényből-vesszőből fonott termékek egyedi csomagolásban), a részben helyben, helyi hálózaton keresztül történő megjelenése és értékesítése.

Megtörténik a térség adottságainak és az azokat fenntartó rendszereknek feltárása, a bennük rejlő értékeket kiemelő és megőrző funkciók kialakítása, helyi hagyományok és az ökológiai rendszer által előállított, megőrzött és bemutatott értékek ember által működtetett rendszerbe integrálása.

A fejlesztési stratégia egyik meghatározó szerkezeti eleme a folyamatban lévő agrárszerkezeti átalakulás.

Megvalósul a középpontban lévő Tisza-tó sokszínű használhatóságának természeti, turisztikai és társadalmi szempontú komplex fejlesztése. A fejlesztés elsősorban a több lábon álló családi, kis- és középvállalkozásokra alapoz, melyeket a különböző táji adottságokra épülő turisztikai célokkal kombinált programcsomagok, valamint a komplex vertikum létrehozása integrálnak egységbe.

A térség Tisza-tóval határos területein a fejlesztés alapsejtje és motorja elsősorban a környezettel együtt élő családi gazdaság. Ezek a táj aktív részét képező, hagyományokat teremtő és őrző egységek képesek fenntarthatóan működni. A Tisza-tó térség sajátos, heterogén megjelenésében, elsősorban a külső, peremgyűrűnek nevezhető területen azok az intenzív, integrált, egyben környezettudatosan működő ipari-gazdasági létesítmények, amelyek a térség arculatának erősítéséhez a gazdasági és munkaerőpiaci javulás lehetőségét adják. Az ilyen alapokra helyezett fejlesztés jövőorientált, ellen tud állni a gazdaság bizonytalanságainak, időszakos kilengéseinek. A fejlődés nem nagy összegű beruházások gyors és hatékony megvalósulása, hanem inkább a térség reális és korszerű jövőképét integráló együttműködő, hosszú távú érdekeiért áldozatokat is vállaló helyi társadalom aktivitásán alapul. A térség fejlődéséhez alapot adnak az infrastrukturális fejlesztések, melyek szintén hozzájárulnak a társadalom fejlődő igényeinek kielégítéséhez, a tökevonzó és népességmegtartó-erő növeléséhez.

Ennek a fejlesztési változatnak a megvalósítása esetén (15-20 év távlatában) a térség az *európai turisztikai piacon egyedülálló termék* lehet, mely az identitástudat és képzettség erősödését vonja maga után. A Tisza-tó tágabb környezetével egységben a rendezett, karakterében tájjelleget hordozó települések, a Hevesi pusztákkal, a Hortobágygal, a Dél-borsodi Mezőséggel és a Tokaj-hegylájjal együtt az ország természetközeli turizmusának attraktív és egyedi turisztikai centruma lesz.

A Tisza-tó térségére kidolgozott területfejlesztési koncepció a 3. forgatókönyv megvalósításának alátámasztására koncentrál.

4. JÖVŐKÉP

A Tisza-tó térségének jövőképe az, hogy hosszú távon a környezeti adottságokra épülő integrált gazdálkodás, ezen belül hangsúlyosan a természetközeli turizmus központjaként ismert és működő kiemelt üdülőkörzet legyen.

A megvalósuló területfejlesztési koncepció alapján hosszú távon:

- A Tisza-tó vízminősége, szűkebb és tágabb üdülő övezete kulturált szolgáltatásokkal, változatos természeti és épített környezetben vonzza a természetközeli turizmus iránt érdeklődőket.
- Létrejön a területalkalmassághoz igazodó földhasználati zónarendszer.
- A családi gazdaságok jövedelmezőbbé válnak.
- A lakosság és a vendégek kulturált környezetben, közösségi tereken, parkokban tölthetik szabad idejüket.
- A települések virágosak, por és szennyezés mentesek, tiszták és rendezettek.
- Az ipari parkok vonzzák a befektetőket, a kis- és közepes vállalkozások stabilak.
- A lakosság szociális- és egészségügyi szakellátása teljes körűen megoldott.
- Helyben maradási programok megvalósításával, szakképzett pályakezdők alkalmazásával, valamint felkészült szakemberek betelepítésével biztosított a közösségi, gazdasági fejlődés és a fiatalok szívesen vállalnak munkát szülőföldjükön.

A Tisza-tó térség jövőképe megvalósításához mindenképp a fenntartható turizmust kell a térségben hosszú távon kialakítani, amely nem éli fel a természeti és kulturális környezetét, hanem bemutatásuk által is képes hozzájárulni megőrzésükhöz, a társadalmi és gazdasági fejlődéshez. Mindezzel a lakosoknak biztos megélhetést, a vállalkozások számára pedig biztos alapon nyugvó fejlődési lehetőségeket kínál.

Cél a jelenleg még egysíkú és esetleges turizmus átalakítása, kiszélesítése és biztos alapokra való helyezése. Ehhez olyan kínálat szükséges, amely a térség változatos vonzerőire alapozva integrálja a turisztikai termékkínálatot és szolgáltatásokat biztosít. Ezek megvalósításán keresztül érhető el a hosszú távon biztos megélhetést és a lakosság helyben maradását szolgáló turizmus megerősítése és kiszélesítése.

A lakosság jövőbeni megélhetését azonban nem lehet kizárólagosan csak a turizmusra alapozni, ezért a gazdaság más ágazatainak fejlesztése is szükséges a megfelelő foglalkoztatási és jövedelmi szint elérése érdekében.

A térség fejlesztése tehát összetett feladat, ahol a fejlesztések jelentős részét a Tisza-tó és a hozzá kapcsolódó különféle táji, térszerkezeti, társadalmi és gazdasági rendszerek kölcsönhatásán keresztül lehet megvalósítani. A komplex területfejlesztési koncepció jövőképe az a kulcseleme, miszerint a különböző típusú fejlesztési irányok megvalósítása csak akkor éri el a kívánt hatást, ha azok rendszerbe integráltak, egymással összehangoltan és egymásra épülve kerülnek megvalósításra.

A Tisza-tó térségében hosszú távon a fejlesztés meghatározó területei a következők:

- A fejlesztés alapja a megváltozott települési táji és természeti szempontok fejlesztési rendszerekbe integrálása.
- A környezeti állapot javítása a vízkészlettel való ésszerű gazdálkodással, a vízminőség védelmével és fenntartható használatának megvalósításával.
- A térségi és települési infrastrukturális ellátó rendszerek megfelelő fejlesztése.
- A térség ökológiai rendszerhez igazodó, egyedi, versenyképes gazdasági és turisztikai struktúrák kialakítása.
- A térség népességének kitörési esélyeit javító külső és a belső közlekedési kapcsolatok javítása,

- A kistelepülések elnéptelenedésének megakadályozása az EU támogatási rendszerek kihasználása által.
- A kialakuló tájegységhez kapcsolódó identitástudat összetartozás, egybetartozás kialakítása a fejlesztési feladatok összekapcsolása, közös megvalósítása, a Tisza-tó térség különböző táji, térségi és települési relációiban a kohézió erősítése.

5. CÉLPIRAMIS

A koncepció az Európai Unióban alkalmazott, a hazai területfejlesztési politika gyakorlatának is megfelelő legfontosabb alapelveket követi. A célpiramis olyan keretjellegű programcsomagot vázol fel, amely lehetőséget kíván adni a területfejlesztésben közreműködő szereplők önálló mozgásterének (szubszidiaritás), feltételezi a hatáskörök decentralizációját, ösztönzi a közreműködő szervezetek partnerségi viszonyainak kialakítását, a tervezés és megvalósítás demokratizmusát, valamint követi a fenntartható fejlődés elvét.

A célpiramis a területfejlesztési koncepció akcióterületére rendszerbe állítva tartalmazza a

- jövőképet,
- átfogó célokat,
- prioritásokat,
- speciális célokat, és az
- intézkedéseket.

A jövőkép egy hosszú távú ideális állapotot vázol fel, amely teljesíthető elvárásként jelenik meg. A jövőkép elérése érdekében a Tisza-tó térségében három átfogó cél megfogalmazására került sor.

A átfogó célok eléréséhez kerültek kialakításra a prioritások. A Tisza-tó térségére megfogalmazott öt prioritás tovább bontható specifikus célokra, melyek megvalósításához intézkedések tartoznak.

A tervezés további szakaszában (programozás) a prioritások és az intézkedések egységes tartalmi és formai követelmények szerint kerülnek majd kibontásra.

Fenti rendszerben kidolgozva a Tisza-tó térség hosszú távú területfejlesztési koncepciójának célpiramisa a következő:

**CÉLPIRAMIS
JÖVŐKÉP**

Természetközeli turizmus központjaként működő térség

ÁTFOGÓ CÉLOK

Táj- és környezetvédelem szempontjaival összehangolt, minőségi turizmus fogadására alkalmas üdülőtérség kialakítása
Természeti adottságokon alapuló fenntartható gazdaság kialakítása
Humán erőforrások fejlesztése
Népességmegtartás és kohézió erősítése

PRIORITÁSOK

1. Jó környezeti és ökológiai állapot elérése, fenntartása	2. Gazdasági szerkezet megújítása	3. Térségi és települési infrastruktúra fejlesztése	4. Humán erőforrások fejlesztése	5. Térségi együttműködés és kohézió erősítése
--	---	---	--	---

SPECIFIKUS CÉLOK

1.1 Környezeti elemek védelme, minőségük javítása	2.1 Térségi adottságokra épülő ipari struktúra fejlesztése	3.1 Ár- és belvízvédelmi létesítmények fejlesztése	4.1 Alap- és középfokú oktatás, valamint szakképzés térségspecifikus fejlesztése	5.1 A Tisza-tó térség fejlesztési koncepciója és a térségre vonatkozó egyéb területfejlesztési dokumentumok összehangolása
1.2 Természeti értékek megóvása és fejlesztése	2.2 Környezeti adottságoknak megfelelő tájgazdálkodás kialakítása	3.2 Külső- és belső közlekedési kapcsolatok fejlesztése	4.2 Szociális és egészségügyi ellátás differenciált fejlesztése	5.2 Összehangolt turizmus- és területfejlesztési feltételeinek megteremtése
1.3 Táji és települési környezet védelme, fejlesztése	2.3 Természeti és környezeti adottságokhoz alkalmazkodó komplex turisztikai struktúra kialakítása, turisztikai termékcsoportok létrehozása	3.3 Közműrendszerek fejlesztése	4.3 Civil szervezetek működésének elősegítése	5.3 Együttműködésen alapuló térség- és településfejlesztés
		3.4 Turisztikai alap- és speciális infrastruktúra fejlesztése	4.4 Szabadidős szolgáltatások fejlesztése	

INTÉZKEDÉSEK

1.1.1 Környezeti célállapotnak megfelelő levegőtisztaság biztosítása a megelőzés elvének alkalmazásával	2.1.1 Vállalkozási övezet és ipari parkok fejlesztése	3.1.1 Árvízvédelmi létesítmények VTT-vel összehangolt megvalósítása	4.1.1 Az alapképzés, átképzés, felnőttoktatás és a turisztikai szakmai képzés feltételeinek javítása	5.1.1 A VTT és a Tisza-tó térség fejlesztési programjainak összehangolása
1.1.2 Felszíni és felszín alatti vízkészletek megőrzése, minőségük védelme ill. javítása	2.1.2 Helyi termékvertikumok kialakítása	3.1.2 Belvízelvezető rendszerek rekonstrukciójának és fenntarthatóságának biztosítása	4.1.2 A fejlesztésekhez szükséges szellemi tőke biztosítása	5.1.2 A Tisza-tó térség fejlesztését elősegítő egyéb koncepciók és programok összehangolásának biztosítása
1.1.3 Part és vízterek terhelhetőségének meghatározása, használatának szabályozása	2.1.3 Kis- és középvállalkozások szerepének növelése		4.1.3 Foglalkoztatást ösztönző programok kidolgozása és támogatása	
1.1.4 A talaj fizikai, kémiai és biológiai védelmének biztosítása				
1.2.1 Biodiverzitás megőrzése	2.2.1 Területalkalmassághoz igazodó földhasználati struktúra kialakítása	3.2.1 A térség külső elérhetőségének javítása a nemzetközi közúti közlekedési folyosók, a kapcsolódó országos közúti főhálózat, valamint a vasúti fővonalak fejlesztésével	4.2.1 Stabil egészségügyi alapellátás biztosítása	5.2.1 Regionális és turizmusfejlesztési önállóság, valamint döntési jogkör biztosítása
1.2.2 Természeti értékek folyamatos felmérése és védelmének biztosítása	2.2.2 Védelmi és rekreációs célú erdők telepítése, fenntartása	3.2.2 A térség belső kapcsolatainak javítása az alsórendű közúthálózat és a folyami átkelések korszerűsítésével, fejlesztésével, a vasúti mellékvonalak fenntartásával és működtetésével	4.2.2 Idősek szakellátásának és gondozásának fejlesztése	
	2.2.3 Termelési, turisztikai és környezetvédelmi szempontokkal összehangolt nádgazdálkodás kialakítása	3.2.3 Tömegközlekedési létesítmények és szolgáltatások színvonalának emelése	4.2.3 Rekreációs és regenerációs lehetőségek feltételeinek fejlesztése	
1.3.1 Kulturális örökségi, épített környezeti értékek megóvása, funkcionális fejlesztése	2.3.1 Ökoturizmus kiemelt fejlesztése, vezétermékké alakítása	3.3.1 Szennyvízkezelés és szennyvízcsatorna-hálózat fejlesztése, korszerű egyedi szennyvíz-elhelyezési kislétesítmények alkalmazása, települési folyékony hulladékkezelő rendszerek kialakítása	4.3.1 Helyi társadalmi és szakmai szerveződések elősegítése	5.3.1 Vidékfejlesztési központ kialakítása
1.3.2 Vonzó táj- és településképző kialakítása	2.3.2 A természeti-, környezeti terhelhetőségnek megfelelő aktív turizmus fejlesztése	3.3.2 Települések, településrészek, üdülőterületek ivóvíz-ellátottsági problémáinak kezelése		5.3.2 Többcélú kistérségi társulások létrehozásának és működésének segítése
	2.3.3 A falusi és agroturizmus kínálatának bővítése	3.3.3 EU normáknak megfelelő komplex regionális hulladékgazdálkodási rendszerek létrehozása és működtetése		5.3.3 Mikrotérségi együttműködésen alapuló fejlesztések elősegítése
	2.3.4 Kulturális turizmus vonzóképeségének növelése	3.3.4 Infokommunikációs rendszerek kialakítása		
	2.3.5 Egészségturizmus fejlesztése, termál és gyógycentrumok kialakítása	3.4.1 A turizmust kiszolgáló létesítmények színvonalának és kapacitásának növelése	4.4.1 Kulturális létesítmények alap és kínálatbővítő fejlesztése	
		3.4.2 Turisztikai marketing fejlesztése, információs rendszer kialakítása		
		3.4.3 Turisztikai vonzerők és a települések elérhetőségének javítása a nemzetközi, országos, térségi és helyi kerékpáros nyomvonalak és létesítmények kiépítésével		
		3.4.4 A vízi turizmus és személyhajózás feltételeinek javítása a kapcsolódó infrastrukturális háttérrel együtt		

1. PRIORITÁS: JÓ KÖRNYEZETI ÉS ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT ELÉRÉSE, FENNTARTÁSA

A környezeti állapotok „jó” minősítése nem csak a kiemelt üdülőkörzet, az itt élő emberek jólétének és a térség vonzerejének egyik meghatározó tényezője, hanem Uniós követelmény is, ezen túlmenően az Észak-magyarországi Régió, az Észak-alföldi Régió, valamint az érintett megyék fejlesztési koncepcióiban meghatározott fejlesztési cél is. Tekintettel a Tiszatavi térség kiemelt üdülőkörzeti státusára, melyben a tó egyedi természeti értékei mellett úgy a Bükk Nemzeti Park, mint a világörökség részét képező Hortobágyi Nemzeti Park is kiemelten szerepel, a térséget az elnyert „Kiemelt Üdülőkörzet” rangjához méltó szintre kell fejleszteni. Ennek egyik fontos feltétele a természet működőképes ökológiai állapotának fenntartása, a vonzó természetes táj kialakítása és megőrzése, valamint a környezeti elemek - a levegő, víz talaj- jó minőségének megőrzése és fenntartása.

(1.1) Környezeti elemek védelme, minőségük javítása

A „kiemelt üdülőkörzet” kategóriába történt besorolással járó minőségi változásnak mindenekelőtt az életminőség javulását kell jelentenie, melynek egyik alapfeltétele a környezetminőség javulása. Ezt a környezeti elemek, a természeti, táji és épített környezeti értékek védelmével, együttes fejlesztésével kell biztosítani.

A prioritásnak megfelelően, a környezeti állapot minőségi mutatóinak javítása kiemelten fontos feladat. Törekedni kell a környezeti elemek - levegő, víz és talaj- kedvező állapotának elérésére. A jó környezeti állapot megőrzése érdekében érvényt kell szerezni a hatályban lévő jogszabályokban meghatározott határértékek betartásának. A kifejezetten érzékeny övezetekben (Tisza-tó térsége, nemzeti parkok területei), a környezeti elemek „jó állapota” és ökológiai működésük fenntartása érdekében, meghatározó fontosságú a környezet terhelhetőségének megállapítása és betartása.

A Kiemelt Üdülőkörzet intenzív gazdasági meghatározottságú térségeiben - Budapest-Kassa vonal menti északi agglomerációs zóna (vasút, autópálya, logisztikai és ipari létesítmények, intenzív nagyvárosi mezőgazdálkodás), valamint a hasonló adottságú Miskolc-Nyékládháza-Tiszaújváros-Debrecen tengely menti térségekben törekedni kell a szennyezés-kibocsátási határértékek betartására és a törvényben megűrt szennyezés-kibocsátás további csökkentésére.

(1.1.1) Környezeti célállapotnak megfelelő levegőtisztaság fenntartása a megelőzés elvének alkalmazásával

Levegőminőség szempontjából a térség szerencsés helyzetben van, mert Tiszaújváros környezetét kivéve komolyabb ipari szennyező forrása nincs. A nagyforgalmú utak mentén gondot okoz a közlekedés légszennyezése (ólom, szénmonoxid, szénhidrogének, nitrogén-oxidok, poliaromás szénhidrogének, illékony szerves vegyületek, por, nikkkel, króm, benzol, aldehid, cink). Szezonálisan még az intenzív mezőgazdasági művelés, az időnkénti hagyományos és légi vegyszerezés okozhat légszennyezést

A célállapot elérése érdekében csökkenteni kell a levegő por és más lebegőanyag tartalmát. Ennek érdekében több intézkedés végrehajtása szükséges. Így többek között, az üdülőövezet térségében a területalkalmasság vizsgálatának megfelelően csökkenteni kell az intenzív

művelésű földek arányát, ezzel párhuzamosan törekedni kell a zöldfelületek arányának növelésére. A külterületeken növelni kell a por elleni védelmet biztosító szegélyfelületeket, továbbá növelni kell a nem gazdasági rendeltetésű erdők arányát.

Az üdülési, pihenési céloknak megfelelően a jó levegőminőség, kedvezőbb településkép elérése érdekében belterületen, különösen az utak és utcák mentén növelni kell a fák, zöldfelületek, parkok arányát. Ezt az érintett településeken kertépítészeti, ill. környezetrendezési tervek alapján indokolt elvégezni.

Az aktív levegőminőség-javításhoz ki kell alakítani a por, valamint a defláció elleni védelmet biztosító szegélyfelületeket, utakat kísérő fasorokat, bokorszegélyeket, mezővédő erdősávokat. Növelni kell a védett, illetve extenzív használatú területek és a nem gazdasági rendeltetésű erdők arányát. Mindezek a tevékenységek egyben a táj minőségi javulásához, a jobb közérzet eléréséhez is nagymértékben hozzájárulnak.

A levegőminőség javításának másik fontos komponense a légszennyezést okozó források megszüntetése, illetve kibocsátásuk mérséklése. Ezért fel kell mérni a térségben lévő légszennyező forrásokat és az előírt határértékeknek megfelelő szintre kell csökkenteni az egészségügyi és környezetvédelmi szempontból káros kibocsátás mértékét. A pollenallergének csökkentése érdekében gondozni kell az útmenti szegélyezést, valamint csökkenteni kell a bel- és külterületi parlagon hagyott területek arányát is.

(1.1.2) Felszíni és felszín alatti vízkészletek megőrzése, minőségük védelme ill. javítása

A Tisza-tó 127 km² tározó térségében mintegy 150 millió m³ víz tározása történik. Ilyen mennyiségű víz tárolása nemcsak a közvetlen környezetre, hanem a Tisza alsó folyására is kihat. A Tisza-tó szempontjából meghatározó a tárolt víz mennyisége és minősége, ezért a stratégiai (üzemi) vízkészletek biztosítása a működtető vízügyi szerv egyik alapfeladata. Ez a feladat a változó igények és vízminőségi előírások változása miatt módosulhat. A tározó üzemeltetésének célját és módját kormányrendelet írja elő, ill. szabályozza.

Kiemelt feladat a Tisza-tó víztereiben a vízminőség megőrzése. Egyik potenciális veszélyforrást a Tisza felső vízgyűjtőiről érkező szennyezések, a másikat a tározó területén elburjánzó vízínövények jelentik. A felvízzel érkező szennyezések ellen (amint az a cianidszennyezés kapcsán is kiderült) megfelelő vízkormányzással, az öblítőcsatornák elzárásával lehet védekezni. További gondot okoz a felső szakasz hullámtereiben található, egyszer már felújított kubikrendszer elhanyagoltsága.

A vízminőségi állapot alakulásának követéséhez rendszeres méréseket kell végezni. A Tisza-tó víztereinek szabályozásához szükséges a vízgyűjtőn levő vízterek és vízfolyások állapotának felmérése és monitorozása. A vizsgálatokat a KÖTIKÖVIZIG laboratóriumában végzik, a monitoring-rendszer működtetése a Tisza-tó fejlesztése szempontjából elengedhetetlen. Az első feladatok egyikeként a felszíni és felszín alatti víztestek állapotértékeléséhez és megfigyeléséhez monitoring-rendszert kell létrehozni 2006. december 22-ig a 30/2004. (XII. 23.) és a 31/2004. (XII. 25.) KvVM rendeletek alapján.

A tározó víztereinek vízminőség-megőrzése és javítása érdekében megoldandó a befolyó patakok megfelelő vízminőségének biztosítása, amire legalkalmasabbak a mély fekvésű szikes területek, ahol gyökérszűrés szűrőfelületeket lehetne kialakítani.

(1.1.3) Part és vízterek terhelhetőségének meghatározása, használatának szabályozása

A kiemelt üdülőkörzet központi részét képező tó és partjának terhelése a turizmus következtében szükségszerűen megnő. A terhelés legnagyobb mértékben a partokat, és a partmenti szegélyeket, továbbá a szabad víztereket érinti. Míg a parti részeket a vadkempingezés és a „tájalakító” horgászhelyek ronsolják elsősorban, a vízterek legégetőbb problémája a feltöltődés, valamint a hínár, de leginkább a sulyom térhódítása. A tározó vízminőség-védelmének érdekében el kell végezni a mederkotrásokat, a szigetek és egyes partszakaszok kontúrozását. A sulyom (védett növény) túlszaporodása által előidézett probléma kezelésénél a veszélyeztetett fajok megmentésére szolgáló, előreláthatólag 2005. május 30-ig elkészülő akcióterv ajánlásainak, javaslatainak figyelembevételével kell eljárni.

A környezeti károk csökkentése és az ökológiai rendszerek működésének megőrzése érdekében meg kell határozni az egyes területek terhelhetőségének mértékét, majd a vízpartok és vízterek használatának szabályozását.

A vizes élőhelyek, a vízminőség javulása valamint a halállomány növelése érdekében a hullámterek kotrását ki kell terjeszteni azokra a tározó feletti szakaszokra, ahol a tározó kialakítása idején az ott található kubikokat összekotorták és fokokkal az anyamederrel összekötötték.

A vízminőség preventív védelme érdekében a tározó közvetlen környezetében meg kell szüntetni a felszíni és felszín alatti vizeket érintő káros tevékenységeket. Ennek érdekében meg kell határozni, és le kell határolni azt a vízbázis védelmi ökológiai sávot, ahol a természetes ökológiai folyamatok által a tározó térséggel kapcsolatban levő vizek minősége feljavulhat, és így nem lesz káros hatással a tározó víztereire. A szivárgócsatornák későbbi szerepénél több szempontot is mérlegelés tárgyává kell majd tenni.

(1.1.4) A talaj fizikai, kémiai és biológiai védelmének biztosítása

A talaj, valamint a felszíni és felszín alatti vizek közvetlen kapcsolatban állnak egymással, védelmük alapvető fontosságú az egészséges élelem előállításához. Az egészséges talaj kevésbé van kitéve a deflációnak, elszikesedésnek és egyéb lepusztulási folyamatoknak, ezen kívül a maga termőpotenciáljával a lehető legjobb stratégiai befektetés a mezőgazdaság számára.

Az üdülőkörzet egyik fontos mezőgazdasági ága az ökológiai gazdálkodás, amelynek egyik feltétele az egészséges talaj. Az ökológiai gazdálkodás nemcsak egy sajátos, egészséges termékek előállítását és bemutatását szolgáló folyamat, hanem a mezőgazdaság egészének gazdasági potenciálját növelő össznemzeti érdek is.

A talajok javítása érdekében ki kell alakítani az adottságokhoz illeszkedő földhasználatot, az arra alkalmas területeken növelni kell a kiscellás és az extenzív jellegű környezetbarát művelési formák arányát.

Az elszikesedés, a belvízkárok, a defláció, a talajművelés által okozott taposási, felszínporosítási, valamint kemikális és élővilág-degradáló hatás, illetve az egyéb talajpusztulást előidéző folyamatok megszüntetése érdekében a földhasználatot az adottságokhoz kell illeszteni. Ezért szükséges a talaj fizikai, kémiai, biológiai védelme érdekében körültekintően megválasztani az agrotechnikai módokat, vetésszerkezetet, a tápanyag utánpótlási és növényvédelmi technológiát valamint a biológiai sokféleség

megőrzése érdekében kialakítani az ökológiai folyosókat. A magántulajdonosok érdekeltté tételét az AVOP és NVT, valamint a kiegészítő hazai támogatások tehetik lehetővé.

A Tisza-tó ártéri gazdálkodásra, illetve egyéb szociális típusú, extenzív használatra alkalmas területein törekedni kell a kispárcellás művelési mód kiterjesztésére.

(1.2) Természeti értékek megóvása és fejlesztése

A Tisza-tó – ez az elárasztott hullámtéri tározó – tette lehetővé, hogy a gátak közé szorított, Tisza az eltérő adottságú víztereken kibontakoztatja a még fennmaradt élővilágának gazdagságát. Ezek a természeti értékek nemcsak Magyarországon, de Európában is egyedülálló értékeket képviselnek, aminek léte, megőrzése, bemutatása képezi a térség egyedi természeti adottságát, nemzetközi jelentőségű vonzerejét a Tisza egykori legendásan gazdag élővilágának visszaidézésére.

A tározó mindkét oldalán nemzeti parkok védett területei húzódnak, melyek méginkább kidomborítják a térség természeti értékeinek jelentőségét. Ezeknek a természeti értékeknek kell képezniük a Tisza-tó térség egyik kiemelt fejlesztést igénylő vonzerejét, melynek feltárására és megóvására az érintett kistérségek a nemzeti parkokkal közösen agrárkörnyezet fejlesztés keretén belül már eddig is számos programot dolgoztak ki. Az EU természeti értékek megőrzését szorgalmazó Natura 2000 program területeit Magyarországon már kijelölték. A Tisza-tó térségében kijelölt Natura 2000 területeken az EU-s támogatások és fenntartási programok az agrárkörnyezeti programokon keresztül szervesen kapcsolódnak a kiemelt üdülőkörzet fejlesztési koncepciójához.

(1.2.1) Biodiverzitás megőrzése

A fenntartható tájhasználatot és az életközösségek fennmaradását elősegítő élőhely-rehabilitáció megvalósítása a kiemelt üdülőkörzet egyik alappillére, ennek ellenére ezidáig nem kapott szerepének megfelelő hangsúlyt. A gazdálkodás alapját a fenntarthatóságnak (táji adottságok és feltételek, ökológiai folyamatok) kell képeznie. Ez elsősorban nem nagyüzemi méretekben, hanem körültekintően megszervezett családi gazdálkodás keretein belül képzelhető el.

A táj fenntartása, működőképességének megőrzése a fejlesztés egyik legfontosabb, financiálisan pedig az egyik legnagyobb tételt igénylő feladata. Ide tartozik a tározó víztereinek kotrása, a partvonalak kontúrozása, valamint a tározó feletti szakaszon található kubikok és élőhelyek rekonstrukciója és a duzzasztás következtében víz alá került strandok újjáépítése.

A Vásárhelyi terv továbbfejlesztése eredményeként a kialakuló mentett területeken található holtágak, morotvák, erek és egyéb vizes élőhelyek komoly hálózatot alkotnak. Egységes rendszerbe foglalásuk a Tisza bal oldalán 18 holtággal, 9 morotvával és erek rendszerével több száz millió köbméter víz befogadását tenné lehetővé. A VTT kapcsán megvalósításra tervezett tározók a térségben lévő mentett oldali holtágak és morotvák vízutánpótlását is biztosítani tudják. E rendszerhez történő csatlakozás megvalósítása a Tisza-tó térségében is összehangolt feladatmegoldást kíván.

(1.2.2) Természeti értékek folyamatos felmérése és védelmének biztosítása

Feladat elsősorban a védetté nyilvánítási eljárás felgyorsítása, a folyamatot akadályozó szervezetek hozzáállásának megváltoztatása és a NATURA 2000 területekre vonatkozó, helyrajzi számokat tartalmazó rendelet mielőbbi kihirdetése lenne.

(1.3) Táj- és települési környezet védelme, fejlesztése

Egy térségről alkotott első benyomást, értékelést a látogató elé tárult tájkép határozza meg. A rendezett, ápoltság egy kiemelt üdülőterület esetében alapkövetelmény, ezért, különösen a Tisza-tó vonzáskörzetében, (üdülőövezetében) törekedni kell a vonzó tájkép kialakítására és megőrzésére. Ennek érdekében meg kell szüntetni, majd rekultiválni a tájsebeket, és a jogszabályi előírásoknak nem megfelelő hulladéklerakókat, illegális szemétkerakásokat, döngutakat. A levegő és a talaj porszintjének csökkentése és a vonzó táj kialakítása érdekében törekedni kell az út- és csatorna menti fasorok, véderdők telepítésére.

A vonzó településkép érdekében fontos a hagyományos jellegű, de felújított, felfrissített utcakép és épületjelleg megőrzése. Az üdülőterületen belül javasolt az üdülő jellegű kihangsúlyozó zöldfelület növelése.

(1.3.1) Kulturális örökségi, épített környezeti értékek megóvása, funkcionális fejlesztése

A két régió, négy megye és hat tájegység igen változatos hagyományok kialakulását tette lehetővé. Az értékeknek ez a gazdagsága nem csak a szokásokban, tájban, hanem az építkezésekben is megmutatkozik (történelmi emlékhelyek, kastélyok, kúriák, szülőházak). Ezen értékek bemutatása, az egyes stílusok kihangsúlyozása, megóvása, funkcionális fejlesztése, hasznosításukkal kapcsolatos tervek készítése a jövő egyik kiemelt feladata, a települések történetének feldolgozásával ill. a jelentős tájképi elemek, egyedi tájértékek felmérésével és megőrzésével együtt.

(1.3.2) Vonzó táj- és településkép kialakítása

Az egyedi adottságok mellett esztétikus táj- és településképet kell kialakítani egy térségnek ahhoz, hogy idegenforgalmi vonzerőt képezzen. Meg kell óvni a táj jellegzetességeit, valamint ki kell hangsúlyozni épített környezeti értékeiket. A táj csak akkor harmonikus, ha a benne elvégzett emberi beavatkozások a hagyományosan kialakult gazdálkodási környezethez és a természeti adottságokhoz idomulnak, a bennük elhelyezett építmények, épületek pedig a környezet részét képezik, azzal együtt élnek.

Amíg a települések, utcák, épületek, közterek, nem válnak hangulatossá, (nem hivalkodóvá!) visszafogottságukban megnyerővé, addig nem lehet számítani komoly európai idegenforgalmi érdeklődésre.

Az üdülőövezetben lehetőség szerint törekedni kell a légvezetékek kábelvezetésekre történő cseréjére.

A tájképet zavaró tájsebek helyreállítását a rekultivációs tervek alapján el kell végezni.

2. PRIORITÁS: GAZDASÁGI SZERKEZET MEGÚJÍTÁSA

A térség ipara és agrárszektora problémákkal küzd, mely részben a térségen kívüli nemzetgazdasági, illetve külpiaci folyamatokra, részben a mindkét ágazatra jellemző tőkehiányra, illetve a válságágazatokhoz sorolt tevékenységek hazai átlagnál magasabb súlyára vezethető vissza. A turizmus a térség gazdaságában egyre növekvő súllyal van jelen, de a bővülő forgalom mellett is alacsony bevétel, valamint a szezonális következtében bizonytalan megélhetés miatt további diverzifikált fejlesztése szükséges.

A területfejlesztés forrásai a strukturális problémák megoldására önmagukban nem elégségesek, a rendelkezésre álló pénzügyi lehetőségek mellé ágazati és piaci forrásokat, (állami alapok, kedvezményes hitelek) rendelve, a célterületek világos megjelölésével (projektek) gyorsítható a szervezeti átalakulás folyamata.

Az utóbbi évek kezdeményezései (ipari parkok, vállalkozási övezet) lehetőséget nyújtanak a partnerkapcsolatok bővítésére, a külföldi befektetések vonzására. Fontos feladat a gazdaságfejlesztést akadályozó információhiány felszámolása. Az információáramlás csatornáinak kiépítése és a tőkeforrások felhasználása során a gazdasági szerkezet megújítására irányuló törekvéseknek kell elsőbbséget kapniuk.

Szükséges lenne a kisvállalkozások bővülő forráslehetőségeinek bevonásával és koordinálásával a perspektivikus kis- és középvállalkozói kör erősítése, figyelemmel a térség sajátosságaira, problémáira.

Az agrárszférában a földhasználati rendszer adottságokhoz jobban igazodó átalakítása mellett a különböző tevékenységi köröket integráló szervezeti keretek kialakítása, továbbá piaci anomáliákat enyhítő szerveződések (felvásárló raktározási szervezetek, értékesítési szövetségek) ösztönzése kívánatos a megtermelt alapanyagok térségben való feldolgozási arányának növelésével.

A turizmus szerepét a Tisza-tó térség gazdasági húzóágazataként az adottságok bővülő igénybevételével, a kínálati elemek programcsomagokba rendezésével és kialakításával, a kapcsolódó infrastrukturális elemek mennyiségi és minőségi fejlesztésével kívánatos növelni.

(2.1) Térségi adottságokra épülő ipari struktúra fejlesztése

Az 1990-es években az ipari szerkezetváltás a térségben is végbement, az ipari termelés nagy része megszűnt, az üzemek egy része átalakult. A Tisza-tó térsége jelentős ipari potenciállal nem rendelkezik, de néhány város – elsősorban Tiszaújváros, majd Füzesabony, Heves, Polgár, Kunhegyes és Tiszafüred – abból pontszerűen kiemelkedik.

Az ipar átfogó fejlesztése szükséges ahhoz, hogy a térség népességmegtartó képessége, több lábon állása megerősödjön. Ehhez szükséges, hogy a képzettségében javítandó humán erőforrás bázisra alapozó korszerű vállalkozások telepedjenek meg, további életképes ipari parkok jöjjenek létre, hiszen a korszerű ipari üzemek megjelenése a térségben hozzásegíthet az innovatív vállalkozói kultúra és tőke meghonosításához.

Ahhoz, hogy az ipar fejlődésében érezhető javulás következzen be, a helyi lakosság kor- és végzettség szerinti összetételét figyelembe vevő, megfelelő képzési és átképzési akciósorozatra is szükség lenne.

A nagyobb termelési értékű és foglalkoztatotti létszámú vállalatokat a vállalkozási övezetben lévő, vagy azon kívül található ipari parkokban, ill. nagyobb kiterjedésű, közművel jól ellátott (elsősorban városi) iparterületeken célszerű elhelyezni, meghatározóan a Tisza-tótól távolabb eső településsávban.

Az iparfejlesztés – tágabb értelemben a gazdaságfejlesztés – a kis- és középvállalkozói kör jelentős bővítését igényli. Ennek egyik feltétele a vállalkozásfejlesztő intézményrendszer kiépülése.

Az ipari fejlesztéseknél alapvetően fontos az üdülőtérési státusz és az azt megalapozó természeti és táji értékek figyelembevétele, a velük való ütközések elkerülése.

A térség adottságai kedveznek a különböző típusú hagyományos vidékiparnak, tájjellegű és a piac által is igényelt mezőgazdasági termékfeldolgozó iparnak, könnyű-, építő- és szolgáltató iparnak. Fejleszthető az értékmegőrző háziipar, a helyben képződő alapanyagokból készíthető vízi- és pusztai kultúra tájtermékeinek készítése, az üvegházi, primőr és bionövények termesztésére épülő feldolgozóipar.

A térségben a megújuló energiaforrásokra támaszkodó iparágak közül a termál, víz, nap, szél és biomassza energiaipar megteremtése ill. fejlesztése látszik megalapozottnak.

Jó feltételeket teremt az ipari és logisztikai tevékenységek fejlődéséhez a térség peremterületein vezetett, ill. kiépülő gyorsforgalmi, valamint az ahhoz csatlakozó főúthálózat.

A kiemelt üdülőkörzeti státuszról is kiindulva indokolt a környezetvédelmi ipar (védelmi technológiák fejlesztése, védelmi berendezések gyártása, hulladékok újrahasznosítása) meghatározó iparágá váló fejlesztése.

(2.1.1) Vállalkozási övezet és ipari parkok fejlesztése

Fejlesztésük gazdasági szempontból meghatározó jelentőségű, hiszen funkciójuknak megfelelően szerepük elsősorban a külső (külföldi) működő tőke térségbe vonzása.

A Kunmadaras és Térsége Vállalkozási Övezet Abádszalók, Berekfürdő, Karcag, Kunhegyes, Kunmadaras és Tiszafüred településekre terjed ki. Az övezet húzóereje és legnagyobb ingatlanal rendelkező objektuma a kunmadarasi repülőtér. Az övezetbe tartozó minden település elérhető vasúton, de közúti megközelítése is megfelelő. A Tisza az övezet számára a vízi közlekedés fejlesztésének lehetőségét hordozza magába.

A térség gazdaságában legnagyobb súllyal a mezőgazdasági termelés van jelen, de a mezőgazdasági termékek feldolgozása messze elmarad a lehetőségektől és a szükségéstől. Ezen a területen a fejlesztési és befektetési lehetőségek széles skálája nyitott.

A vállalkozási övezetben Karcag elnyerte az ipari park minősítést, de Abádszalókon, Kunhegyesen és Tiszafüreden is jó fekvésű, ill. infrastruktúrával ellátott iparterületek keresnek befektetőket, akár csak a Kunmadarason lévő repülőtér területén is.

A vállalkozási övezeten kívüli ipari parkok közül a Tiszaújvárosban lévő tevékenységében, szervezettségében, szolgáltatásainak sokféleségével és minőségével, nemzetközi mércével mérve is elismertnek számít. Befektetői igényeknek megfelelően területe bővíthető.

A Polgári Ipari Park jó elhelyezkedésű, kedvező közlekedési és szállítási adottságokkal, teljes infrastrukturális ellátottsággal és kibővített területtel kiválóan alkalmas kereskedelmi

árueosztó központok, raktárbázisok vagy önálló termelő- (gépipari, mezőgazdasági feldolgozó) és szolgáltató vállalkozások megtelepedésére.

Új ipari parkok létesítése elsősorban Hevesen (adottságai alapján kézmű- és háziipari tevékenységek, kézügyességre alapozott szerelő üzem, elektronikai ipar számára kedvező feltételek biztosításával), továbbá Tiszacsegén (fekvése alapján csak környezetbarát tevékenységekkel öko-ipari park) képzelhető el.

(2.1.2) Helyi termékvertikumok kialakítása

Kívánatos a helyben megtermelt gyümölcs-, hús- és tejtermékre alapozott, a térségben hiányos feldolgozóipar letelepítése, hűtőház-, raktározás- és csomagoló üzem létrejöttének, (sajt-, bány) termékek export- és belföldi értékesítésének elősegítése. Brojlércsirke ágazat teljes vertikumának létrehozása (takarmánytermesztés, csirkenevelés, hús- és tojásáru értékesítés), valamint az állattartáshoz kapcsolódó bőrfeldolgozás, export- és belföldi értékesítés fejlesztése javasolt.

A térségben preferálandó a hagyományos zöldség-, gyümölcsstermesztésre alapozott (dinnye, szilva, meggy, paprika, paradicsom) feldolgozóipar, szárító-aszaló üzem, konzervipar telepítése, technológiai korszerűsítése, a matyó kézmű- és háziipar termékcsaládjának, értékesítésének elősegítése, a nád-, gyékény-, vessző, valamint halászati-horgászati termékek (varsa), lószerszámok készítési, értékesítési feltételeinek javítása.

(2.1.3) Kis- és középvállalkozások szerepének növelése

A gazdaságban egymást kiegészítve együtt élnek a különböző nagyságrendű vállalatok, de a kis- és középvállalkozások (kkv-k) alapvető szerepet játszanak a gazdasági szerkezetben.

Egyfelől a nagyobb vállalkozásokhoz képest jóval rugalmasabb alkalmazkodó képességgel rendelkeznek, másfelől gazdálkodásukat általában az átlagnál magasabb fajlagos munkaerő felhasználás jellemzi.

A Tisza-tó térség gazdaságfejlesztésében is fokozottabb szerepet kell kapniuk ezeknek a vállalkozásoknak. Egyfelől a foglalkoztatásban játszott pozitív szerepük, másfelől azon jellemzőjüknél fogva, miszerint ezek a vállalkozások elsősorban a szolgáltatások, majd a kereskedelmi és feldolgozóipari tevékenységek területén alakulnak és működnek. Ezért szerepük és részesedésük a térségben a helyi és turisztikai vásárlóerő kiszolgálásában, az ipari parkokba, a nagyobb ipari területekre betelepülő vállalatok beszállítói hálózatában illetve a mezőgazdasági alapanyag termelésben és feldolgozásban növelendő.

A kis- és középvállalkozások fejlesztése fentiekén túl azért is preferálandó, mert ezekben a vállalkozásokban a tulajdonosok általában belföldi magánszemélyek, ill. társaságok, így azok a térségi vállalkozói réteg növekedésében és erősödésében is pozitív szerepet játszanak.

A kkv-k fejlődését megfelelő intézményrendszerrel is alá kell támasztani. A fejlesztéshez – figyelemmel a térség specifikus környezetvédelmi és turisztikai determinációjára – a jelenlegi hazai és EU-s pályázati rendszerek jó lehetőségeket biztosítanak.

(2.2) Környezeti adottságoknak megfelelő tájgazdálkodás kialakítása

Cél a táj társadalmi és környezeti adottságaira épülő, idegenforgalmi- és ökoszociális célokat is integráló vidékgazdálkodás kialakítása. A térség különböző arculattal megjelenő egységei a természetvédelmi meghatározottságú, idegenforgalmi célokkal kombinált extenzív gazdálkodás térségei, az ökoszociális típusú külterjes gazdálkodás térségei, valamint a gazdasági potenciált adó intenzív, integrált gazdálkodás területei. Az egyes területeken meghonosodó, illetve fejlesztendő gazdálkodási formák működéséhez szükséges az alapfeltételek – mint a képzés, szaktanácsadás, információ-áramlás, térségi integráció- és együttműködés, márkavédelem – biztosítása, a piaci bizonytalanságok-, haváriahelyzetek kezelése, valamint a rendszert fenntartó, beruházási és működési támogatások rendelkezésre állása.

(2.2.1) Területalkalmassághoz igazodó földhasználati struktúra kialakítása

A térség környezeti-, természeti-, talaj- és vízgazdálkodási tulajdonságai, vagyis az agroökológiai- és tájpotenciál alapján megállapíthatók a legalkalmasabb gazdálkodási formák. Ennek megfelelően szükséges kialakítani és támogatni a természet- és tájvédelmi meghatározottságú területeken a hagyományos ártéri tájgazdálkodás kereteit, a pusztai gyepgazdálkodásra alapozott legeltető állattartás feltételeit őshonos fajták preferálásával, génmegőrzési és turisztikai célok integrálásával, valamint az ökoszociális típusú, tanyás gazdálkodás és az alacsonyabb termőhelyi értékű területek kímélő jellegű, kézimunka-igényes, gyógy-, fűszer- és bionövény termesztésre alkalmas művelési formáit, összhangban a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv ajánlásaival. Javasolt további lehetőségként számításba venni a korábban virágzó ártéri gyümölcsösök újraélesztését is (ártéri diófások, szilvások és a vizet tűrő őshonos alma- és körtefajták).

Rossz talajadottságú területeken a jelenleginél nagyobb szerepet kell szánni a gazdasági célú erdők, energianövények telepítésének is. A Vásárhelyi terv továbbfejlesztése keretén belül készült „Tisza-térség térszerkezeti tervtanulmánya” erdészeti ágazati megalapozása (ÁESZ, 2004) tárgyú munkával összhangban javasolt a jelenlegi erdősültséget duplájára emelni.

A jó talajadottságokkal rendelkező területeken meg kell teremteni a piacorientált, versenyképes, mezőgazdasági árutermelés feltételeit a környezetkímélő vízhasználat és tápanyagutánpótlás, valamint a növény- és talajszerkezet-védelem figyelembevételével. A működőképesség és az érdekérvényesítés javításához elő kell segíteni a beszerzési- termelési-értékesítési szövetkezők létrejöttét, a kis- és középvállalkozások erősödését.

(2.2.2) Védelmi és rekreációs célú erdők telepítése, fenntartása

A térség ökológiai hálózatának megfelelő kialakulásához és funkciójának betöltéséhez a táji és termőhelyi adottságok figyelembevételével szükséges az idegenforgalmi, rekreációs célokat is szolgáló erdősávok, fasorok, erdőfoltok telepítését és fenntartását előirányozni. A fafajösszetétel meghatározása során kiemelt figyelmet kell fordítani az őshonos fafajokra, a természetszerű, elegyes erdők létrehozására. Az árterek, partok, valamint a gyenge termőhelyi adottságú területek és pihenőparkok erdőtelepítései elsősorban az élőhelyvédelem, a tájképvédelem, valamint a kiránduló- és természetjáró turizmus céljait támasztják alá.

(2.2.3) Termelési, turisztikai és környezetvédelmi szempontokkal összehangolt nádgazdálkodás kialakítása

A tájökölógiai adottságokat és természeti egyensúlyt figyelembe véve szükséges a szűrőfunkciókat is ellátó, nádtermelésre alkalmas helyek fölmérése és telepítése. A helyi adottságokra épülő nádtermelés a munkaerő foglalkoztatás mellett a népi építészet és a turizmus számára is vonzó, nádból készült termékek alapanyagát szolgáltatja. A gazdálkodás során elsődleges szempont a természetes ökológiai folyamatok, a biodiverzitás és az élőhelyek igényeinek biztosítása.

(2.2.4) A Tisza-tavi halgazdálkodás fejlesztése

A Tisza-tó és a környező vizes élőhelyek halállománya összetételének és mennyiségének monitoringja és szabályozása szükséges az ökológiai egyensúly fenntartásához, valamint a feldolgozó- és vendéglátóipar által igényelt halhús megtermeléséhez és a horgászturizmus igényeinek kielégítéséhez. Az eredményes halgazdálkodás érdekében ki kell dolgozni az orvhalászat elleni hatékony védelmet. Egyik legfontosabb teendő a halak ívóhelyeinek, vermelőhelyeinek és életkörülményeinek javítása. Ilyen feladat többek között a holtágak, tározó feletti kubikok revitalizációja, a befolyó vizek medrének kotrása, kiszélesítése, halívásra, haltenyésztésre alkalmassá tétele, valamint az oxigénellátottság javítása. A horgászat mellett a halászat kiegészítő jelleggel, kislétszámú halásztársasággal működtethető. Tevékenységük, skanzenszerű környezetük, a hagyományos halászeszközök bemutatása, halételek kínálata turisztikai programot is teremthet.

(2.3) Természeti és környezeti adottságokhoz alkalmazkodó komplex turisztikai struktúra kialakítása, turisztikai termékcsomagok létrehozása

A jövőkép elérése érdekében olyan sikeres, fenntartható turizmus feltételeit szükséges a térségben kialakítani, amely nem jár negatív hatásokkal a természeti és kulturális környezetre, hozzájárul a gazdasági-társadalmi fejlődéshez, a lakosságnak stabil megélhetést nyújt, a vállalkozások számára rentábilis, a turistáknak pedig kifogástalan utazási-üdülési élményt biztosít.

Cél a Tisza-tó térségének egységes és egyedi arculatú turisztikai fejlesztése turisztikai termékcsomagok létrehozásával, vezértermék és kísérő attrakciók meghatározásával. A Tisza-tó térségére karakteresen jellemző, egyedi turisztikai kínálat kialakítása szükséges, a vendégek idelátogatásának és visszatérésének ösztönzésére. Az egyedi turisztikai termékeket, – melyek sajátos turisztikai szolgáltatásokat is magukba foglalnak – programcsomagokként kell értékesíteni. A programcsomagokat elsősorban a természetközeli (szelíd) turizmusra kell építeni (összefüggésben a vízi és vízparti sportolással), másodsorban a gyógy-és termálturizmusra. A kulturális turizmus lehetőségeit is bővíteni indokolt, mindezeket pedig a szükséges mennyiségű és minőségű szolgáltatásokkal együtt terméké alakítani.

Ezen túlmenően az üdülési és rekreációs célú hasznosítás lehetőségeit a megvalósuló árapasztó tározók differenciált használatával is alá kell támasztani.

Az eladható turisztikai termékek – melyek mögött jelentős termékfejlesztés és marketing áll – megsokszorozhatják a Tisza-tóhoz érkező vendégek számát.

(2.3.1) Ökoturizmus kiemelt fejlesztése, vezértermékké alakítása

A tó és térsége jövőjének egyik pillére az ökoturizmus. A fejlesztés célja a térség természeti adottságainak hasznosítása, az ökológiai szemlélet fejlesztése, a tó tehermentesítése, a tópart és a háttértelepülések lehetőségeinek összehangoltabb kihasználása, a turisztikai szezon megnyújtása. A Tisza mente területi kiterjedésével, egyedülálló adottságaival, természeti értékeivel képes egy európai léptékű turisztikai kínálat kialakítására.

A vezértermékké alakítható ökoturizmus („A Tisza-tó, Magyarország ökoturisztikai szigete”) érdekében a feladat elsősorban a nemzeti parkok látogatóbarát fejlesztése, azaz a védett természeti területek látogathatóságának megszervezése természetvédelmi oktatóközpontok, bemutató helyek, tájcentrumok, tanösvények kialakításával és fejlesztésével, valamint az ehhez kapcsolódó tájékoztatási rendszer és ökoturisztikai szálláshelyek (pl. jurta) biztosításával. A kijánlható programok szervezésénél a különböző korosztályi és társadalmi igények kielégítésére differenciált hangsúlyt kell helyezni. A fiatalok környezettudatos nevelésében fontos szerepet játszó erdei iskolák és nomád táborok kialakítása támogatandó. A térség szempontjából az ökoturizmusban prioritást élvez a madármegfigyelés szabályozott körülmények közötti bevezetése és fejlesztése, ehhez kapcsolódóan ökotúrák szervezése és lebonyolítása. Az elnövényesedési folyamathoz igazodva a labirintus jellegű felfedező túrák szervezése is sikeres lehet. A feladathoz mindenképpen bevonandók az érintett nemzeti parkok igazgatóságai, ill. a környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőségek.

Az ökoturizmushoz kapcsolódó egyéb turisztikai termékek a természetjárás, kerékpáros, lovas, lovaskocsis és vízi turizmus lehetnek.

(2.3.2) A természeti-, környezeti terhelhetőségnek megfelelő aktív turizmus fejlesztése

A Tisza-tó Kelet-magyarország legnagyobb összefüggő horgászvizeként egy rendkívül egyedi horgászturisztikai kínálatot és élményt képes biztosítani. A horgászat háttérét jelentő infrastruktúra az átlagosnál ugyan magasabb színvonalú, de további fejlesztések éppen a terület kiemelt jellegére tekintettel szükségesek. Mivel a horgászat környezetterhelése igen nagy, ezért a környezettudatos, fenntartható horgászturisztikai fejlesztéseknek kell előtérbe kerülniük. A vadkempingezés felszámolásával differenciált szálláshelyek kialakítása szükséges (horgásztanyák, horgászfalu, táborhelyek, lakóhajó). Az intézkedésbe a csónakos horgászat lehetőségeinek bővítése, horgásztúrák szervezése, vezetők képzése is beleértendő.

A tó déli része elsősorban vízisportoknak és a fürdőzésnek kedvez. A vízi turizmus fejlesztése (3.4.4.) mellett a minőségi strandolási lehetőség megteremtését és egyéb vízi sportok biztonságos és szabályos kialakítását és felügyeletét kell megvalósítani.

A lovasturizmus, ezen belül a lovastúrák szervezése a Tisza-tavi szezon hosszabbítását és szélesebb turisztikai célterület bevonását teszi lehetővé. A túraútvonalak kialakítása az országos frekvenciált lovascélpontokkal (Bugac, Hortobágy) való kapcsolatteremtésében is szerepet játszik. A jelenleg még kiaknázatlan vonzerő fejlesztése érdekében a lovasbázisok, istállók, (fedett) lovardák és speciális szálláshelyek kiépítésére indokolt koncentrálni.

A térség kínálatbővítő lehetőségei közé tartozik az apró- és nagyvad vadászat. A erdőterületek tervezett növelésével, az árapasztó-tározókkal egyidejűleg kialakuló vizes élőhelyekkel összefüggésben a vadászat jelentősége is növelhető. Speciális szálláshelyek, vadászházak hálózatának bővítése ehhez igényként jelentkezik.

Kerékpáros turizmus fejlesztése (3.4.3)

(2.3.3) A falusi és agroturizmus kínálatának bővítése

A falusi turizmus a térségben jelentősen erősödött az utóbbi tíz évben. Egyes településeken szinte egyedüli jövedelemszerzésnek minősül, kiegészülve az agrártermékek helybeli hasznosításával a vendégek ellátásában. A „vendégasztal” kialakítása még nem kiforrott, de metodikája már megszületett. Nagyon fontos az idegenforgalmi vonzerő kínálatban a helyi ízek tálalása családi hangulatú vendégfogadóknak, halászcárdákban és magánszállásokon, valamint ezek lehető legszélesebb körű elterjesztése. A házigazdák szakmai segítséget és marketing támogatást kapnak a falusi turizmus helyi egyesületétől. A falusi turizmus kialakítását segíteni, ösztönözni kell olyan településeken, ahol ez még nem indult el, de természeti és környezeti adottságaik révén arra egyébként alkalmasak lennének. Ehhez és az ökoturizmushoz kapcsolódva a fiatalok üdültetése, erdei iskolák, alkotóházak létesítése több településen lenne megoldható. A környezettudatos nevelés lehető legfiatalabb korosztályoknál történő megkezdése nemzeti stratégiai cél, aminek állami támogatása is szükséges lenne.

(2.3.4) Kulturális turizmus vonzókéességének növelése

A térség múzeumi, helytörténeti gyűjteményei, tájházai sok értéket őriznek, de országos hírnevű még kevés található közöttük. Egyes településeken jelentős szereppel bírnak a hagyományőrző-, helytörténeti-, művészeti-, zenei- és sportrendezvények, vásárok. A helyi lakosság kulturális, ismeretterjesztő programjait, szabadidős tevékenységét szolgáló intézmények a turizmus számára alkalmi kínálatbővítő lehetőségeket nyújthatnak. A települési programok összekapcsolásával és a háttértelepülések bevonásával rendezvénysorozatok, fesztiválok megrendezésére is sor kerülhet.

(2.3.5) Egészségturizmus fejlesztése, termál és gyógycentrumok kialakítása

A termál- és gyógyüdülés fejlesztése a meglévő fürdők esetében ezek bővítésével, fedett medencék építésével, vízforgatás megoldásával, gyógyvízzé minősítéssel és komplex gyógyászati szolgáltatások biztosításával érhető el. A gyógyítás mellett a fitness-wellness (életmódtréningek, biotermékek bemutatása, gasztronómiai terápia), sportolási (aquapark, élményfürdők) lehetőségek bővítését is célul kell kitűzni. Fontos, hogy a különböző vendégcsoportok számára többféle speciális kínálati programcsomag készüljön különböző árfekvésben.

A térségben – tekintettel a Tisza- tavat körülvevő termálgyűrűre – több, jelenleg is hasznosított kutakkal rendelkező településen van mód termálfejlesztésre. A fejlesztések környezetvédelmi alapfeltétele a használt termálvíz elvezetésének és környezeti ártalommentes elhelyezésének biztosítása.

A termálüdülés-gyógyidegenforgalom fejlesztése a turizmus élénkítése mellett egyes települések esetében egyéb lehetőségeket is kínál. Megfelelő feltételek esetén a termálvíz gazdaságos, komplex felhasználása a cél, melyet azonban csak ágazatközi koordinációval lehet biztosítani (pl. nyáron fürdő, télen lakásfűtés céljára).

3. PRIORITÁS: TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE

Az ár- és belvízvédelmi, a közlekedési, az infokommunikációs, az ivóvízellátási-szennyvízkezelési és az energia ellátási hálózatok megfelelő kiépítettsége egy térség társadalmi-gazdasági biztonságának és fejlődésének alapvető feltétele. Az infrastrukturális ellátottság javításával a periférikus helyzet és a fejlettségbeli lemaradás csökkenthető, a versenyképesség növelhető.

Az ár- és belvízvédelmi rendszerek megfelelő szintű kiépítése és fenntartása a vízkárok által fokozottan veszélyeztetett Tisza-menti térségben alapvető, az élet- és vagyónbiztonságot garantáló egyik legfontosabb feladat.

A közlekedés fejlesztésének célja a hiányzó közlekedési hálózati elemek és közlekedési létesítmények megvalósítása, valamint a meglévő hálózati elemek állapotának javítása. Ez alapvető érdeke a térségben élő lakosságnak, a gazdasági fejlődésnek pedig egyik szükséges feltétele.

A térség globális elérhetőségének másik meghatározó feltétele az infokommunikációs rendszerek kiépítettsége. A gazdasági versenyképesség növelése, a helyi lakosság ill. a turisták megfelelő kiszolgálása ezen a területen gyors, átfogó és területileg kiegyensúlyozott fejlesztést igényel.

Az infrastrukturális ellátottság további sarkalatos pontja a térségben a szennyvízkezelés teljessé tétele, a települési csatornahálózat fejlesztése, valamint a korszerű egyedi szennyvíz-elhelyezés biztosítása a szennyvíztisztítás folyamán keletkező iszap hasznosításával együtt.

. Az energiaellátás területén a hiányzó igények mielőbbi teljesítése a feladat korszerű műszaki rendszerek felhasználásával. Az ivóvízminőségi problémák mielőbbi megoldását jogszabály írja elő. Az üdülőtérségben cél a teljes vezetékes ivóvízzel való ellátottság elérése, ezzel együtt a térségben már megindult, de nem teljeskörű komplex regionális hulladékgazdálkodási rendszerek megvalósítása és működtetése. Cél, hogy ezen rendszerek minden település számára elérhetőek legyenek.

(3.1) Ár- és belvízvédelmi létesítmények fejlesztése

Hazánkban a vízkárok (árvizek, belvizek, viharkárok) által sújtott területek között a Tisza-völgy kiemelkedik a rendkívüli árvizek és belvizek tekintetében.

Az ár- és belvízvédelem fejlesztése a térségben összehangolt feladat, melynek egyik fontos szegmense a megfelelő létesítményfejlesztés. A feladat jogszabályban is rögzítetten komplex célrendszer mentén felépített árvízvédelmi, terület- és vidékfejlesztési program (VTT) részeként valósítandó meg.

Az árvízvédelmi létesítmények fejlesztésén belül meghatározó a térséget érintő négy árapasztó tározó kiépítése, a nem megfelelő védképességű töltésszakaszok megerősítése illetve a hullámterek vízlevezető képességének biztosítása.

A belvízelvezető rendszerek főműveinek rekonstrukciója előbb történt meg, mint a földhasználói és közcélú műveké, ezért a belvízrendszerek fejlesztésénél szükséges annak az alapelvnek lehetőség szerinti maximális érvényesítése, mely szerint az alulról építkező földhasználói és közcélú művek által a főművek felé támasztott igényt úgy kell meghatározni, hogy a főművek már meglévő kiépítettségének a teljesítőképességén belül maradjon. (A

Tisza-völgy belvízvédelmi koncepciója – VIZITERV CONSULT, 1999.) A belvízelvezető rendszerek feladatukat csak megfelelő állapotban, rendszeresen karbantartva képesek biztosítani.

(3.1.1) Árvízvédelmi létesítmények VTT-vel összehangolt megvalósítása

Árvízvédelmi szempontból a szükséges létesítményfejlesztések a Tisza-tó térségében elsősorban

- az I. rendű védvonalak megerősítése,
- a hullámterek vízelvezető képességének növelése, és
- a VTT-ben meghatározott árapasztó tározók kiépítése

Elsőrendű árvízvédelmi fővédvonalakkal kapcsolatos fejlesztés a Tisza-tó térségében zömében a Tisza jobb partján, a dél-borsodi és hevesi Tisza-szakaszon a betorkolló vízfolyások (Laskó, Rima, Csincse, Eger patakok) visszatöltésezett szakaszain szükséges.

A VTT keretében tervezett árvízvédelmi beruházások – hullámtér rendezéssel kiegészülő árapasztó tározók létesítése – I. ütemében a tervek szerint 2007 végéig kiépítendő hat árapasztó tározó közül négy érinti a Tisza-tó térségét (Nagykunsági, Tiszaroffi, Nagykörüi, Hanyi-Tiszasülyi). Ezek a tározók az árvízvédelem szempontjából legkritikusabb helyeken épülnek ki.

A hullámtéren fő feladatként jelentkező árvízlevezetéssel együtt biztosítandó a szivárgócsatornák karbantartása, az Abádszalóki öblözetben a gát hullámverés elleni védelme, a gátak magassági és keresztmetszeti hiányának megszüntetése. Folyószabályozás tekintetében a kanyarulatok túlfejlődését kell megakadályozni partvédő művek építésével. Egyéb védelmet szolgáló feladatot jelent továbbá a lefolyást akadályozó nyári gátak igen költséges lebontása, a holtágak megoldatlan vízpótlása, valamint a gyalogakác térhódításának megakadályozása.

E fejlesztések mellett az árvízvédelemben szerepe lesz a hullámtereken elvégzendő árvízvédelmi beavatkozásoknak is, melyek elsősorban területrendezési természetűek. Ilyen területek a Tisza-tó térségét érintően a bal parton Tiszaroff és Tiszabő, a jobb parton Tiszasüly térségében található.

Többfunkciós folyami műtárgyként az árvízmentesítésben jelentős szerepe van a Tisza II. vízlepcsőnek is Kiskörénél.

(3.1.2) Belvízelvezető rendszerek rekonstrukciójának és fenntarthatóságának biztosítása

A belvízvédelem – a területi vízrendezés és vízkárelhárítás – kettős szemlélet mentén valósítandó meg. A vízrendezés a komplex területi vízgazdálkodáson belül nem egyszerűen a felesleges vizek minél gyorsabb elvezetését jelenti, hanem a termőföldhasználattal összhangban megválasztva a vizek visszatartását, hasznosítását is célul tűzi ki. A belvízrendszerek fejlesztésénél a gazdaságosság és a többcélú hasznosítás szempontjait kell előtérbe állítani, törekedve a vízkormányzási lehetőségek kihasználására. A gazdaságosság mellett a társadalmi elvárásokkal összhangban az ökológiai és jóléti szempontokat is fokozottan meg kell jeleníteni. Feladat a művek megfelelő rekonstrukciója és folyamatos fenntartása. A főművek rekonstrukciója a korábbi belvizes évek tapasztalataira alapozva már 1999-ben elkezdődött, de a folyamatot a közeljövőben is folytatni kell. A megfelelő kiépítettség és állapot különösen a földhasználói műveknél marad el a kívánatostól.

A belvízrendszerek karbantartása mellett hangsúlyos feladat a belvíz Tiszába való átemelésének megoldása.

A belterületi vízrendezésen belül a csapadékvíz-elvezető rendszerek teljes kiépítése, valamint felújítása szükséges. A talajvízszint-emelkedés okozta épületkárok vizsgálata és rehabilitációja is feladatként jelentkezik

(3.2) Külső- és belső közlekedési kapcsolatok fejlesztése

A térség országos és nagytérségi elérhetőségének javítása érdekében a gyorsforgalmi- és főúthálózat továbbépítése, fejlesztése, valamint a vasúti fővonalak fejlesztése egyaránt szükséges. A térség településeinek egymás közötti kapcsolata, valamint a Tisza-tó illetve a Tisza megközelítése az országos mellékutak, önkormányzati utak és vasúti mellékvonalak fejlesztésével javítandó. A Tisza-tó térség településeinek régiók, megyék és kistérségek menti határhelyzete, valamint a Tisza elválasztó hatásának feloldása a kiskörei híd korszerűsítésével és új hidak építésével biztosítható. Belső kapcsolatok javításának érdekében a meglévő utak korszerűsítése is sürgős feladat.

(3.2.1) A térség külső elérhetőségének javítása a nemzetközi közúti közlekedési folyosók, a kapcsolódó országos közúti főhálózat, valamint a vasúti fővonalak fejlesztésével

A távolabbi területek és a Tisza-tó térség kapcsolatát északról segítő kelet-nyugat irányú M3 gyorsforgalmi út továbbépítésén túl szükséges az azzal párhuzamos, a területet délről érintő M4 gyorsforgalmi út kiépítése is. Ezt egészítik majd ki az észak-déli irányú, a területet keletről érintő M35 és az azzal párhuzamos, a térséget nyugaton érintő M8 gyorsforgalmi utak. Tervek szerint a gyorsforgalmi utak a Tisza-tó térségének peremterületein fognak haladni, mintegy körülvéve azt, ami azt a szerencsés helyzetet eredményezi, hogy a térség belső, érzékenyebb területeit nem terhelik, de elérhetőségét minden oldalról jelentősen javítják.

A gyorsforgalmi úthálózat kialakítása során különös figyelemmel kell lenni az ökológiai hálózat zavartalanságának megőrzésére.

A gyorsforgalmi utak forgalmát szétosztó főúthálózat meglévő elemeinek minőségét javítani kell. A térség észak-déli átjárhatósága érdekében kiépítendő a Polgár – Tiszacsege – Egyek – Tiszaörs közötti főút, mivel a 33.sz. főút a területet kelet-nyugati irányban tárja fel, a 34.sz. főút pedig csak a térség közepe és déli része között teremt kapcsolatot. Szükséges még a Gyöngyös – Karácsond – Heves – Kisköre – Tisza-híd – Kunhegyes főút kiépítése is.

A főúthálózaton a településeket elkerülő szakaszok kiépítése elengedhetetlen.

Az Országos Területrendezési Terv szerint a Tisza-tó térség északi sávját érintve, ill. ahhoz közel haladna a Budapest – Nyíregyháza – Záhony/Eperjeske nagysebességű vasút nyomvonalásávja, ennek konkretizálása azonban még nincs napirenden.

A meglévő vasúti pályák fejlesztésre szorulnak, a Debrecen-Füzesabony és a Nyékládháza-Tiszapalkonya vasúti fővonalak villamosítása tervezett.

A vasúti közlekedés (minden elemére vonatkozóan) úgy lehet újra népszerű az utasok körében, amennyiben a vasút egyfajta funkcionális újragondolása is megtörténik (pl. a turisták és a helyi lakosok igényeihez maximálisan igazodó menetrend, kerékpárok szállítására alkalmas kocsik, vasúthoz kapcsolódó idegenforgalmi programok, stb.). A vasút

életképessége szempontjából elengedhetetlen a többi közlekedési infrastruktúrával való összehangolása .

(3.2.2) A térség belső kapcsolatainak javítása az alsórendű közúthálózat és a folyami átkelések korszerűsítésével, fejlesztésével, a vasúti mellékvonalak fenntartásával és működtetésével

A kistérségi együttműködések mind a turizmus, mind a településrendszer normális működése szempontjából alapvető fontosságúak, de megfelelő közlekedési kapcsolatok hiányában kialakulásuk és működésük nehézkes vagy nem lehetséges. A szomszédos települések közötti kapcsolatok és a Tisza-tó elérhetőségének javítása döntően az alsóbb rendű úthálózat kiegészítésével, valamint a meglévő utak minőségének és paramétereinek javításával érhető el. Kiépítendő a Jászság és a Kunság közötti Jászládány – Besenyszög – Kőtelek – Tiszabő – Kunhegyes térségi jelentőségű mellékút. A települések és a tó között hiányzó közúti kapcsolatok pótlására, a egyes helyeken a településközi kapcsolatok és a zsákfalvak helyzetének megoldására országos mellékutakat szükséges építeni.

A kapacitás növelésének érdekében a meglévő kiskörei közös vasúti-közúti híd funkcióit szét kell választani új híd építésével. Ezen kívül híd építését teszi szükségessé a Jászság-Kunság térségi jelentőségű mellékút építése is.

A országos közutak teherbíró képességét az Európai Unió követelményeinek megfelelően a térségben is 11,5 t tengelyterhelésű teherforgalom elvezetésére megfelelővé kell tenni.

A jelenleg nem megfelelő minőségű vasúti pályával, járműparkkal és létesítményekkel rendelkező vasúti mellékvonalak helyzetét javítani kell a hátizsákos turizmus és a települések közötti kapcsolatok javítása érdekében. A vasúti mellékvonalakat gazdaságtalan működésük ellenére megtartani kívánatos.

(3.2.3) Tömegközlekedési létesítmények és szolgáltatások színvonalának emelése

A tömegközlekedés javítása egyaránt fontos a térségbe gépkocsi nélkül érkező turisták és a helyi lakosság számára is. A távolsági és helyközi autóbuszjáratok útvonalának módosításával és új, közvetlen járatok indításával kell a Tisza-tó térségének elérését javítani, (Pl. Budapest és Poroszló között). Az úthálózat kiegészítésével újabb viszonylatok kialakítására nyílik lehetőség, (pl. Tizasüly és Kisköre között). A Tisza-tó körüli járatok sűrítése a turistaattrakciók látogathatóságát és a települések együttműködését javítja. Közlekedésbiztonsági szempontok miatt az autóbuszmegállóknál autóbuszöblök kialakítása szükséges. Az autóbuszvárók, autóbusz-pályaudvarok, vasúti megállók, vasútállomások külső megjelenése a település utcaképeire, hangulatára jelentős hatással van és a településre érkező első benyomását is befolyásolja.

(3.3) Közműrendszerek fejlesztése

A közműrendszerek által nyújtott szolgáltatások köre, minősége és hozzáférhetősége alapvető feltételként jelentkezik a Tisza-tó térségében bármely fejlesztési elképzelés megvalósíthatóságához. A különböző közműrendszerekkel kapcsolatos fejlesztési igények a kiemelt üdülőkörzet területén a kiépítettség illetve a szükségletek szempontjából nézve nem egyformán hangsúlyosak. Kiemelendő a vízellátás és szennyvízkezelés, a hulladékgazdálkodás és az infokommunikációs rendszerek köre, mely megkülönböztetett figyelmet érdemel.

(3.3.1) Szennyvízkezelés és szennyvízcsatorna-hálózat fejlesztése, korszerű egyedi szennyvízelhelyezési kislétesítmények alkalmazása, települési folyékony hulladékkezelő rendszerek kialakítása

Szennyvízkezelés terén legfontosabb feladat a keletkező szennyvizek mielőbbi és lehető legnagyobb arányú ártalmatlanítása, a szennyvízcsatorna-hálózat, illetve a szakszerű egyedi szennyvíz-elhelyezés fejlesztése, valamint a szennyvíztisztítás hiányzó elemeinek pótlása (II. és III. fokozatú tisztítás) és egyéb kezelési problémák megoldása. A szennyvízkezelés fejlesztése főleg a fokozottan érzékeny vízbázisok területén lévő településeknél jelent sürgős feladatot.

A Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és tisztítási Megvalósítási Programról szóló 25/2002. (II. 27.) és az azt módosító 163/2004. (V. 21.) számú Kormányrendelet szerint 2015. december 31-ig a 2000 lakos egyenérték feletti terheléssel rendelkező települések, ill. agglomerációk területén a szennyvizek közműves szennyvízelvezetését és megfelelő tisztítását, illetve a szennyvizek szakszerű egyedi ártalommentes elhelyezését meg kell valósítani. Ezekhez 2005-től a regionális-, illetve a megyei területfejlesztési tanácsoknál decentralizált célleírányzatok pályázati lehetőséget és pénzügyi forrást biztosítanak. A Tiszató térségén belül ez 15 településnél jelent megoldandó feladatot, egyrészt önálló, illetve térségi funkciót ellátó szennyvíztisztítók létesítésével, másrészt meglévő szennyvíztisztítókhoz, agglomerációkhoz való csatlakozással, a csatornahálózat kiépítésével. A közüzemi csatornahálózattal rendelkező településeknél szorgalmazni kell a hálózatra kötések növelését.

A kijelölt szennyvízelvezetési agglomerációk alacsony beépítettségű területein, valamint a 2000 lakosegyenérték alatti terheléssel rendelkező kis- és aprófalvakban, amelyek gazdaságosan nem láthatók el szennyvízlevezető víziközművel – és ahol a mértékadó talajvízszint lehetővé teszi – olyan szakszerű egyedi szennyvízkezelést (közműpótlókat) kell kialakítani, amelyek a szennyvízlevezető víziközművel azonos vagy közel azonos komfortot biztosítanak a vízgazdálkodási, környezetvédelmi és közegészségügyi érdekek sérelme nélkül. A gazdaságossági és környezetvédelmi vizsgálatokat a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Programmal összefüggő szennyvízelvezetési agglomerációk lehatárolásáról szóló 26/2002. (II. 27.) Korm. rendelet szerinti metodika alapján kell elvégezni. A megvalósításhoz pedig a Közműves Szennyvízlevezető és -tisztító művel gazdaságosan el nem látható területekre vonatkozó Egyedi Szennyvízkezelés Nemzeti Megvalósítási Programjáról szóló 174/2003. (X. 28.) Korm. rendelet szolgál alapul. A térségben 2000 lakosegyenérték alatti terheléssel bíró települések száma 26, ebből 3 településen önálló szennyvíztisztító-telep és kiépített csatornahálózat biztosított (Hortobágy, Berekfürdő, Újszentmargita), 3 település pedig kiépült csatornahálózaton keresztül (Kótelek, Nagykörű, Tisasüly) térségen kívülre a Hunyadfalva közigazgatási területén lévő szennyvíztisztítóba vezeti szennyvizét.

A meglévő, leürítő műtárggyal rendelkező szennyvíztisztító-telepek települési folyékony hulladék leürítő kapacitásának lehető legnagyobb mértékű kihasználását kell preferálni. Ennek hiányában először a leürítő berendezés kialakítása szükséges.

Megvalósítandó a szennyvíztisztítás során keletkezett szennyvíziszap emberi és állati egészséget nem veszélyeztető mezőgazdasági-kertészeti felhasználása.

(3.3.2) Települések, településrészek, üdülőterületek ivóvíz-ellátottsági problémáinak kezelése

Cél a térség településeinek 100%-os vezetékes ivóvíz-ellátottsága (azaz minden lakóépületet és közintézményt rá kell kötni az ivóvízhálózatra.)

Az elöregedett, leromlott műszaki állapotú, nagy hálózati veszteséggel működő vezetékszakaszok átfogó rekonstrukcióját is elő kell irányozni. Az új vezetékeket a vinilszármazékok mennyiségének csökkentése érdekében javasolt KPE anyagból kiépíteni. Meg kell vizsgálni a lecsökkent vízfogyasztást jelenleg biztosító vezetékek szállítóképességét, a vízellátó rendszereket a tényleges vízigényeket alapul véve kell felülvizsgálni és az esetleges rekonstrukciókat, bővítéseket elvégezni.

Az Európai Unió csatlakozás következtében szigorodó ivóvízminőségi követelmények miatt a térség településeinek közel felében – kiemelten Füzesabony, Besenyőtelek, Dormánd, Kisköre, Mezőtárkány, Sarud, Pély, Heves, Borsodivánka, Négyes, Tiszababolna, Tiszakeszi, Tiszadorogma és Hejőkürt - ivóvízminőség-javító beruházásokat kell megvalósítani. A 201/2001.(X.25.) Korm.rendelet mellékletében településenként meghatározásra kerültek 2009-ig a vízminőség javítása terén jelentkező feladatok. Ezek közé tartozik a víztisztítási technológiák új határértékeknek történő megfeleltetése (arzén, vas, mangán, ammónium, nitrit, bór, fluorid, nitrát, peszticidek, egyéb mikroszennyezők). A program végrehajtásában a települési önkormányzatok mellett a KÖVIZIG-eknek van jelentős szerepe.

(3.3.3) EU normáknak megfelelő komplex regionális hulladékgazdálkodási rendszerek létrehozása és működtetése

A környezetkultúra javítása és az EU normák teljesítése érdekében a települési szilárd hulladék gyűjtését, elszállítását és további kezelését a leghatékonyabban és legkorszerűbben megoldó komplex regionális hulladékgazdálkodási rendszerek létrehozásával kell a térségben megvalósítani. Ezáltal teljesülhetnek a hulladékgazdálkodásban kitűzött területi célok, mint a keletkező hulladék mennyiségének csökkentése, a szelektív gyűjtés megvalósítása, a végleges lerakással ártalmatlanításra kerülő hulladék mennyiségének minimalizálása és a hasznosítható komponensek esetén lehető legnagyobb hasznosítási arány elérése, kiemelten vonatkoztatva a biológiailag lebomló szerves anyagokra. A jogszabályoknak nem megfelelő, felhagyott hulladéklerakókat le kell zárni, majd a rekultivációt, illetve tájba illesztést követően utógondozásukról is intézkedni kell. Meg kell valósítani a veszélyes hulladékok gyűjtésének hálózatát, tárolását, ártalmatlanítását, ill. hasznosítását.

A hulladékgazdálkodási rendszerbe foglalt tevékenységeket össze kell hangolni a turizmus sajátosságaival, a kiemelt üdülőkörzetre vonatkozó előírásokkal. A vízpartok karbantartásával a hulladékgyűjtés és tárolás üdülési rendhez való igazításával, megfelelő zárt gyűjtők kialakításával. Mindezek következtében ki kell dolgozni a rendszer átfogó, integrált tervét és ennek megfelelően ütemezni a kivitelezést. A térségben a „Szelektív hulladékgyűjtési, hasznosítási és kommunális hulladékgazdálkodási rendszer létrehozása (Hajdú-Bihar), „Miskolci regionális hulladékgazdálkodási projekt és „A hulladékgazdálkodási rendszere fejlesztése a Tisza-tó területén ISPA projektek beruházási munkálatai folynak. A térség korszerűtlen hulladéklerakóit a jogszabályi előírásoknak megfelelő Hajdúböszörmény, Hejőpapi, Tiszafüred és Kétpó településeken épülő regionális hulladéklerakók váltják fel. Ezekhez kapcsolódóan a térség településein meg kell valósítani a szelektív hulladékkezelést megalapozó gyűjtőszigetek kihelyezését, a begyűjtő-körzetek és a hulladékudvarok kialakítását. Tervezett átrakóállomás és hulladékválogató-mű a térséget nem érinti. A háztartásokban keletkező, biológiailag lebomló szerves anyagok hasznosítására komposztáló telep létesítése Tiszafüreden tervezett.

A szelektív hulladékgyűjtés lényege a hulladékok termelésbe történő visszaforgatása. Az üdülőjelleg és a településkép javítása érdekében a településeken ki kell alakítani a jól használható és esztétikailag is megfelelő zárt gyűjtőket és tárolóhelyeket.

A hulladék lakosságtól ill. egyéb termelőktől való begyűjtésére az adottságokhoz alkalmazkodó, új gyűjtőszigetek ill. edények kihelyezése és a meglévő gyűjtőhelyek számának növelése szükséges. Ez jelentheti a két – komposztálható, nem komposztálható – frakciós gyűjtést házanként, vagy a többfrakciós gyűjtőhelyek kialakítását lakóterületenként, intézményenként. A hulladékkezelési rendszer kialakításával párhuzamosan át kell alakítani a hulladékszállítás rendszerét is. E műszaki követelmények kielégítése mellett a legnehezebb és leghosszabb folyamat a társadalmi tudatformálás, amelyet elősegítő információközlést, tudatos környezeti nevelést, oktatást és egyéb ismeretterjesztést előtérbe kell helyezni.

A térségben található települési szilárd hulladéklerakók és folyékony leürítő helyek túlnyomó többsége a minimális előírásokat sem elégíti ki. A szigetelés nélkül kialakított, sokszor engedély nélküli, őrizetlen lerakók és ürítőhelyek a felszín alatti vízkészlet minőségét veszélyeztethetik. Ezek a lerakók a tájképpromboló hatás mellett potenciálisan fertőzésveszélyt is jelenthetnek környezetükre. Monitoring rendszer hiányában a hulladéklerakók által kibocsátott szennyezésről nincsenek naprakész információk. Felmérések alapján rendelkezésre állnak a térségre (regionális hulladékgazdálkodási terv mellékletei szerint) a rekultiválásra kötelezett hulladéklerakók listája és előzetes ütemezése. Ennek megfelelően a Tisza-tó térségében 97 hulladéklerakó bezárása szükséges. A megfelelő műszaki állapottal nem bíró lerakókat 2008. év végéig be kell zárni, a lezárásról a felülvizsgálatok alapján, az Országos Rekultivációs Programnak megfelelően ütemezetten kell gondoskodni.

A komplex hulladékgazdálkodási rendszereken keresztül kiemelt figyelmet kell kapnia a veszélyes hulladékok és a kiemelt hulladékáramok keletkezésének, elszállításának, ártalmatlanításának és további felhasználásának. A térségben emiatt magas színvonalon kell megvalósítani a veszélyes hulladékok, és a kiemelten kezelendő hulladékáramok kezelését.

Veszélyes hulladéklerakó épült Hajdú-Bihar megyében Debrecen-Szigáton, mely befogadja a kármentesítéshez kapcsolódó veszélyes hulladékoknak. A meglévő lerakóknál növelni kell az előkezelési kapacitást, és regionális létesítményeket kell létrehozni a felhalmozódott és keletkező veszélyes hulladék, szennyvíziszap és kórházi hulladék biztonságos ártalmatlanítására. Egyéb hulladékok tekintetében a lakosságot is érintő probléma az inert hulladék elhelyezése. A térség gazdasági átalakulása következtében a közeljövőben jelentős ipari létesítmények lebontására, területrehabilitációra kerül sor, ezért célszerű lenne egy építési-bontási hulladékkezelő rendszer kialakítása is.

(3.3.4) Infokommunikációs rendszerek kialakítása

A Tisza-tó térség fejlődési lehetőségeit nagymértékben befolyásolja, hogy mennyire képes kedvező feltételeket kínálni a befektetők számára. A regionális fejlődést fokozott mértékben a globális hálózatok elérhetősége determinálja, amely a hagyományos infrastruktúra (pl. közlekedés) mellett nagymértékben függ az információs és kommunikációs hálózatok kiépítettségétől. Az infokommunikációs technológiák (IKT) legfontosabb szegmensei a telekommunikációs infrastruktúra (telefon, kábeltelevízió) továbbá a számítástechnikai és az Internethez kapcsolódó hálózati infrastruktúra. Ebben a tekintetben az ország egyes régiói, megyei és kistérségei között még jelentős ellátottságbeli különbségek vannak. Az IKT főbb összetevői által meghatározott komplexitás tekintetében a Tisza-tó térségét részterületükkel alkotó megyék mutatói az országos átlag alattiak, de Heves és Jász-Nagykun-Szolnok megyék ellátottsága annak csak 50-75%-a.

Mindezekre tekintettel a kiemelt üdülőkörzet területén az infokommunikációs technológiák térben kiegyensúlyozott fejlesztése kulcsfontosságú.

(3.4) Turisztikai alap- és speciális infrastruktúra fejlesztése

A Tisza-tavi turizmus vonzóvá tételéhez alapvető kritérium a fogadási feltételek megfelelő minőségi szintre hozása és fejlesztése, ezen belül a szálláshelyek, vendéglátóhelyek és egyéb kiszolgáló létesítmények szakszerű és kultúrált kialakítása, a programokról és látnivalókról történő megfelelő tájékozódás lehetősége.

(3.4.1) A turizmust kiszolgáló létesítmények színvonalának és kapacitásának növelése

A térség kereskedelmi- és magán szálláshelyek tekintetében minőségi problémákkal küzd, mivel szálláskínálatában nagy részarányt képviselnek az alacsonyabb kategóriájú és színvonalú szálláshelyek. A minőségi turizmust kiszolgáló fogadóbázis kialakításához a meglévők színvonalát, komfortfokozatát növelni szükséges.

Fogadóbázis területén legfontosabb feladatok:

- az elavult kempingek felújítása, nemzetközi színvonalra történő emelése, újak létesítése,
- egyéb kereskedelmi és magánszálláshelyek komfortfokozatának növelése, újak építése
- speciális szálláshelyek (gátórházak, horgásztanyák, vadászházak, stb.) kialakítása.

Az ellátó és kiszolgáló létesítmények, szolgáltatások tekintetében legfontosabb megoldandó feladatok:

- vendéglátóhelyek korszerűsítése, újak létesítése,
 - akadálymentesítés
 - vendéglátóhelyek szagtalanításának biztosítása
 - megfelelő higiénés feltételek, rend és tisztaság megteremtése
 - a szűk választék bővítése
 - a nyitvatartás vendégorientált kialakítása
- minősítési és folyamatos szakmai ellenőrzési rendszer kialakítása,
- parkolóhelyek, pihenőhelyek kialakítása,
- bankautomaták telepítése,
- a turisták számára is 24 órás egészségügyi ellátás biztosítása,
- biológiai szűnyogállomás létrehozása,
- egységes tájékoztató táblarendszer létrehozása.

Speciális elemként a turisztikai termékfejlesztésen belül kiemelt szerepet kell kapnia az időjárástól független létesítmények (fedett sport és kulturális) fejlesztésének, amely a szezonhosszabítást és a helyi lakosságot egyaránt szolgálja. (Lásd (4.4.1) intézkedés.)

(3.4.2) Turisztikai marketing fejlesztése, információs rendszer kialakítása

A marketingmunka alapját a versenyképes turisztikai termékek, programcsomagok tematikus bemutatása és népszerűsítése képezi. Cél, hogy kellő pontossággal, kellő időpontban és kellő példányszámban kerüljenek a potenciális érdeklődők kezébe az elkészült információhordozók. A programkijárlás a kiemelt termékeknél (ökoturisztika, a vízi, horgász, kerékpáros, falusi

és egészség turizmus) a belföldi és külföldi piacra egyaránt történjen. Fontos, hogy a marketing eszközök alkalmazása lépést tartson a kínálat bővülésével.

A tó körüli beutaztató irodák számának növelése elengedhetetlen feltétel, mert az aktív, tudatos beutaztatást szervező tevékenység a térségben hiányzik.

A külső marketing megszervezésén túl fontos a belső marketing koordinálása is, ennek keretében növelni kell a szolgáltatást nyújtók együttműködési hajlandóságát. A fogadóhelyek társadalmát fel kell készíteni arra, hogy a turizmus számukra is olyan területét jelenti az életnek, amelynek maguk is szereplői és több szempontból élvezői is.

A gazdasági infrastruktúra fejlesztésén belül a turisztikai informatikai és információs rendszerek kiépítését is szükséges kezdeményezni, melyek elősegítik az információhoz jutás feltételeinek a megteremtését, valamint lehetővé teszik a térség szereplői számára elérhető környezetvédelmi, közigazgatási és statisztikai információs adatbank létrehozását.

Célszerű elérni, hogy a helyi közigazgatás, a kisvállalkozók, a turizmus szereplői és a lakosság számára kínálati piac alakuljon ki, legyen internetes portál, amelyen a helyi információk elérhetők, lehessen szállást foglalni, szabad kapacitást meghirdetni és hivatalos ügyeket helyben intézni.

A marketing eszközei a kiadványok, kiállítások, szakmai és közönségrendezvények, vásárok, hirdetések hagyományos és digitális formában egyaránt. A térség marketing feladatait a Tisza-tavi RTPI, a Magyar Turizmus Rt. Tisza-tavi Regionális Turisztikai Projekt Irodája és a Tourinform irodák látják el.

(3.4.3) Turisztikai vonzerők és a települések elérhetőségének javítása a nemzetközi, országos, térségi és helyi kerékpáros nyomvonalak és létesítmények kiépítésével

Ki kell építeni a térség biztonságos kerékpárút-hálózatát, mert a települések közötti kapcsolatok javítása és az utóbbi időben fellendült turisztikai célú kerékpározás miatt erre igény mutatkozik. Az árvízvédelmi töltések autóval az illetékes Vízügyi és Környezetvédelmi Igazgatóságok engedélyével költségtérítés mellett, kerékpárral, motorkerékpárral, lovaskocsival engedély nélkül járhatóak.

A Tisza-tó körüli kerékpárút magába foglalja az EuroVelo 11. sz. útvonalának (Zemplén-Bodrog-Tisza menti kerékpárút) egy részét is. A környékhez kapcsolódhatnak sugárirányú kerékpáros nyomvonalak, mint az EuroVelo Tisza menti szakaszai, valamint a Karancs-Mátra-Tisza-tó kerékpárút ami Poroszlónál, a Jászság-Tisza-tó kerékpárút ami Kiskörénél és a Hortobágy-Debrecen kerékpárút, ami Tiszafürednél érheti el a tó körüli kerékpárutat. Fontos célkitűzés a Bükk – Tisza-tó tengely erősítése is, melynek egyik eleme lehetne a Poroszló – Egerlövő – Mezőkövesd – (Bogács) – Eger kerékpárút. Ezek valamint a kerékpáros turizmust kiszolgáló létesítmények (pihenőhelyek, kerékpárkölcsonzók, szervizek, kerékpártárolók) létrehozása egyaránt kívánatos.

Fenti gerinchálózathoz kapcsolódhatnak a területet érintő egyéb kerékpáros nyomvonalak.

A kerékpárutak megépítésén kívül lehetőséget kell teremteni a már meglévő kerékpáros létesítmények fenntartására is.

(3.4.4) A vízi turizmus és személyhajózás feltételeinek javítása a kapcsolódó infrastrukturális háttérrel együtt

A Tisza és a Tisza-tó vízi közlekedése turisztikai célú. A vízi turizmusnak négy főbb területe van: kézzel hajtott csónakok, motorral hajtott kishajók, vitorlázás és a nagyhajós személyhajózás (a turisztikai jellegű személyhajózás fejlődésének a jelenlegi feltételek mellett is vannak lehetőségei).

A parti infrastruktúrát - kiemelten a kikötőket és a hozzá kapcsolódó utakat, parkolókat kiépíteni, fejleszteni, és megfelelően üzemeltetni kell.

A hajózási létesítmények, kikötők kijelölésére és a hajózással összefüggő mederkorrekciók végrehajtására az élőhelyvédelmi szempontokkal egyeztetetten kerülhet csak sor.

Kidolgozás alatt van „A Tisza vízi turizmus fejlesztési programja” c. anyag (jelenleg még adatgyűjtési fázisban), melyet elkészülte után be kell építeni a programba.

Megoldandó továbbá a Tiszán a vízi közlekedés megfelelő szabályozása, amely a horgászok és a motoros vízi járművek közötti ellentéteket feloldaná.

4. PRIORITÁS: HUMÁN ERŐFORRÁSOK FEJLESZTÉSE

A társadalmi- gazdasági fejlődés ma már egyre fokozódó mértékben épül a lakosság tudásbázisára, mely egyrészt a képességek megszerzését, folyamatos megújítását követeli meg, másfelől a műszaki és humán infrastruktúrák lehető legteljesebb elérhetőségét.

A humán infrastruktúra fejlesztése a térség népességmegtartásának egyik fontos szegmense, mely a térségi és települési szolgáltatói szerep erősítését, ezáltal a társadalom jobb köz- és biztonságérzetét, a kapcsolatok elmélyítését eredményezi. Cél a lakosság szociális és egészségügyi, valamint képzettségi és kulturális színvonalának emelése, ezen szolgáltatások hozzáférhetőségének lehető legszélesebb körben való elérhetősége.

Kiemelten fontos a térségben a halmozottan hátrányba került rétegek, romák, pályakezdők, és fogyatékosok munkaerőpiaci beilleszkedése. A munkaerőpiaci versenyből kiszorulóknak számára állami, önkormányzati feladatvállalással is ösztönözni kell foglalkoztatásuk fenntartását.

(4.1) Alap- és középfokú oktatás, valamint szakképzés térségspecifikus fejlesztése

Az alap és középfokú képzés hatékonyabbá tételének, valamint a szakképzés mennyiségi és minőségi színvonalának az oktatásban elsőbbséget kell kapnia. A szakképzés területén kapjanak nagyobb hangsúlyt a természetvédelemmel, környezetvédelemmel és turizmussal kapcsolatos szakterületek. A felsőfokú végzettségű szakemberek számának növelése is alapvető célkitűzés, de képzésük továbbra is térségen kívül képzelhető el.

(4.1.1) Az alapképzés, átképzés, felnőttoktatás és a turisztikai szakmai képzés feltételeinek javítása

Az oktatási, képzési rendszer korszerűsítése keretében olyan közoktatási intézményeket kell létrehozni, amelyek belső differenciálással alkalmazkodnak a tanulók egyéni fizikai és

mentális sajátosságaihoz, érdeklődéséhez. Széles körben lehetővé kell tenni a tehetség gondozást és a felzárkóztatást. A szakképzésben tapasztalható nagyfokú lemorzsolódás csökkentésére a gyakorlatorientáltabb és a fokozatosabb oktatást kell előnyben részesíteni. A moduláris struktúra kialakítása teremthet lehetőséget a szakok közötti átjárhatóságra és a halasztásra. Az általános iskolai felnőttképzés kiszélesítése is szükséges, melynek infrastrukturális és ösztönző háttérét biztosítani kell.

A térségben a speciális turisztikai képzés, ezen belül a nyelvismeret és a kapcsolódó szakmai ismeretek elsajátítása hangsúlyos feladat.

Az oktatási infrastruktúra fejlesztése a korszerű intézmények, képzési helyszínek kialakítását, az ismeret átadásának és megszerzésének a mai kornak megfelelő műszaki felszereltségű és lehetőség szerint helyben történő biztosítását jelenti. A tantermek, tanműhelyek, laborok, sport és kulturális helyiségek tekintetében településenként és iskolatípusonként nagy különbségek adódnak, ezért ezek mérséklése szükséges. Az esélyegyenlőség jegyében kiemelten fontos a gyógypedagógiai és integrált oktatást folytató intézmények magas színvonalú működtetése a háttér infrastruktúra támogatásával. A kollégiumok és diákotthonok bővítése és felújítása indokolt. Az iskolai és települési könyvtárak, teleházak és sportlétesítmények szükség szerinti helybeni kialakítása és fenntartása az ifjúság képzési színvonalát és a tanulási teljesítményét emeli, ezen kívül eredményesen járul hozzá a felnőtt lakosság ismeretszerzéséhez és az egészséges életmód biztosításához. Az oktatási infrastruktúra fejlesztésén belül az infokommunikációs infrastruktúrának kiemelt szerepe van.

(4.1.2) A fejlesztésekhez szükséges szellemi tőke biztosítása

A célpiramisban meghatározottak szerinti fejlődési pálya sikeres megvalósításához egyik kiemelt intézkedés a megfelelő nagyságrendű és összetételű szellemi erőforrás biztosítása. Projekt szinten kidolgozandó a fejlesztésekhez szükséges emberi tényező nagyságrendje, struktúrája, és térségben való foglalkoztatásának feltételrendszere. A foglalkoztatás ösztönzéséhez akcióprogramok kialakítása és támogatása szükséges. A szakképzett és jól felkészült munkaerő alapvetően három forrásból nyerhető. Egyik a jelenleg is helyben foglalkoztatottak továbbképzésével, átképzésével, másik a helyben született fiatalok betanításával biztosítható, akik számára megfelelő képzési feltételeket, ösztöndíjakat és vonzó életpályát kell felkínálni. Harmadik a külső forrásból nyerhető munkaerő, akik számára megfelelő bejárás, letelepedési feltételeket, illetve perspektivikus és versenyképes jövedelmi szintet nyújtó munkahelyeket kell biztosítani.

(4.1.3) Foglalkoztatást ösztönző programok kidolgozása és támogatása

A térség foglalkoztatási problémáinak orvoslására nincsenek azonnal kész megoldások, többféle eszközt kell együtt alkalmazni annak érdekében, hogy olyan munkaerőpiac működjön a térségben amely befogadja a munkanélkülieket és a hátrányos helyzetűeket. Ehhez komplex foglalkoztatást ösztönző programokat szükséges kidolgozni, mely a térségi munkaerő struktúrájának és igényeinek leginkább megfelelő foglalkoztatási lehetőségeket és finanszírozási forrásokat kínál.

(4.2) Szociális és egészségügyi ellátás differenciált fejlesztése

A különböző egészségi állapotú betegek és szociális helyzetű gondozottak differenciált ellátását meg kell valósítani, mely a szervezésben és az intézményrendszer hierarchiájában egyaránt feladatként jelentkezik. Az irányított betegellátás gyorsabbá és gazdaságosabbá, a szociális gondozás kis- és mikrotérségi megszervezése által optimálisabbá teszi az ellátást. Az intézmények kihasználását az igények fokozottabb figyelembevételével és korrekt szabályozással kell megvalósítani.

(4.2.1) Stabil egészségügyi alapellátás biztosítása

A 24 órás ügyeleti ellátás számos gonddal küzd a térségben. A finanszírozás nem fedezi a költségeket, az önkormányzatok általában kénytelenek többletforrásokat biztosítani. Az ügyeleti szolgáltatásra jellemző a túlzott igénybevétel, mivel a sürgősségi ellátási standardok hézagosságok, így az igénybevételt semmi sem korlátozza. A vonatkozó 43/1999. (III. 3.) Korm. rendelet szerint a Megyei Egészségbiztosítási Pénztár az önkormányzatokkal, ill. azzal a szolgáltatóval köt szerződést, amely felé az önkormányzat a feladatellátási kötelezettségét átadta. A Kormányrendelet azokon a településeken, ahol központi ügyeleten történik az ellátás, 20%-kal nagyobb finanszírozást biztosít, emellett többcélú kistérségi társulás keretében is van lehetőség központi ügyelet kialakításához támogatást nyerni.

A szervezett és kiszámítható gyógyszerügyi ügyeleti rendszer létrehozása is szükséges a térségben, mivel a jelenlegi nem elégíti ki az igényeket.

Az egészségügyi alapellátást nem csak a helyben lakók, hanem a turisták számára is biztosítani szükséges.

(4.2.2) Idősek szakellátásának és gondozásának fejlesztése

Az idős emberek hatékony egészségügyi ellátásának kialakítása az egészségügyben tapasztalható területi hiányok megszüntetésével érhető el. Célként fogalmazódik meg, hogy a lehető legtöbb beteg járóbeteg ellátás keretében kapjon kezelést, amihez a mozgó szűrőrendszer kiterjesztése és a sürgősségi ellátás bővítése szükséges. A kórházakban az ápolási osztályok iránti igény és a szociális bentlakásos és otthoni ápolás iránti igény is növekszik. Az időskori szociális ellátás minőségi és férőhely problémáinak megszüntetése minden kistérségben megoldandó.

(4.2.3) Rekreációs és regenerációs lehetőségek feltételeinek fejlesztése

Az egészséges humán erőforrás biztosítása, az egészséges életmód kialakítása és az életminőség javítása a térség versenyképességét segíti elő. A kikapcsolódást és feltöltődést elősegítő sport- és gyógyintézmények a térségben kis számban fordulnak elő. Tekintettel az üdülőkörzeti jellegre, a turisztikai programcsomagok összeállításával összhangban a wellness és fitness lehetőségek bővítése is célszerű.

A sportolás társadalmi és nevelési célú fontosságának érvényesítése szükséges, tekintettel a térség lakosságának egészségi állapotára és egészségkultúrájára. Az oktatásban a testnevelés szerepének és rangjának emelése szükséges, a háttér infrastruktúrák megteremtésével és az ifjúság ösztönzésével. A korai elhízás és betegségek kialakulása a munkaerőalapot

csökkenéséhez vezet, az amúgy is fogyatkozó gyereklétszám mellett. Ennek megakadályozására az egészséges életmód megvalósításához az oktatásban a mindennapi testnevelés bevezetésére és az egyének egészségi állapotának felmérésére lenne szükséges. Az oktatáson kívül a településen belüli sportolási lehetőségek bővítése, az ehhez tartozó infrastrukturális háttér megteremtése is szükséges. Uszodák és tornatermek, csarnokok építése mikrotérségenként indokolt. A sporttáborok szervezésében és részvételében nagyobb támogatás szükséges, elsősorban a szociálisan rászoruló gyermekek számára.

(4.3) Civil szervezetek létrehozásának és működésének elősegítése

A térségfejlesztésbe bekapcsolható civil szervezetek még a legtöbb településen hiányoznak. A meglévő civil szerveződések a hagyományörzés, faluszépítés és faluvédés, sport és iskola támogatás, környezet- és természetvédelem, valamint a roma közösség képviselője terén működnek. Szükséges a közöttük ma még hiányzó térségi kapcsolat erősítése a szakmai tapasztalatok bővítésére és az érdekérvényesítés hatékonyságának növelésére lehetőséget adó hálózatokba való szerveződésük biztosításával.

(4.3.1) Helyi társadalmi és szakmai szerveződések elősegítése

A civil szervezetek által végzett munka rendkívüli fontosságú a hivatalos intézmények tevékenységének kiegészítésére. Számuk a térségben jelenleg nem elégséges. Finanszírozási nehézségeik könnyítésére a támogatáson kívül a propagálás és a lakossági szerepvállalás nyújthat segítséget. A térségben a faluszépítő szervezetek, idősklubok, polgárőrségek, pávakörök, iskolai alapítványok a legelterjedtebbek.

A térség fejlődéséhez aktív, vállalkozó kedvű lokálpatriótákra, és általuk indított szerveződésekre van szükség. A gazdasági és társadalmi folyamatokba való tudatos beavatkozás a szakmai érdekképviselőt jegyében jöhet létre, amihez szükség van az állampolgárok motiváltságának kialakítására, a fejlesztési folyamatokban való részvételükre. A nyilvánosság működtetése és a civil szféra bevonása elengedhetetlen. Az érdekképviselők a gazdaság minden ágazatában sikeresen működhetnek, ha alapfeltételként rendelkezésre állnak a lokálpatrióta, szellemi tőkével rendelkező helyi elit és az érdekképviselői vezetők. A bevonható szervezetek a kamarák, egyesületek, szövetségek, alapítványok.

(4.4) Szabadidős szolgáltatások fejlesztése

A helyi lakosság számára az értékalapú kultúra közvetítése az identitás erősödéséhez járul hozzá, ezáltal népességmegtartó erejű. A szabad idő hasznos, kulturált eltöltésében jelentős szerepet kell játsszon a hagyomány alapú rendezvények, kiállítások, előadások szervezése. Ennek infrastrukturális háttere a települési kulturális, szórakoztató, vendéglátó és sport intézményrendszer, melynek települési hiánypótló megteremtésére és további – térségi együttműködéssel való – kínálati és műszaki szempontú fejlesztésére is szükség van.

(4.4.1) Kulturális létesítmények alap és kínálatbővítő fejlesztése

A kulturális infrastruktúra fejlesztése a korszerű intézmények, szolgáltatási helyszínek és közösségi terek kialakítását, a kultúra közvetítésének a mai kornak megfelelő műszaki

felszereltségű és lehetőség szerint helyben biztosítását jelenti. A kulturális létesítmények színvonalában és kapacitásában igen nagy különbségek adódnak kistérségenként és településenként, melynek mérséklése szükséges. Az esélyegyenlőség jegyében fontos az intézmények magas színvonalú működtetése a háttér infrastruktúra támogatásával. A művelődési házak, könyvtárak, mozik, közösségi házak, teleházak lehetőség szerinti helyben való kialakítása és biztonságos fenntartása a lakosság ezen belül kiemelt szerepben az ifjúság szélesebb körű ismeretszerzéséhez, szórakozásához járul hozzá, mely a műveltségi szint emelkedését eredményezi.

5. PRIORITÁS: TÉRSÉGI EGYÜTTMŰKÖDÉS ÉS KOHÉZIÓ ERŐSÍTÉSE

A térség kohéziójának erősítése alulról építkezéssel, a helyi társadalom elképzeléseinek, információinak, korlátainak ismeretében, a szubszidiaritás elvének alkalmazásával, több szereplős részvétellel, szakmai segítséggel, nemzetközi és hazai forrásokkal támogatottan valósítható meg.

A térség lakosai számára az identitástudat és a kötődés kialakítása és erősítése a honismeret és a hagyományápolás támogatásával érhető el elsősorban, melyben a közoktatásnak és a civil szerveződéseknek van a legnagyobb szerepük. Térségi és települési rendezvények szervezésén keresztül az itt lakók és az ide látogatók számára is hasznos az arculat-meghatározás és az idegenforgalmi szempontból vonzó attrakcióteremtés. Támogathatóvá kell tenni a rendezvények szervezését, propagálását, helyi értékek felmérését és védelmét, helytörténeti kiadványok elkészítését, közösségi házak kialakítását.

Fontos feladat az egyedi adottságok sajátosságait figyelembevevő település- és intézményhálózati egyensúly megteremtése a városok és a kisebb, hátrányos helyzetű települések között, funkcióikat és erőforrásaikat, valamint szociális igényeiket szem előtt tartva a belső periféria oldása érdekében. A decentralizáció megvalósításához fejlett intézményrendszer létrehozása és szakmailag megalapozott helyi döntéshozatal szükséges.

A megvalósulás sikeréhez az együttműködések ösztönzése, önszerveződések támogatása, a kisebb települések szereperősítése, valamint a kitűzött fejlesztési célok folyamatos nyomon követése, monitoringja szükséges megfelelő forráselosztással.

A térség, a két érintett régió és négy megye összefogásával érhető el az üdülőtérség külső kapcsolatainak erősítése az arculat és a vonzerő finomításával, a marketing fejlesztésével. A természetvédelmi, ipari-gazdasági, közlekedési és leginkább preferáltan az idegenforgalmi specifikumok hívhatják a térségbe a hazai és határon túli területeken élő pihenni vágyók, befektetni szándékozók és kereskedelemben érdekelt köreit.

(5.1) A Tisza-tó térség fejlesztési koncepciója és a térségre vonatkozó egyéb területfejlesztési elképzelések összehangolása

A térség folyamatainak nyomon követését feltáró vizsgálatok alapján a helyi és térséggel foglalkozó szereplők által elképzelt és kialakított koncepciók, programok, tervek összehangolása, átfogó szakmai irányelvek megfogalmazása, az összecsengő, ellenérdekelt és konszenzust igénylő elképzelések megvitatása vezet olyan minőségi területfejlesztéshez, mely a döntéshozásban, forráselosztásban résztvevők megalapozott munkáját segíti.

(5.1.1) A VTT és a Tisza-tó térség fejlesztési programjainak összehangolása

A Tisza-mente területfejlesztési, vidékfejlesztési, környezetgazdálkodási koncepciójának céljait tekintve az árvízi biztonság növelése, a térség lakossága életlehetőségeinek javítása, a táj népességmegtartó erejének növelése, a természeti rendszer fenntartható működtetése mellett a Tisza-tó térségében a turisztikai szerepkör domináns megjelenése egyben a térség fejlesztési irányát meghatározó tényezőként jelentkezik. E tekintetben a turizmus mint a térség gazdasági potenciálját erősítő ágazat működését össze kell hangolni a természeti környezet terhelhetőségével, mely egyben az üdülőkörzet alapvető vonzerejét jelenti.

(5.1.2) A Tisza-tó térség fejlesztését elősegítő egyéb koncepciók és programok összhangjának biztosítása

Az eddig elkészült és jövőbeli elképzeléseket tömörítő regionális, megyei és térségi, kistérségi valamint települési fejlesztési koncepciók közös célja az adott terület társadalmi-, gazdasági-, ökológiai adottságainak fenntartható fejlődését, értékeinek megőrzését biztosítani úgy, hogy az ott élő népesség minőségi életfeltételei biztosíthatóak legyenek. Regionális szinten a koordinációhoz meghatározóak az Észak-alföldi, ill. az Észak-magyarországi régiók területfejlesztési dokumentumai. Az ezekben kitűzött fejlesztési célok közül több közvetlenül vagy közvetve foglalkozik a Tisza, ill. a Tisza-tó térsége fejlesztésével is, melyekkel való harmonizáció biztosítása elengedhetetlen feltétel az üdülőkörzet jövője szempontjából. Az érintett négy megye (Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú-Bihar, Heves- és Jász-Nagykun-Szolnok) területfejlesztési dokumentumai is jól alátámasztják a Tisza-tó térségre kidolgozott célpiramis prioritásait. A megyei területfejlesztési dokumentumok mindegyike előírja a Tisza-tó és környezete átfogó turisztikai fejlesztését is, természetesen az adott megye szemszögéből megközelítve.

Ennek érdekében szükséges a koncepciók, elképzelések közötti összhang folyamatos biztosítása a térség fejlesztéseinek koordinálásában szerepet játszó szervezetek részéről, valamint a kapcsolat fenntartása az integrátori feladattal is rendelkező Tisza-tó TFT és a szakágak, helyi kezelők között.

(5.2) Összehangolt turizmus- és területfejlesztés feltételeinek megteremtése

Térségi szinten a turizmus- és területfejlesztés kapcsán három meghatározó szakmai, politikai szereplő jelenik meg, egyrészt a Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács és munkaszervezete, másrészt a közvetlen szakterületi szint, a kormány (GM) által életre hívott Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság és a Magyar Turizmus Rt. által irányított Tisza-tavi Regionális Turisztikai Projekt Iroda.

A három szervezet együttműködésével kell, előkészíteni, irányítani és koordinálni a térség fejlesztési koncepciójának megvalósulását.

A Tisza-tó TFT-nek és a Tisza-tavi RIB-nak az állami és nemzetközi pénzügyi források felhasználásának hatékonyságát kell biztosítaniuk az elfogadott, meghatározott szakmai irányok mentén.

A döntéselőkészítés és a térségi szintű közösségi marketingmunka szervezése, koordinálása a „munkaszervezetek” feladata.

A párhuzamosságok, erőforrás-pazarlás elkerülése érdekében a Tisza-tó TFT, a Tisza-tavi RIB és a Tisza-tavi RTPI között szoros, operatív együttműködésnek kell kialakulnia.

(5.2.1) Regionális és turizmusfejlesztési önállóság, valamint döntési jogkör biztosítása

A kiemelt üdülőkörzet egészén a szakmai érdekek érvényesítése a turizmust érintő valamennyi kérdésben a Tisza-tavi RIB és a Tisza-tó TFT feladata. A Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottságot be kell illeszteni a területi igazgatás rendszerébe – önállóság és döntési jogkör biztosításával –, ezáltal lesz kivitelezhető az összehangolt turizmusfejlesztés feltételeinek megteremtése és a turisztikai fejlesztési pénzeszközök decentralizálása.

(5.3) Együttműködésen alapuló térség- és településfejlesztés

A Tisza-tó térség fejlesztésének egyik alapvető kritériuma a pályázati és forráselosztási lehetőségek koordinálása, mivel adott területet illetve települést az igazgatás több egysége is lefedi. Az üdülőkörzet sajátos, inhomogén megjelenése következtében hangsúlyos a partközeli és a térség többi területét alkotó településeknek a funkciókhoz alkalmazkodó, kiegyensúlyozott összefogása, fejlesztése. A régiók és megyék együttműködése az egyes régió- és megyerészeket érintő kiemelt üdülőkörzet harmonikus működése érdekében egyaránt szükséges a közös pályázás, tanácsadás, a monitoringrendszer valamint a régió- és megyehatárok által érintett infrastrukturális, társadalmi (munkahelyteremtő, szociális) és gazdasági funkciók tekintetében.

Az összefogást és a hatékony fejlesztést ösztönző kistérségi társulások által pályázható támogatások meghatározásánál és odaítélésénél, a konkrét fejlesztési cél mellett kiemelten fontos a kis települések csökkenő népességmegtartó-erejének, valamint az urbanizációs zsúfoltság és terhelt környezet negatív tendenciájának figyelembe vétele. A településközi kapcsolatok erősítése elősegíthető a polgármesterek időszakonkénti találkozásával, a közös és egyedi fejlesztési igények megvitatásával, közös célok megfogalmazásával. A kistérségek hatékony működéséhez elengedhetetlen a kistérségi központok funkcionális erősítése. Fontos feladat a fejlesztési tanácsok célkitűzéseit és a kistérségi társulások programjait koordinálni, összehangolni és ennek elősegítésére közvetlen kapcsolatot kiépíteni.

(5.3.1) Vidékfejlesztési központ kialakítása

A Tisza tó térség összehangolt fejlesztése feltételezi egy vidékfejlesztési központ kialakítását. Ennek elsődleges feladata a régió gazdálkodóival, vállalkozóival való kapcsolattartás, vidékfejlesztési projektek készítése, koordinálása és szaktanácsadás, valamint a térségi monitoring rendszer fenntartása és működtetése lenne. Ezen felül a központ igény szerint további, a vidékfejlesztéssel összefüggő feladatokat is elláthatna (mind például oktatás, konferenciák szervezése, kiadványok szerkesztése, tanulmányi utak szervezése, stb.).

(5.3.2) Többcélú kistérségi társulások létrehozásának és működésének segítése

A területfejlesztési célok megvalósításához, valamint a források megfelelő elosztásához elő kell segíteni a többcélú kistérségi társulások létrehozását és működését.

(5.3.3) Mikrotérségi együttműködésen alapuló fejlesztések elősegítése

A helyi kezdeményezések megvalósításához, az önkormányzatok által kitűzött fejlesztési célok megvalósításához és a szükséges források előteremtéséhez közös pályázatás, valamint a települési önkormányzatok fokozott összefogása szükséges. Néhány települést közösen érintő egyedi adottságok, problémák kezelése mikrotérségi együttműködés keretében támogatandó. Ez területenként meghatározott pl. vízrendezési, szennyvízkezelési, ivóvíz-ellátási-, kulturális célú, természeti-környezeti adottságok kezelésére vonatkozó, települések összeköttetési hiányait feloldó stb. társulások formájában valósítható meg. A térség fenntartható használata, a kitűzött célok megvalósítása kistérségi, települési menedzserek aktív részvételével érhető el.

6. A PRIORITÁSOK ÉS AZ INTÉZKEDÉSEK KÖZÖTTI KAPCSOLATRENDSZER

Intézkedések/Prioritások	Jó környezeti és ökológiai állapot elérése, fenntartása	Gazdasági szerkezet megújítása	Térségi és települési infrastruktúra fejlesztése	Humán erőforrások fejlesztése	Térségi együttműködés és kohézió erősítése
<i>1.1.1</i> Környezeti célállapotnak megfelelő levegőtisztaság fenntartása a megelőzés elvének alkalmazásával	+	+	+		
<i>1.1.2</i> Felszíni és felszín alatti vízkészletek megőrzése, minőségük védelme ill. javítása	+	+	+		
<i>1.1.3</i> Part és vízterek terhelhetőségének meghatározása, használatának szabályozása	+	+			
<i>1.1.4</i> A talaj fizikai, kémiai és biológiai védelmének biztosítása	+	+	+		
<i>1.2.1</i> Biodiverzitás megőrzése	+	+			
<i>1.2.2</i> Természeti értékek folyamatos felmérése és védelmének biztosítása	+	+			
<i>1.3.1</i> Kulturális örökségi, épített környezeti értékek megóvása, funkcionális fejlesztése	+	+		+	+
<i>1.3.2</i> Vonzó táj- és településkép kialakítása	+	+	+		
<i>2.1.1</i> Vállalkozási övezet és ipari parkok fejlesztése	+	+	+	+	+
<i>2.1.2</i> Helyi termékvértikumok kialakítása		+	+	+	+
<i>2.1.3</i> Kis- és középvállalkozások szerepének növelése		+	+	+	+
<i>2.2.1</i> Területalkalmassághoz igazodó földhasználati struktúra kialakítása	+	+			
<i>2.2.2</i> Védelmi és rekreációs célú erdők telepítése, fenntartása	+	+			
<i>2.2.3</i> Termelési, turisztikai és környezetvédelmi szempontokkal összehangolt nádgazdálkodás kialakítása	+	+			
<i>2.2.4</i> A Tisza-tavi halgazdálkodás fejlesztése	+	+			
<i>2.3.1</i> Ökoturizmus kiemelt fejlesztése, vezértermékké alakítása	+	+	+		

Intézkedések/Prioritások	Jó környezeti és ökológiai állapot elérése, fenntartása	Gazdasági szerkezet megújítása	Térségi és települési infrastruktúra fejlesztése	Humán erőforrások fejlesztése	Térségi együttműködés és kohézió erősítése
2.3.2 A természeti-, környezeti terhelhetőségnek megfelelő aktív turizmus fejlesztése		+	+	+	+
2.3.3 A falusi és agroturizmus kínálatának bővítése	+	+	+	+	+
2.3.4 Kulturális turizmus vonzókéességének növelése	+	+	+		
2.3.5 Egészségturizmus fejlesztése, termál- és gyógycentrumok kialakítása	+	+	+		
3.1.1 Árvízvédelmi létesítmények VTT-vel összehangolt megvalósítása	+	+	+		+
3.1.2 Belvízelvezető rendszerek rekonstrukciójának és fenntarthatóságának biztosítása	+	+	+		
3.2.1 A térség külső elérhetőségének javítása a nemzetközi közúti közlekedési folyosók, a kapcsolódó országos közúti főhálózat, valamint a vasúti fővonalak fejlesztésével		+	+	+	+
3.2.2 A térség belső kapcsolatainak javítása az alsórendű közúthálózat és a folyami átkelések korszerűsítésével, fejlesztésével, a vasúti mellékvonalak fenntartásával és működtetésével		+	+	+	+
3.2.3 Tömegközlekedési létesítmények és szolgáltatások színvonalának emelése		+	+	+	+

Intézkedések/Prioritások	Jó környezeti és ökológiai állapot elérése, fenntartása	Gazdasági szerkezet megújítása	Térségi és települési infrastruktúra fejlesztése	Humán erőforrások fejlesztése	Térségi együttműködés és kohézió erősítése
3.3.1 Szennyvízkezelés, szennyvízcsatorna-hálózat fejlesztése, korszerű egyedi szennyvíz-elhelyezés, kis létesítmények alkalmazása, települési folyékony hulladékkezelő rendszerek kialakítása	+	+	+		+
3.3.2 Települések, településrészek, üdülőterületek ivóvíz-ellátottsági problémáinak kezelése	+		+	+	
3.3.3 EU normáknak megfelelő komplex regionális hulladékgazdálkodási rendszerek létrehozása és működtetése	+	+	+		+
3.3.4 Infokommunikációs rendszerek kialakítása		+	+	+	+
3.4.1 A turizmust kiszolgáló létesítmények színvonalának és kapacitásának növelése		+	+		
3.4.2 Turisztikai marketing fejlesztése, információs rendszer kialakítása		+	+		+
3.4.3 Turisztikai vonzerők és a települések elérhetőségének javítása a nemzetközi, országos, térségi és helyi kerékpáros nyomvonalak és létesítmények kiépítésével		+	+		+
3.4.4 A vízi turizmus és személyhajózás feltételeinek javítása a kapcsolódó infrastrukturális háttérrel együtt		+	+		
4.1.1 Az alapképzés, átképzés, felsőoktatás és a turisztikai szakmai képzés feltételeinek javítása		+		+	+
4.1.2 A fejlesztésekhez szükséges szellemi tőke biztosítása		+		+	+
4.1.3 Foglalkoztatást ösztönző programok kidolgozása és támogatása		+	+	+	+
4.2.1 Stabil egészségügyi alapellátás biztosítása				+	+
4.2.2 Idősek szakellátásának és gondozásának fejlesztése				+	+

Intézkedések/Prioritások	Jó környezeti és ökológiai állapot elérése, fenntartása	Gazdasági szerkezet megújítása	Térségi és települési infrastruktúra fejlesztése	Humán erőforrások fejlesztése	Térségi együttműködés és kohézió erősítése
4.2.3 Rekreációs és regenerációs lehetőségek feltételeinek fejlesztése				+	
4.3.1 Helyi társadalmi és szakmai szerveződések elősegítése		+		+	+
4.3.2 Szakmai érdekvépviseletek tevékenységének elősegítése		+		+	+
4.4.1 Kulturális létesítmények alap- és kínálatbővítő fejlesztése		+		+	
5.1.1 A VTT és a Tisza-tó térségi fejlesztési programjainak összehangolása	+	+	+	+	+
5.1.2 A Tisza-tó térség fejlesztését elősegítő egyéb koncepciók és programok összehangjának biztosítása	+	+	+	+	+
5.2.1 Regionális és turizmusfejlesztési önállóság, illetve döntési jogkör biztosítása		+			+
5.3.1 Vidékfejlesztési központ kialakítása	+	+	+	+	+
5.3.2 Többcélú kistérségi társulások létrehozásának és működésének segítése		+	+	+	+
5.3.3 Mikrotérségi együttműködésen alapuló fejlesztések elősegítése		+	+	+	+

7. AZ INTÉZKEDÉSEK MEGVALÓSÍTÁSÁNAK TERVEZETT ÜTEMEZÉSE

Intézkedés/időtáv	rövidtáv 2005- 2006	középtáv 2007-2013	hosszú táv 2013-
1.1.1 Környezeti célállapotnak megfelelő levegőtisztaság fenntartása a megelőzés elvének alkalmazásával	*	•	
1.1.2 Felszíni és felszín alatti vízkészletek megőrzése, minőségük védelme ill. javítása	*	•	
1.1.3 Part és vizek terheltségének meghatározása, használatának szabályozása		*•	
1.1.4 A talaj fizikai, kémiai és biológiai védelmének biztosítása	*	•	
1.2.1 Biodiverzitás megőrzése		*	•
1.2.2 Természeti értékek folyamatos felmérése és védelmének biztosítása	*	•	
1.3.1 Kulturális örökségi, épített környezeti értékek megővése, funkcionális fejlesztése	*	•	
1.3.2 Vonzó táj- és településkép kialakítása		*	•
2.1.1 Vállalkozási övezet és ipari parkok fejlesztése	*•		
2.1.2 Helyi termékvertikumok kialakítása		*•	
2.1.3 Kis- és középvállalkozások szerepének növelése	*	•	
2.2.1 Területalkalmassághoz igazodó földhasználati struktúra kialakítása	*		•
2.2.2 Védelmi és rekreációs célú erdők telepítése, fenntartása	*		•
2.2.3 Termelési, turisztikai és környezetvédelmi szempontokkal összehangolt nádgazdálkodás kialakítása		*	•
2.2.4 A Tisza-tavi halgazdálkodás fejlesztése	*	•	
2.3.1 Ökoturizmus kiemelt fejlesztése, vezértermékké alakítása	*•		
2.3.2 A természeti-, környezeti terheltségnek megfelelő aktív turizmus fejlesztése	*	•	
2.3.3 A falusi és agroturizmus kínálatának bővítése	*	•	
2.3.4 Kulturális turizmus vonzókéességének növelése	*	•	
2.3.5 Egészségturizmus fejlesztése, termál- és gyógycentrumok kialakítása		*•	
3.1.1 Árvízvédelmi létesítmények VTT-vel összehangolt megvalósítása	*	•	
3.1.2 Belvízelvezető rendszerek rekonstrukciójának és fenntarthatóságának biztosítása	*	•	
3.2.1 A térség külső elérhetőségének javítása a nemzetközi közúti közlekedési folyosók, a kapcsolódó országos közúti főhálózat, valamint a vasúti fővonalak fejlesztésével		*•	
3.2.2 A térség belső kapcsolatainak javítása az alsórendű közúthálózat és a folyami átkelések korszerűsítésével, fejlesztésével, a vasúti mellékvonalak fenntartásával és működtetésével	*	•	

Intézkedés/időtáv	rövidtáv 2005- 2006	középtáv 2007-2013	hosszú táv 2013-
3.2.3 Tömegközlekedési létesítmények és szolgáltatások színvonalának emelése		*●	
3.3.1 Szennyvízkezelés, szennyvízcsatorna-hálózat fejlesztése, korszerű egyedi szennyvízelhelyezés, kis létesítmények alkalmazása, települési folyékony hulladékkezelő rendszerek kialakítása	*●		
3.3.2 Települések, településrészek, üdülőterületek ivóvíz-ellátottsági problémáinak kezelése	*	●	
3.3.3 EU normáknak megfelelő komplex regionális hulladék-gazdálkodási rendszerek létrehozása és működtetése	*●		
3.3.4 Infokommunikációs rendszerek kialakítása	*●		
3.4.1 A turizmust kiszolgáló létesítmények színvonalának és kapacitásának növelése	*●		
3.4.2 Turisztikai marketing fejlesztése, információs rendszer kialakítása	*●		
3.4.3 Turisztikai vonzerők és a települések elérhetőségének javítása a nemzetközi, országos, térségi és helyi kerékpáros nyomvonalak és létesítmények kiépítésével	*●		
3.4.4 A vízi turizmus és személyhajózás feltételeinek javítása a kapcsolódó infrastrukturális háttérrel együtt	*	●	
4.1.1 Az alapképzés, átképzés, felsőoktatás és a turisztikai szakmai képzés feltételeinek javítása	*	●	
4.1.2 A fejlesztésekhez szükséges szellemi tőke biztosítása		*	●
4.1.3 Foglalkoztatást ösztönző programok kidolgozása és támogatása	*●		
4.2.1 Stabil egészségügyi alapellátás biztosítása	*	●	
4.2.2 Idősek szakellátásának és gondozásának fejlesztése	*	●	
4.2.3 Rekreációs és regenerációs lehetőségek feltételeinek fejlesztése	*	●	
4.3.1 Helyi társadalmi és szakmai szerveződések elősegítése		*	●
4.3.2 Szakmai érdekképviselők tevékenységének elősegítése			
4.4.1 Kulturális létesítmények alap- és kínálatbővítő fejlesztése		*●	
5.1.1 A VTT és a Tisza-tó térségi fejlesztési programjainak összehangolása	*	●	
5.1.2 A Tisza-tó térség fejlesztését elősegítő egyéb koncepciók és programok összehangjának biztosítása	*	●	
5.2.1 Regionális és turizmusfejlesztési önállóság, illetve döntési jogkör biztosítása	*●		
5.3.1 Vidékfejlesztési központ kialakítása		*●	
5.3.2 Többcélú kistérségi társulások létrehozásának és működésének segítése	*●		
5.3.3 Mikrotérségi együttműködésen alapuló fejlesztések elősegítése	*●		

* az intézkedés indítása ● a területfejlesztő hatás érvényesülésének kezdete

8. INTÉZKEDÉSEK ÉS BEAVATKOZÁSI TERÜLETEK

Intézkedés/beavatkozási terület	Tisza-tó térség teljes területe	Partmenti települések
1.1.1 Környezeti célállapotnak megfelelő levegőtisztaság fenntartása a megelőzés elvének alkalmazásával	+	
1.1.2 Felszíni és felszín alatti vízkészletek megőrzése, minőségük védelme ill. javítása	+	
1.1.3 Part és vizek terhelhetőségének meghatározása, használatának szabályozása		+
1.1.4 A talaj fizikai, kémiai és biológiai védelmének biztosítása	+	
1.2.1 Biodiverzitás megőrzése	+	
1.2.2 Természeti értékek folyamatos felmérése és védelmének biztosítása	+	
1.3.1 Kulturális örökségi, épített környezeti értékek megóvása, funkcionális fejlesztése	+	
1.3.2 Vonzó táj- és településkép kialakítása	+	
2.1.1 Vállalkozási övezet és ipari parkok fejlesztése	+	
2.1.2 Helyi termékvertikumok kialakítása	+	
2.1.3 Kis- és középvállalkozások szerepének növelése	+	
2.2.1 Területalkalmassághoz igazodó földhasználati struktúra kialakítása	+	
2.2.2 Védelmi és rekreációs célú erdők telepítése, fenntartása	+	
2.2.3 Termelési, turisztikai és környezetvédelmi szempontokkal összehangolt nádgazdálkodás kialakítása	+	
2.2.4 A Tisza-tavi halgazdálkodás fejlesztése		+
2.3.1 Ökoturizmus kiemelt fejlesztése, vezértermékké alakítása	+	
2.3.2 A természeti-, környezeti terhelhetőségnek megfelelő aktív turizmus fejlesztése	+	
2.3.3 A falusi és agroturizmus kínálatának bővítése	+	
2.3.4 Kulturális turizmus vonzóképességének növelése	+	
2.3.5 Egészségturizmus fejlesztése, termál- és gyógycentrumok kialakítása	+	
3.1.1 Árvízvédelmi létesítmények VTT-vel összehangolt megvalósítása		+
3.1.2 Belvízelvezető rendszerek rekonstrukciójának és fenntarthatóságának biztosítása	+	
3.2.1 A térség külső elérhetőségének javítása a nemzetközi közúti közlekedési folyosók, a kapcsolódó országos közúti főhálózat, valamint a vasúti fővonalak fejlesztésével	+	
3.2.2 A térség belső kapcsolatainak javítása az alsórendű közúthálózat és a folyami átkelések korszerűsítésével, fejlesztésével, a vasúti mellékvonalak fenntartásával és működtetésével	+	
3.2.3 Tömegközlekedési létesítmények és szolgáltatások színvonalának emelése	+	
3.3.1 Szennyvízkezelés, szennyvízcsatorna-hálózat fejlesztése, korszerű egyedi szennyvízelhelyezés, kis létesítmények alkalmazása, települési folyékony	+	

Intézkedés/beavatkozási terület	Tisza-tó térség teljes területe	Partmenti települések
hulladékkezelő rendszerek kialakítása		
3.3.2 Települések, településrészek, üdülőterületek ivóvíz-ellátottsági problémáinak kezelése	+	
3.3.3 EU normáknak megfelelő komplex regionális hulladék-gazdálkodási rendszerek létrehozása és működtetése	+	
3.3.4 Infokommunikációs rendszerek kialakítása	+	
3.4.1 A turizmust kiszolgáló létesítmények színvonalának és kapacitásának növelése	+	
3.4.2 Turisztikai marketing fejlesztése, információs rendszer kialakítása	+	
3.4.3 Turisztikai vonzerők és a települések elérhetőségének javítása a nemzetközi, országos, térségi és helyi kerékpáros nyomvonalak és létesítmények kiépítésével	+	
3.4.4 A vízi turizmus és személyhajózás feltételeinek javítása a kapcsolódó infrastrukturális háttérrel együtt		+
4.1.1 Az alapképzés, átképzés, felsőoktatás és a turisztikai szakmai képzés feltételeinek javítása	+	
4.2.1 Stabil egészségügyi alapellátás biztosítása	+	
4.1.2 A fejlesztésekhez szükséges szellemi tőke biztosítása	+	
4.1.3 Foglalkoztatást ösztönző programok kidolgozása és támogatás	+	
4.2.2 Idősek szakellátásának és gondozásának fejlesztése	+	
4.2.3 Rekreációs és regenerációs lehetőségek feltételeinek fejlesztése	+	
4.3.1 Helyi társadalmi és szakmai szerveződések elősegítése	+	
4.4.1 Kulturális létesítmények alap- és kínálatbővítő fejlesztése	+	
5.1.1 A VTT és a Tisza-tó térségi fejlesztési programjainak összehangolása	+	
5.1.2 A Tisza-tó térség fejlesztését elősegítő egyéb koncepciók és programok összehangjának biztosítása	+	
5.2.1 Regionális és turizmusfejlesztési önállóság, illetve döntési jogkör biztosítása	+	
5.3.1 Vidékfejlesztési központ kialakítása	+	
5.3.2 A többcélú kistérségi társulások létrehozásának és működésének segítése	+	
5.3.3 Mikrotérségi együttműködésen alapuló fejlesztések elősegítése	+	

9. A FEJLESZTÉS ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE

A Tisza-tó térségére kidolgozott hosszú távú területfejlesztési koncepció sikeres megvalósítása jól működő, naprakész, hatékony intézményrendszert feltételez.

Az intézményrendszer hatékonyságának alapja a kezdeményezés és az együttműködési készség, melyre a fejlesztési tevékenységet alapozni lehet.

A jól működő intézményrendszer alapjai a térségben már léteznek, tehát nem új rendszereket kell alapvetően létrehozni, hanem a meglévő szervezetek hálózatszerűen összehangolt együttműködését kell biztosítani.

Az intézményrendszer fókuszában a Tisza-tó Térségi Területfejlesztési Tanácsnak kell lennie, amelynek törvényben rögzített feladata többek között

- a kiemelt térség területére területfejlesztési koncepció, illetve fejlesztési programok elkészítése,
- az illetékességi területét érintő fejlesztési tervek véleményezése,
- a területét érintő területfejlesztési koncepciók és programok figyelembe vételével döntés a hatáskörébe utalt pénzeszközök felhasználásáról, és nem utolsósorban
- megállapodások kötése az illetékes regionális fejlesztési, megyei területfejlesztési és a kistérségi fejlesztési tanácsokkal valamint más, a térségi fejlesztési programokban közreműködőkkel a programok és fejlesztések finanszírozásáról.

Az intézményrendszer meghatározó elemei továbbá az Észak-alföldi- és az Észak-magyarországi Regionális Fejlesztési Tanácsok, Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves, Hajdú-Bihar és Jász-Nagykun-Szolnok megyék területfejlesztési tanácsai, az érintett tizenegy kistérségi területfejlesztési tanács és társulás, a települési önkormányzatok és minden további olyan térségi vagy térségi illetékességű szerv, amely érdekelt és elhivatott a Tisza-tó térség területfejlesztési koncepciója és programja megvalósításában.

A koncepció megvalósításában meghatározó jelentőségű lesz, hogy a Tisza-tó Térségi Területfejlesztési Tanács milyen mértékben rendelkezik majd önálló támogatási rendszerrel, illetve mennyiben lesz képes az egyéb alapokhoz való hozzáférést koordinálni. Ehhez a feladathoz kell a lehető legrövidebb időn belül továbbfejleszteni a megfelelő funkcionális és koordinációs szervezetet is .

A hosszú távú területfejlesztési koncepció megvalósításához szükséges és lehetséges forrásokként a központi költségvetés, a hazai fejlesztési alapok, az EU pénzügyi alapok, önkormányzati források és a magánbefektetők saját eszközei vehetők majd figyelembe.

A koncepcióban foglalt célok és feladatok legnagyobb hányadát központi, ill. központilag irányított eszközök felhasználásával lehet majd megvalósítani. Ezek közül kiemelkedők a nagy közlekedésfejlesztési beruházások, a Tisza-tó kiemelt fejlesztése, a mezőgazdasági területhasználat változtatása, a környezetvédelem céljait szolgáló víz, szennyvíz és hulladékkezelési rendszerek kiépítése stb.

A koncepció megvalósításához a partnerségi kapcsolatok kialakítása mellett szükséges lesz a Tisza-tó térségi területi információs rendszernek az érintett régiókkal, megyékkel, ill. kistérségekkel összehangolt módon való kialakítására is.

10. VÁRHATÓ KÖRNYEZETI, GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HATÁSOK

A koncepció megvalósulásának legfőbb hatása a jövőképek megfelelő állapot kialakulásában és az átfogó célok elérésében jelölhető meg.

A fejlesztési koncepció célkitűzései szerint megvalósuló *jó környezeti és ökológiai állapot* jelentősen javuló természeti környezetet, a vonzóvá tett táj és településkép kialakulása kulturáltabb életteret és növekvő turisztikai potenciált ad a helyi lakosságnak és az ide látogatóknak. A fejlesztések a települési környezetben a jelenleg elhanyagolt települések és üdülőterületek átfogó megújítását eredményezi. A lakosság öntudatának, környezettudatának, önfenntartó képességének növelésével párhuzamosan a települési területek megújulnak és a mindenkorai terhelhetőségnek megfelelő turisztikai fejlesztési területek alakulnak ki.

A környezeti elemek védelme, minőségük javítása, a természeti értékek megóvása, fejlesztése a természeti környezetre; a táji és települési környezet védelme és fejlesztése az emberi környezetre lesz pozitív hatással. A levegő, víz, talaj védelmével nemcsak a természet, hanem az élhető emberi környezet állapota is javul, ezen túlmenően a föld termőképességének és a termelt mezőgazdasági termékek jobb minőségén keresztül érződik a gazdaságra gyakorolt pozitív hatás is. A part és vízterek terhelhetőségének figyelembe vételével, használatuk szabályozásával a tó és környezetének megóvásán túlmenően a terület turisztikai vonzereje is növekszik.

A *gazdasági szerkezet* megújulásának hatásaként növekszik a térség tőkeereje, a vállalkozások és munkahelyek száma, ezáltal nő a jövedelmezőség, a létbiztonság, a térség népességet és szakképzett munkaerőt megtartó képessége. A helyi termelési és értékesítési lehetőségek kihasználásával és támogatásával végzett helyi gazdaságfejlesztések erősítik a települési és térségi kohéziót is.

A koncepció által a lehető legkisebb negatív környezeti hatással járó *ipari* beruházások támogatottak, melyek terhelő hatása a környezetkímélő technológiák és a környezetvédelmi határértékek betartatása által küszöbölhető ki. A munkahely teremtési és vagyonszerzési érdekeknek nem szabad alárendelni a környezeti érdekeket.

Az *agrárgazdaság* diverzifikálásával, a helyi termékvertikum kialakításával hatékonyabbá és jövedelmezőbbé válik a térség mezőgazdasági termelése. A folklórelemek, tradíciók beépítése a rét-, legelőgazdálkodási, az extenzív állattartási és a élelmiszer-feldolgozási területekkel, egységbe integrálja a térség táji és társadalmi adottságait. Egy egységesen működő Tisza-tavi térség alakul ki, ahol a helyben élő lakosság gazdálkodása tartja fenn a tájat (szubszidiaritás elve).

A térség jövőképe eléréséhez kulcsfontosságú a *turizmus* fejlesztése, amelynek eredménye az igényes és elismert vendégvadás kialakulása, az azt alátámasztó hatékony marketingtevékenység és a turizmusban foglalkoztatottak számának növekedése. A koncepció által preferált szelíd-és ökoturizmus fejlesztésének előtérbe helyezésével, az ökológiai rendszer fenntartásával, annak értékeit megőrizve és bemutatva, a környezettudatosságra nevelve hosszútávon a környezeti állapotot óvja. A hagyományok újraélesztésével olyan sokoldalú minőségi kínálat áll elő, amely az igényes turizmus felé nyit.

Térségi és települési infrastruktúra fejlesztése a térségben élőknek lakható és élhető környezetet, a térségbe látogató turistáknak pedig vonzó feltételeket biztosít. A *közművek*, hulladékgazdálkodási rendszerek kiépítésének, a szennyvízkezelés és az *ár- és belvízvédelem* megoldásának eredménye a lakosság javuló életminősége, a természeti állapot javulása. A *közlekedési és infokommunikációs* beruházások alapvető feltételei a gazdasági, azon keresztül a társadalmi fejlődésnek, az elérhetőség javulása pozitívan hat a gazdaság minden ágazatára, növeli a befektetési kedvet, a turisztikai potenciált, a térségek közötti együttműködést, és csökkenti a munkahelyek, szolgáltatások, turisztikai létesítmények eléréséhez szükséges időt. A közlekedési rendszerek bővítése és növekvő forgalma a környezeti állapotra azonban kedvezőtlenül is hat, ezért törekedni kell e negatív hatások minimalizálására. A *turizmust* kiszolgáló létesítmények fejlesztésével a térség turisztikai potenciálja és a jövedelmezősége növekszik.

A *humán erőforrás* fejlesztése biztosítja a szellemi tőkét és szakképzett munkaerőt a gazdasági, turisztikai és infrastrukturális fejlesztések megvalósításához. Az igényekkel lépést tartó *képzés, szakképzés* összehangolása segíti a gazdasági szerkezet megújítását, a munkanélküliek számának csökkenését. Az oktatás fejlesztése, a *társadalmi és szakmai szerveződések* kialakítása lehetőséget ad a halmozottan hátrányos rétegek felzárkózására, integrálására, ezáltal a szociális juttatások csökkentésére is.

Az emelkedő életszínvonallal a térségben élők egészségi állapota javul és növekszik a szabadidős tevékenységek iránti igénye, amit az *egészségügyi* intézkedésekben és a rekreációs, regenerációs, kulturális lehetőségeket támogató intézkedésekben foglaltak megvalósítása segít kielégíteni. Ez utóbbi intézkedések turisztikai vonzerő növekedést is generálnak.

A *térségi együttműködések és kohézió* erősítése előremozdítja a területi, kistérségi, településközi fejlesztések megvalósulását, összehangolását. A programok komplex megvalósításával, a különböző szektorok ágazatközi, időbeli és térbeli kiegyensúlyozott támogatásával valósulhat meg a területfejlesztés komplex hatása. Az elmaradott kistérségek és a fejlettebb területek egymással összehangolt segítése az egész térség gazdaságára pozitívan hat.

A jövőkép szerinti, a természetközeli turizmus központjaként működő térség kialakításának összességében legfontosabb pozitív hatása, hogy hozzájárul a térségben élő lakosság környezeti feltételeinek, életkörülményeinek, foglalkoztatási és jövedelemszerzési lehetőségeinek javításához, segíti a termőhelyi adottságokhoz igazodó, jövedelmező termelési szerkezet kialakulását, a természeti értékek megőrzését, és elősegíti társadalmi közösségek kialakulását, együttműködését, valamint a helyi hagyományok fennmaradását és ápolását.

A fejlesztési koncepció megvalósításával a környezet-, táj- és természetvédelem hatása az európai jelentőségű tiszai és az egyedi Tisza-tavi ökológiai rendszer, a kapcsolódó, sajátos alföldi védett tájak, a nemzeti parkok területei, valamint a közeli hegyvidék közötti kapcsolatok fennmaradásában jelentkezik, melyek nagymértékben segítik az egyedi karakterű Tiszai táj helyreállítását, a térség vonzerejének növekedését és fenntartható fejlődését.

A területfejlesztési koncepció megvalósítása eredményeként elvárható, hogy a Tisza-tó térség bekapcsolódjon a felzárkózási folyamatba, hosszú távon fenntarthatóvá és versenyképessé váljon.

FÜGGELÉK

Tisza-tó térség és kiemelt üdülőkörzet településsoros lehatárolása

Heves megye

Átány
Besenyőtelek
Dormánd
Erdőtelek
Füzesabony
Heves
Hevesvezekény
Kisköre
Kömlő
Mezőtárkány
Pély
Poroszló
Sarud
Tarnaszentmiklós
Tenk
Tiszanána
Újlőrincfalva

Jász-Nagykun-Szolnok megye

Abádszalók
Berekfürdő
Fegyvernek
Karcag
Kőtelek
Kunhegyes
Kunmadaras
Nagyiván
Nagykörű
Tiszabő
Tiszabura
Tiszaderzs
Tiszafüred
Tiszagyenda
Tiszaigar
Tiszaörs
Tiszaroff
Tizzasüly
Tiszaszentimre
Tiszaszólós
Tomajmonostora

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

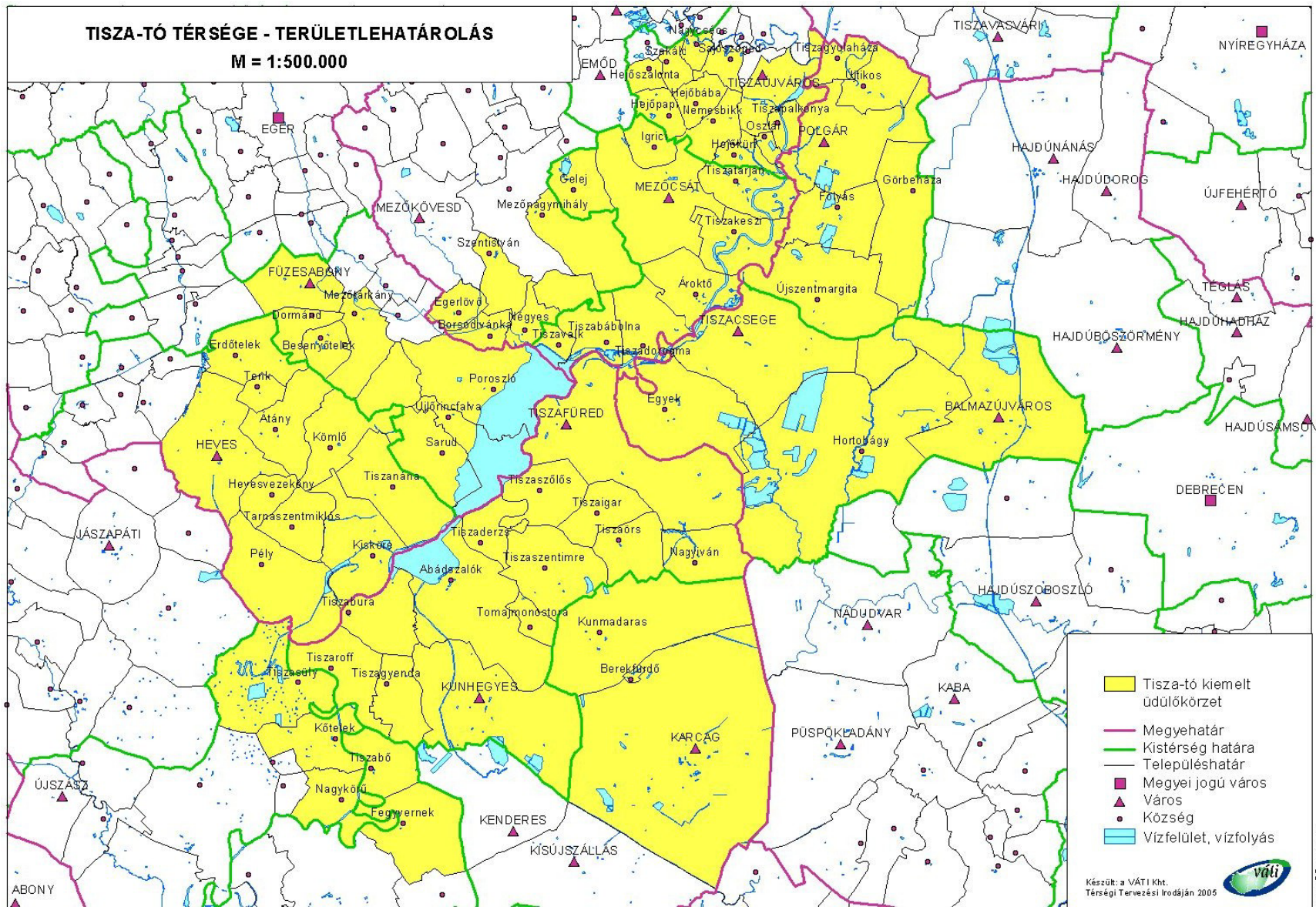
Ároktő
Borsodivánka
Egerlövő
Gelej
Hejőbába
Hejőkürt
Hejőszalonta
Hejőpapi
Igrici
Mezőcsát
Mezőnagymihály
Nagycsécs
Négyes
Nemesbikk
Oszlár
Sajószöged
Szakáld
Szentistván
Tiszabábolna
Tiszadorogma
Tiszakeszi
Tiszapalkonya
Tiszatarján
Tiszaújváros
Tiszavalk

Hajdú-Bihar megye

Balmazújváros
Egyek
Folyás
Görbeháza
Hortobágy
Polgár
Tiszacsege
Tiszagyulaháza
Újszentmargita
Újtikos

TISZA-TÓ TÉRSÉGE - TERÜLETLEHATÁROLÁS

M = 1:500.000

Területi jellemzők táblázatos összefoglalása

3/1. sz. függelék

Lakónépesség-szám változás (1990-2003)

Tisza-tó térség	1990		2003		Tényleges szaporodás, ill. fogyás 1990-2003	Természetes szaporodás, ill. fogyás 1990-2003	Tényleges szaporodás, ill. fogyás az 1990. évi lakónépesség %-ában
	Lakónépesség (fő)						
	fő	%	fő	%			
Borsod-Abaúj-Zemplén megyei rész	50 402	21,97	49 608	21,91	-794	-951	-1,58
Hajdú-Bihar megyei rész	45 206	19,71	45 221	19,98	+15	-293	+0,03
Heves megyei rész	47 002	20,49	47 146	20,83	+144	-2 104	+0,31
Jász-Nagykun-Szolnok megyei rész	86 780	37,83	84 409	37,28	-2 371	-2 548	-2,73
Térség összesen	229 390	100,00	226 384	100,00	-3 006	-5 896	-1,31
Érintett megyék összesen	2 070 682		2 037 497		-33 185	-58 144	-1,60

Forrás: KSH évkönyvek

3/2. sz. függelék

Öregségi index (2001)

Tisza-tó térség	Lakónépesség		Öregségi index
	0-14 éves	65-X éves	
Borsod-Abaúj-Zemplén megyei rész	9 353	6 527	0,70
Hajdú-Bihar megyei rész	8 753	7 439	0,85
Heves megyei rész	9 290	7 743	0,83
Jász-Nagykun-Szolnok megyei rész	16 852	12 940	0,77
Térség összesen	44 248	34 649	0,78
Érintett megyék összesen	372 028	303 003	0,81
Magyarország összesen	1 694 936	1 546 250	0,91

Forrás: KSH évkönyvek

Országos jelentőségű védett természeti területek a Tisza-tó térségében

Védett terület neve	Térségi területe (ha)	Illetékes nemzeti park igazgatóság
<i>Nemzeti park:</i>		
Hortobágyi NP	54201	HNPI
<i>Tájvédelmi körzet:</i>		
Közép-Tiszai TK	4 409	HNPI
Borsodi Mezőség TK	17164	BNPI
Hevesi Füves Puszták TK	7550	BNPI
Kesznyéteni TK	304	BNPI
<i>Természetvédelmi terület:</i>		
Kecskeri-pusztá TT	1255	HNPI
Tiszadorogmai Görbe-erdő TT	151	HNPI
Tiszaigari arborétum TT	22	HNPI
Zádor híd környéke	14	HNPI
Erdőtelki Arborétum TT	9	BNPI
Erdőtelki égerláp TT	5	BNPI

Forrás: Nemzeti Park Igazgatóságok

Gazdasági aktivitás a Tisza-tó térségében (2002)

Megyerész/Megnevezés	Heves megye	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	Hajdú-Bihar megye	Jász-Nagykun-Szolnok	Tisza-tó térsége összesen
1000 lakosra jutó regisztrált vállalkozások száma	59	68	56	65	63
1000 lakosra jutó működő vállalkozások száma	49	55	47	51	51
1000 lakosra jutó működő nonprofit szervezetek száma	5	5	3	5	5
1000 lakosra jutó működő gazdasági szervezetek száma összesen	57	62	51	58	57

Forrás: KSH, 2002

Ipari és kereskedelmi vállalkozások a Tisza-tó térségében (2002)

Megyerész/Megnevezés	Heves megye	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	Hajdú-Bihar megye	Jász-Nagykun-Szolnok megye	Tisza-tó térsége összesen
1000 lakosra jutó kereskedelmi egységek száma	18	17	16	16	16
1000 lakosra jutó ipari, kereskedelmi, szolgáltató vállalkozások száma	47	60	46	51	51

Forrás: KSH, 2002

Mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások a Tisza-tó térségében (2002)

Megyerész/Megnevezés	Heves megye	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	Hajdú-Bihar megye	Jász-Nagykun-Szolnok megye	Tisza-tó térsége összesen
1000 lakosra jutó kereskedelmi egységek száma	6	5	5	5	5
1000 lakosra jutó mezőgazdasági szövetkezetek és vállalkozások száma	6	4	7	5	5
1000 lakosra jutó működő mezőgazdasági szövetkezetek száma	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
1000 lakosra jutó működő vállalkozások száma a mezőgazdaság, vadgazdálkodás, erdőgazdálkodás, halászat nemzetgazdasági ágakban	6	3	6	5	5

Forrás: KSH, 2002

A vendégek és a vendégéjszakák számának alakulása 1999-2004 (I.-VIII. hó)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Vendégek száma (fő)	51368	47074	59563	67155	84300	76564
Változás az előző év%-ában		-8,4	+26,5	+12,7	+25,5	
Vendégéjszakák száma	197644	156047	259750	261015	281896	226220
Változás az előző év %-ában		-21,1	+66,4	+0,5	+8,0	

Az adatok a RIB illetékességi területén lévő 68 településre vonatkoznak

Vasútvonalak jellemzői

Kategória	Járat	Kétvágányú (2), egyvágányú (1) vonal	Villamosított (V), nem villamosított (N) vonal	Pályára engedélyezett legnagyobb		Járatpár/nap
				menetsebesség km/h	tengelyterhelés kN	
Nemzetközi fővonalak	Budapest-Debrecen	2	V	120	210	26
	Budapest-Miskolc	2	V			39
Egyéb fővonalak	Debrecen-Füzesabony	1	N	80	210	8
	Füzesabony-Eger	1	V			22
	Nyékládháza-Tiszapalkonya	1	V			11
Mellékvonalak	Kál-Kápolna - Kisújszállás	1	N	60	200	8
	Tiszafüred - Karcag	1	N	60	200	7
	Görögszállás-Ohat-Pusztakócs	1	N	50	170	5
	Hejőkeresztúr - Mezőcsát	1	N			5

Forrás: MÁVTI Rt., 2003.

Lakásállomány (2002)

	Lakások száma (db)	Egy településre jutó átlagos lakásszám (db)	100 lakásra jutó lakosság (fő)
Heves megyei rész	18139	1067	260
Jász-Nagykun-Szolnok megyei rész	33500	1595,2	252
Hajdú-Bihar megyei rész	17425	1742,5	260
Borsod-Abaúj-Zemplén megyei rész	19150	766	259
Térség összesen	88214	1208,4	256
Ország összesen	4077410	3168	250

Forrás: KSH 2002

Közműolló (2002)

	Közüzem i ivóvízvezeték hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)	Közcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)	Közműolló (I. oszlop-II. oszlop=%)
Heves megyei rész	91,8	38,5	53,3
Jász-Nagykun-Szolnok megyei rész	94,3	26,0	68,3
Hajdú-Bihar megyei rész	93,9	32,8	61,1
Borsod-Abaúj-Zemplén megyei rész	85,7	48,2	37,5
Térség összesen	91,8	34,7	57,1
Ország összesen	92,0	50,2	41,8

Forrás: KSH 2003

Szennyvízkezelés térségi rendszere

	Szennyvíztisztítóval rendelkező település	Csatlakozó település
Heves megyei részen	Füzesabony	Besenyőtelek
	Kisköre	Poroszló Tiszanána Sarud Újlőrincfalva
	Heves	
Jász-Nagykun-Szolnok megyei részen	Abádszalók	Kunhegyes
	Tiszafüred	Tiszaszőlős
	Karcag	
	Berekfürdő	
	Kunmadaras	
	Hunyadfalva (térségen kívüli település)	Kőtelek Nagykörű Tiszasüly
Hajdú-Bihar megyei részen	Polgár	Tiszagyulaháza Újtikos
	Balmazújváros	
	Egyek	
	Hortobágy	
	Tiszacsege	
	Újszentmargita	
Borsod-Abaúj-Zemplén megyei részen	Tiszadorogma	Tiszabábolna Tiszavalk Négyes Borsodivánka
	Mezőcsát	Hejőpapi Igrici
	Tiszaújváros	
	Tiszakeszi	

Forrás: KSH évkönyvek, települési kérdőívek

Kommunális szilárd hulladékgazdálkodás jelenlegi és tervezett térségi rendszere

Térségi lerakó	Csatlakozó települések a Tisza-tó térségéből
Miskolc	Mezőnagymihály, Sajószöged, Tiszapalkonya, Gelej, Hejőkürt, Igrici, Hejőpapi, Nemesbikk
Tiszaújváros	Tiszaújváros, (Nemesbikk)
Mezőkövesd	Szentistván
Jásztelek	Átány, Erdőtelek, Heves, Hevesvezekény, Kömlő, Pély, Tarnaszentmiklós, Tenk., Tiszanána,
Hunyadfalva-Kőtelek	Kőtelek, Nagykörű, Tiszasüly
A többi település saját, egyedi lerakóval oldja meg hulladékának elhelyezését.	
Tervezett, épülő	
Hejőpapi	Tiszatarján, Gelej, Mezőcsát, Igrici, Tiszatarján, Hejőkürt, Oszlár, Nemesbikk, Hejőszalonta, Hejőbába, Tiszapalkonya,
Tiszafüred	Tiszadorogma, Tiszavalk, Egyek, Tiszacsege, Mezőnagymihály, Tiszabábolna, Négyes, Borsodivánka, Szentistván, Tiszaszőlős, Tiszaigar, Tiszaörs, Nagyiván, Tiszaderzs, Abádszalók, Tiszaszentimre, Tomajmonostora, Kunhegyes, Tiszaroff, Tiszabura, Tiszagyenda, Tiszasüly, Kőtelek, Nagykörű, Egerlövő, Füzesabony, Kunmadaras, Mezőtárkány, Besenyőtelek, Dormánd, Poroszló, Sarud, Újlőrincfalva

Tiszaroff, Tiszagyenda, Tiszabura kistérségi együttműködés keretében a Tisza-tavi hulladékkezelő rendszer üzembe helyezéséig Hunyadfalva-Kőtelek hulladéklerakóra szállít.

Forrás: Észak-Magyarországi Régió Területi Hulladékgazdálkodási terv 2003-2008, Észak-Alföldi Régió Területi Hulladékgazdálkodási terv 2003-2008, Közép-Tisza vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség

Személygépkocsik száma (2002)

	Személygépkocsik száma (db)	Egy településre jutó átlagos szgk. száma (db)	1000 lakosra jutó szgk. száma
Heves megyei rész	8221	483	174
Jász-Nagykun-Szolnok megyei rész	121816	610	151
Hajdú-Bihar megyei rész	7429	743	164
Borsod-Abaúj-Zemplén megyei rész	9771	391	197
Térség összesen	38237	524	169

Forrás: KSH 2002

Egészségügyi ellátórendszer mutatói (2002)

	Heves megyei rész	Jász-Nagykun-Szolnok megyei rész	Hajdú-Bihar megyei rész	Borsod-Abaúj-Zemplén megyei rész	Térség összesen	Ország összesen
Háziorvosok száma (fő)	24	36	20	26	106	5 159
Házi gyermekorvosok száma (fő)	4	13	7	6	30	1 570
Háziorvosi, házigyermekorvosi körzet nagysága (fő)	1 683	1 722	1 674	1 550	1 664	1 982
1 orvosra jutó ellátott évi betegszám (fő)	13 698	12 329	11 737	11 263	12 242	n.a
Házi orvosi székely léte (településszám)	14	17	7	14	52	n.a
Központi ügyelet léte (településszám)	3	8	2	2	15	n.a
Mentőállomás száma (db)	2	3	3	2	10	210
Járóbeteg szakellátásban évi vizsgálati esetszám (fő)	645 242	1 604 223	171 591	915 053	3 336 109	n.a
Járóbeteg szakellátásban és a házi orvosi alapellátásban a vizsgálati esetek aránya	1,8	3,3	0,6	2,8	2,3	n.a
Kórházi ágyak száma (db)	-	609	-	-	609	n.a
Elbocsátott betegek száma (db)	-	16 205	-	-	16 205	n.a

Forrás: KSH-TSTAR 2002

Szociális ellátórendszer mutatói (2002)

	Heves megyei rész	Jász- Nagykun- Szolnok megyei rész	Hajdú- Bihar megyei rész	Borsod- Abaúj- Zemplén megyei rész	Térség összesen
Szociális alapú étkeztetésben részesülők (fő)	363	1135	327	1516	3341
Házi segítségnyújtásban részesülők (fő)	62	126	44	29	261
Mindkét formát egyszerre igénybe vevők (fő)	396	403	80	185	1064
Az előzőkből valamely gondozási formát működtető települések száma (db)	17	21	8	23	69
Nappali ellátást nyújtó idősök klubjának száma (db)	11	18	5	6	40
Kihasználtság (%)	97	107	84	105	101
Időskorúak otthonának száma (db)	2	9	4	2	17
- férőhelyszám (fő)	160	464	119	100	843
- gondozottak száma (fő)	161	453	112	91	817
Tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó otthonok száma (db)	3	12	4	5	24
- férőhelyszám (db)	510	1009	291	740	2550
- gondozottak száma (fő)	515	996	280	667	2458
Munkanélküliek jövedelempótló és rendszeres szociális segélyben részesülők - száma (fő)	1669	3152	1564	1499	7884
- aránya (%)	3,5	3,7	3,4	3,0	3,4
Bölcsődei férőhelyszám (fő)	70	150	60	80	360
Bölcsődébe beiratott gyerekszám (fő)	82	186	86	69	423
Kihasználtság (%)	117	124	143	86	117
Gyógyszertárak száma (db)	11	15	9	9	44

Forrás: KSH-TSTAR 2002

Oktatási rendszer mutatói (2002)

	Heves megyei rész	Jász- Nagykun- Szolnok megyei rész	Hajdú- Bihar megyei rész	Borsod- Abaúj- Zemplén megyei rész	Térség összesen
Óvodai férőhely kihasználtsága (%)	102	95	99	92	97
Általános iskolai átlagos osztálylétszám (fő)	19	20	23	19	20
Általános iskolák száma (db)	16	20	9	19	64
Gimnáziumok száma (db)	4	5	2	3	14
Szakközépiskolák száma (db)	2	6	2	3	13
Szakiskolák száma (db)	1	10	3	1	15
Összes iskola száma (db)	23	41	16	26	106
Általános iskolai tanulók száma (fő)	5 083	9 329	4 731	5 146	24 289
Gimnáziumban tanulók száma (fő)	548	947	378	807	2 680
Szakközépiskolában tanulók száma	242	936	253	819	2 250
Szakiskolában tanulók száma (fő)	443	1 325	558	359	2 685
Könyvtárral ellátott közoktatási intézmények száma (db)	24	38	14	21	97
Tornateremmel, tornaszobával ellátott közoktatási intézmények száma (db)	25	41	12	28	106
Kollégiumok száma (db)	2	3	2	2	9
Legmagasabb iskolai végzettségűek aránya a 7-x éves korosztályból:					
- felsőfokú okleveles (%)	4,3	4,8	3,8	6,3	4,8
- érettségi (%)	14	14,1	12,6	17,3	14,5
- általános iskola 8. osztály (%)	30,2	30,0	31,4	28,5	30,0
Általános iskolai felnőttoktatásban tanulók száma (fő)	0	0	22	8	30

Forrás: KSH-TSTAR 2002

Kulturális ellátottság mutatói (2002)

	Heves megyei rész	Jász- Nagykun- Szolnok megyei rész	Hajdú- Bihar megyei rész	Borsod- Abaúj- Zemplén megyei rész	Térség összesen
Települési könyvtár léte (db település)	17	19	9	19	64
Művelődési ház léte (db település)	16	19	9	13	57
Kiállítások száma	3	17	3	1	24
Múzeum léte (db település)	4	3	3	2	12
Mozi léte (db település)	2	5	1	1	9

Forrás: KSH-TSTAR 2002

Irodalomjegyzék

- A Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Kulturális Konceptiója (2003)
- A Hortobágyi Nemzeti Park és Térsége Területrendezési Terve (VÁTI Kht., 2002, 2003)
- A Hulladékgazdálkodási Rendszer Fejlesztése a Tisza-tó Területén (201/2004 (VI. 25.) Korm. Rendelet)
- A Területi Folyamatok Alakulásáról és a Területfejlesztési Politika Érvényesüléséről Szóló Országgyűlési Jelentés (VÁTI Kht., 2004)
- A Tisza térség vidékfejlesztési koncepciójának és területrendezési tervének megalapozása (VÁTI Kht., 2003)
- A Tiszai Víziturizmus Fejlesztésének Lehetőségei (VÁTI Rt., 1991)
- A Tisza-mente Integrált Területfejlesztési, Vidékfejlesztési és Környezetgazdálkodási Konceptiója (VÁTI Kht., 2004)
- A Tisza-térség integrált területfejlesztési, vidékfejlesztési és környezetgazdálkodási programja, egyeztetési anyag (VÁTI Kht., 2004)
- A Tisza-térség területrendezési tanulmányterve (VÁTI Kht., 2005)
- A Tisza-tó és térsége területrendezési terve (Teampannon Kft., 1999)
- A Tisza-völgy belvízvédelmi koncepciója (VIZITERV Consult Kft., 1999)
- A Tisza-tó térség helyzetértékelése (Tisza-tó Térsége Fejlesztési Tanács Munkaszervezete, 2004)
- A Tisza-tó térsége településeinek helyzetértékelése (2003)
- A Tisza-tókiemelt üdülőkörzet Turizmusának Középtávú Fejlesztési Programja (LTCONSORG-Teampannon Kft., 2001)
- Az Észak-Magyarországi Régió Egészségügyi Stratégiája (NORDA – MTA, 2001.)
- Az Észak-Magyarországi Régió Fejlesztési Terve (2000)
- Az Észak-Magyarországi Régió Környezet- és Természetvédelmi Állapotfelmérése és Konceptiója (Észak-magyarországi Környezetvédelmi Egyesülés, 2002)
- Az Észak-Magyarországi Régió Területi Hulladékgazdálkodási Terve 2003-2008. (Észak-magyarországi Környezetvédelmi Felügyelőség, 2003)
- Az Ipari Parkok közép- és hosszú távú fejlesztési stratégiája, különös tekintettel a Regionális Fejlesztési Programokra és az azokhoz kapcsolódó várható EU támogatásokra (Ipari Parkok Egyesülete, 2003)
- Beszámoló a Tisza-tavi Regionális Hulladékgazdálkodási Rendszer fejlesztéséről (Tiszafüred, 2004)
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Agrárfejlesztési Stratégiája (1996)
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Területfejlesztési Konceptiója 2000-2006. (Miskolci Egyetem, 1999.)
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Területrendezési Terve (Teampannon Kft. és Régió Kft. 2002)

- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Fejlesztési - Felzárkóztatási Program 2000-2002. (Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Fejlesztési Ügynökség, Excellence Rt.)
- Borsod-Abaúj-zemplén megye területrendezési terve (Teampannon Kft. és Régió Kft., 2002)
- dr. Valkár István: A Tisza hajózási adottságai, a hajózás jelenlegi állapota, fejlesztési igények, lehetőségek, a fejlesztés területi vonatkozásai (2003)
- Előzetes Nemzeti Fejlesztési Terv (PNDP) 2000-2002. (Észak-Alföldi Régió, 2000)
- Észak-Alföldi Régió Területfejlesztési Konceptiója és Területfejlesztési Stratégiai Programja, valamint Operatív Programja (Excellence Rt., 2002)
- Észak-Alföldi Régió Területi Hulladékgazdálkodási Terve 2003-2008. (2001)
- Észak-Magyarországi Régió Agrárstruktúra és Vidékfejlesztési Stratégiai Programja (GATE, 1999)
- A Tisza-tó térségének fejlesztési lehetőségei (Falu Város Régió 2004/6)
- Hajdú-Bihar Megye Fejlesztési Stratégiai Programja (2003)
- Hajdú-Bihar Megye Hulladékgazdálkodási Terve (ÖKO-MENTOR Bt., 2004)
- Hajdú-Bihar Megye Környezetvédelmi Programja 2003-2008. (ÖKO-MENTOR Bt., 2002)
- Hajdú-Bihar megye közúthálózatát, a fejlesztési irányokat bemutató összeállítás (Hajdú-Bihar Megyei Állami Közútkezelő Kht. 2003)
- Hajdú-Bihar megye Turisztikai Konceptiója és fejlesztési programja (2002)
- Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Megyei Stratégiai fejlesztési terve (2003)
- Heves Megye Fejlesztési Terve (2003)
- Heves Megye Tematikus Operatív Turisztikai Programja
- Heves Megye Területrendezési Terve (Teampannon Kft. és Régió Kft., 2001)
- Heves megyei Agrárstruktúra Fejlesztési Program
- Jász-Nagykun-Szolnok megye területrendezési terve (VÁTI Kht., 2001)
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Környezetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Intézkedési Terv 2004-2005.
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Környezetvédelmi Program és Hulladékgazdálkodási Terv 2003-2008. (KEVITERV-AKVA Kft. 2003)
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Konceptió (2002)
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Stratégiai Program 2003-2006.
- Jász-Nagykun-Szolnok megyei turizmusfejlesztési koncepció és stratégiai program 2003-2006. (2003)
- Kiemelt Üdülőkörzet Térségi Szerkezeti Terve, Térségi Szabályozási Terve és Ökológiai – Gazdasági – Társadalmi Hatásvizsgálat (Teampannon Kft., 1998)
- Kistérségi Agrárstruktúra és Vidékfejlesztési Programok, Gazdaságfejlesztési Programok Fejlesztési stratégiák
- KSH statisztikai évkönyvek
- Nemzeti Erdőstratégia és Erdőprogram (2004)
- Nemzeti Fejlesztési Terv
- Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia, vitaanyag (2004)
- Nemzeti Vidékfejlesztési Terv
- Országos Területfejlesztési Konceptió (1997)
- Stratégiai Program a Heves Megyei Roma Társadalom Fejlődéséért (Hazai Térségfejlesztő Rt. 2003)

- Tájékoztató a Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács részére a Tisza-tó turisztikai helyzetéről (GKM, Turisztikai Hivatal, 2004)
- Tájékoztató a Tisza-tó vízminőségének védelme és az ökológiai egyensúly fenntartása érdekében megtett intézkedésekről
- Tájékoztató Heves megye foglalkoztatási helyzetéről és az aktív munkaerőpiaci intézkedések eredményeiről (2004)
- Települési Környezetvédelmi Programok
- Tisza Turizmus, Fejlesztési Konceptió 2003-2004.
- Tisza-tó 21, Euro-Öko-tó mintaprogram (KÖTIVIZIG, 1997)
- Tisza-tó jelenlegi állapotának horgászturizmus szempontjából készült felmérése (Tisza-tó TFT, 2003)
- Vízínövényzet káros mértékű terjedésének szabályozását szolgáló munkák a Tisza-tó vízfelületén (KÖTIKÖVIZIG, 2004)
- www.om.hu
- www.ktm.hu
- www.eum.hu
- www.fmm.gov.hu
- www.fvm.hu
- www.ihm.gov.hu
- www.gkm.gov.hu
- www.nkom.hu
- www.icsszem.hu
- www.mtrfh.hu
- www.eszakalfold.hu
- www.del-alfold.hu
- www.delheves.celodin.hu
- www.emla.hu/tiszato
- www.nfh.hu
- www.tisza-to-fejlesztes.hu
- www.vizugy.hu/vtt

EGYEZTETÉSI ELJÁRÁS ÖSSZEFOGLALÓ TÁBLÁZATA

Sor- szám	Véleményező kivonatos véleménye	Tervezői válasz	Érvé- nye- síthető	Rész- ben érvé- nye- síthető	Nem érvé- nye- síthető	Tartal- mazza a koncep- ció
1. Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium						
	Környezetvédelmi Hivatal					
	- A koncepció nem veszi figyelembe a tó létrejötte óta eltelt időszak tapasztalatait, kutatási, fejlesztési anyagait.	A hiányolt kutatási, fejlesztési anyagok a lehetőségekhez mérten – alátámasztó munkarészként – felhasználásra kerültek. A koncepció kiterjedt tematikája miatt az előzmények értékelhető elemeit magába a koncepcióba építve jelentettük meg.		+		
	- Érvényes-e a koncepcióra a 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet 1. § (2) ba és bb pontja?	A koncepció a hivatkozott Korm. rendelet megjelenése előtt elkészült, figyelembevételére nem volt mód.			+	
	- Intézkedések prioritási sorrendje hiányzik.	A felvetett probléma a program fázis feladata lesz. Az intézkedések megvalósításának tervezett ütemezése (3 időintervallumra) a koncepcióban megtalálható.		+		
	- A vízminőségre, vízminőség-védelemre, vízszennyezésre, szennyvízkezelésre vonatkozó pontatlanságok, hiányosságok javítási, illetve pótlási javaslata.	A véleményt elfogadjuk, alátámasztó munkarészként érvényesítjük.	+			
	- A hulladékgazdálkodással és a komplex hulladékgazdálkodási rendszerek kialakításával kapcsolatos pontosítási javaslatok.	A véleményt elfogadjuk, alátámasztó munkarészként és a koncepcióban (célpiramis) érvényesítjük.	+			
	Természetvédelmi Hivatal					
	- Az illetékes nemzeti parkok véleményének, észrevételeinek figyelembevételére.	A koncepció kialakítása során a tervezők kapcsolatban álltak a HNPI és BNPI-gal. Az egyeztetési anyaggal kapcsolatban, nevezett Igazgatóságoktól észrevétel nem érkezett.		+		
	- Az NVT alapján igénybe vehető agrár-környezetgazdálkodási támogatások szerepeltetése.	Az NVT alapján igénybe vehető agrár-környezetgazdálkodási támogatások köre a területfejlesztési program eszközrendszerében jelenik meg.			+	
	- A területi adottságokat összefoglaló fejezetben helyenként pontosítási, ill. szövegkorrekciós javaslat.	A javaslatokat elfogadjuk, alátámasztó munkarészben érvényesítjük.	+			
	- A területfejlesztési koncepció munkarészben kiegészítések, szöveg helyesbítések, pontosítások javaslata a vízminőség-védelemmel (vízi növények túlszaporodásával), a Natura 2000 területekkel, a szakképzéssel kapcsolatban.	A vélemény alapján a kiegészítéseket szövegmódosításokat, pontosításokat elvégezzük.	+			
	- Szükség volna a települések történetét tükröző, vagy jelentős tájképi elemeit magába foglaló egyedi tájértékek felmérésével, megőrzésével foglalkozni.	A véleményben javasoltakat az 1.3.1 számú intézkedés – Kulturális örökségi, épített környezeti értékek megóvása, funkcionális fejlesztése – tartalmazza				+
	Vízügyi Hivatal					
	- Szóhasználat pontosítási javaslat (Víz Keretirányelv)	A véleményt elfogadjuk, a pontosítást elvégezzük, a hiányzó				

Sorszám	Véleményező kivonatos véleménye	Tervezői válasz	Érvényesíthető	Résben érvényesíthető	Nem érvényesíthető	Tartalmazza a koncepció
	A hiányzó belvízvédelemmel és felszíni vízmentesítéssel foglalkozó kérdéskörök pótlása, beillesztése.	Intézkedéseket beillesztjük (ld. Célpiramis).	+			
	- Célszerű lenne pontosítani, mely holtágakat, morotvákat érinti a koncepció, megjelölve ezen vízterek nagyságrendjét, természeti értékét.	A koncepció a „Közép-Tisza menti holtágak felmérése” Tiszadob 2000. alapján összesítette a holtágak és morotvák számát. Részletesebb bemutatásukra program szinten kerül sor.		+		
	- Települések vízrendezési feladatainak beillesztése a prioritások és az intézkedések kapcsolatrendszerébe, a célpiramis szöveges részének átszámozása.	Az észrevételt elfogadtuk, a megnevezett részekenél érvényesítjük.	+			
	- Ki kell térni az integrált folyógazdálkodás megvalósításáról szóló Korm. határozat szerinti nyílt tervezési eljárás, ill. az érintettek bevonásának módjára is.	A Tisza-tó térségét érintő integrált folyógazdálkodási feladatok is részét képezik a koncepció 5.1.2 intézkedésének A Tisza-tó térség fejlesztését elősegítő egyéb koncepciók és programok összhangjának biztosítására a koncepció kidolgozása folyamán végig törekedtünk.		+		
2. Gazdasági és Közlekedési Minisztérium Tervezési Koordinációs Főosztály						
	- Részletesebb ismertetést vár a fejlesztés eszközrendszerére vonatkozóan, az EU pénzügyi alapjai kapjanak elsőbbséget a finanszírozás szervezésénél.	A SWOT elemzésre alapozott intézkedések kidolgozásánál az EU által támogatott tevékenységek előzetes figyelembevétele megtörtént. Az intézkedések, később a programok konkrét finanszírozási hátterét a program fázisban kell kidolgozni.		+		
	- Az OtrT alapján a közúti közlekedésre vonatkozó észrevételek.	A véleményt elfogadjuk, a megfelelő helyen érvényesítjük.	+			
	- A regionális koncepció alapján az Abádszalók – Tiszaderzs-Tiszaszőlős – Tiszafüred és a Kisköre – Tiszanána – Sarud – Újlőrincfalva – Poroszló mellékúthálózati kapcsolatok korszerűsítése hiányzik.	A meglévő korszerűtlen utak minőségének és paramétereinek javítása általános célként került megfogalmazásra.			+	
	- Tiszafüreden vagy Kunhegyesen nem javasolt ipari parkot tervezni, helyette Kunmadarason van arra alkalmas terület.	Az észrevétellel részben egyetértünk, Tiszafüreden környezetipari tevékenységet preferáló ipari park tervezett, barnamezős beruházás keretében.	+			
	- Megfelelő ipartelepítési, átképzési és támogatási fejlesztések lennének szükségesek.	Az észrevétellel egyetértünk és érvényesítjük.	+			
	- Tó körüli állapotok megjavításához nem elegendő egy egyszeri 700 mó, valamint további évi 150 mó Ft-os ráfordítás.	Az észrevétellel egyetértünk és érvényesítjük.	+			
	- A talajvédelmi munkálatok elvégzése kérdéses a föld magántulajdonba kerülése miatt. (A gazdák ellenérdekeltek.)	A véleményt elfogadjuk, az intézkedéseknél érvényesítjük.	+			
	- Egyetért azzal, hogy a koncepció a térség olyan integrált fejlesztését célozza, melynek középpontjában az ökoturizmus áll.	Választ nem igényel.				+
	- Az idegenforgalmi struktúra kialakítása kapcsán indokolt a turisztikai vonzerők és kiszolgáló létesítmények színvonalának növelése.	Egyetértünk, ez szerepel a koncepcióban is				+
	- Célszerű lenne a koncepciót a Tisza-tó vasúti közlekedésére vonatkozó, megalapozott forgalmi prognózison nyugvó fejlesztési résszel bővíteni.	Az észrevételben megfogalmazott – a vasúti közlekedésre vonatkozó – igény önálló tanulmány keretén belül teljesíthető.			+	

Sorszám	Véleményező kivonatos véleménye	Tervezői válasz	Érvényesíthető	Résben érvényesíthető	Nem érvényesíthető	Tartalmazza a koncepció
3. Egészségügyi Minisztérium						
	- Az egyeztetési anyagban leírtak harmonizálnak az ágazat egyes fejlesztési elképzeléseivel.	Választ nem igényel.				+
4. Belügyminisztérium Településfejlesztési Iroda						
	- Az anyagban csak elvéve történik utalás a területi egység domináns gazdasági szektorainak nemzetközi és nemzeti fejlődési irányaira. (Előkészítő fázis.)	Az észrevétel nem értelmezhető az anyaggal összefüggésben.			+	
	- Az önkormányzati igényfelmérés és helyszíni kistérségi konzultációk mellett szükségesek az ágazatok képviselőinek a véleménye is.	Az észrevétellel egyetértünk, a szakági tervezők a munka folyamán felvették a kapcsolatot az adatközlő és információs segítséget nyújtani tudó ágazati szakemberekkel.				+
	- A régiók területfejlesztési koncepciók térségre tett megállapításai hiányoznak az anyagból.	. A célpiramis átdolgozásánál figyelembe lettek véve..	+			
	- A helyzetértékelés gazdasági fejezetében a táblázatban ne abszolút értékek szerepeljenek!	Az észrevételt elfogadjuk, alátámasztó munkarészként érvényesítjük.	+			
	- Az üdülés-idegenforgalom fejezetben leírtak ellentmondanak a táblázatban szereplő adatoknak a vendégéjszakák számát illetően.	Az ellentmondás feloldásának szükségességét elismerjük, alátámasztó munkarészként érvényesítjük.	+			
	- A koncepció intézkedéseinek újragondolására, egyes pontok összevonására, az átfedések megszüntetésére javaslat.	A javaslatot elfogadjuk, az átfedő intézkedések összevonását elvégezzük.	+			
5. Foglalkoztatáspolitikai és Munkügyi Minisztérium Közigazgatási Koordinációs Főosztály						
	Észrevételt nem tesz.	Választ nem igényel.				
6. Pénzügyminisztérium Önkormányzati és Területfejlesztési Főosztály						
	- Nem érvényesül fejlesztési irányokban a terület kiemelt üdülőkörzet jellege. Nem látszanak a fejlesztéspolitika prioritásai, súlyponti területei.	A koncepció célja, prioritásai, a kiemelt üdülőkörzet jelleg hangsúlyos figyelembe vételével került meghatározásra.				+
	- A 62 intézkedés túl sok, az átfedések miatt számuk csökkentése javasolt.	Az intézkedések számát csökkentettük, az átfedéseket megszüntettük.	+			
	- Egyes intézkedések „túlterjeszkednek” a koncepció feladatkörén.	Az észrevételt elfogadjuk, a célpiramis korrekciójánál érvényesítjük.	+			
	- A kívánatos forgatókönyv miért csak a családi gazdaságokat állítja a fejlesztés középpontjába? Szövegkorrekciós javaslat.	Az észrevételt elfogadjuk, a koncepcióban érvényesítjük. A kívánatos forgatókönyv komplexitását kihangsúlyozzuk		+		
	- Mi a koncepció időtávlata?	A koncepció időtávlata hosszú táv, melynek meghatározása szerepel az anyagban.				+
	- A SWOT analízisben téves értelmezések (erősségek, gyengeségek) javításának, ellentmondások feloldásának javaslata.	Az észrevételt elfogadjuk, azt a SWOT analízis korrekciójánál érvényesítjük.	+			

Sorszám	Véleményező kivonatos véleménye	Tervezői válasz	Érvényesíthető	Részen érvényesíthető	Nem érvényesíthető	Tartalmazza a koncepció
	- A fejlesztés lehetséges forgatókönyveinek a SWOT elemzésre kell épülniük, ezért sorrendbeli megcserélésük szükséges.	Az észrevétellel egyetértünk, a jelzett fejezetek sorrendjét módosítjuk.	+			
	- A turizmus helyzetértékelésében a vendégforgalom visszaesése tapasztalható 2004-ben. Ennek okát ki kell fejteni.	Vendégforgalmi adatok 2004. évre vonatkozóan csak augusztusig álltak rendelkezésre (ld. Táblázat), így a megelőző éves adatokkal történő összehasonlítás téves megállapításhoz vezethet.		+		
	- A termálturizmus nem kellő részletességgel, nem elég hangsúlyosan és csak az energiaellátás fejezetben került bemutatásra.	Az észrevételt elfogadjuk, alátámasztó munkarészként és a koncepcióban is érvényesítjük (2.3.5 intézkedés).	+			
	- Rossz idő létesítmények fejlesztése intézkedés pontosításra szorul.	Az észrevételekkel egyetértünk, értelemszerűen korrigálunk.	+			
	- A tájsebek helyreállításának szerepeltetése a célpiramisban nem indokolt.	Az észrevételt elfogadjuk, a megfelelő intézkedéseknél érvényesítjük.	+			
	- A kisparcellás művelési forma indoklásra szorul, mivel az extenzív állattartás épp ezzel ellentétes művelési formát indokol.	A véleményt elfogadjuk, a korrigálást elvégezzük.	+			
	- A rossz talajadottságoknak megfelelően nagyobb hangsúlyt kellene adni az erdőtelepítéseknek.	Az észrevétellel egyetértünk és érvényesítjük.	+			
	- Táblázat adatai fajlagosan és országos összehasonlításban legyenek feldolgozva.	Az észrevételt elfogadjuk, alátámasztó munkarészként érvényesítjük.	+			
	- A 24 órás orvosi ellátás biztosításával – központi ügyelet kialakításával kapcsolatos észrevétel.	Az észrevétellel egyetértünk.	+			
7. Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Európai Unió és Stratégiai Főosztály						
	- A Régiók (Észak-magyarországi, Észak-alföldi) tervezési dokumentumával kapcsolatos összefüggések hiánya.	A vonatkozó dokumentumok összefüggéseit a területfejlesztési koncepció átdolgozása során figyelembe vettük.	+			
	- Az ingatlan örökség értékeinek védelme kapjon megfelelő hangsúlyt.	Az észrevételekkel egyetértünk, érvényesítésüket az alátámasztó munkarészben, ill. a koncepció megfelelő részeiben biztosítjuk.	+			
	- Közkulturális infrastruktúra megjelenítése a célpiramisban.	A véleményt elfogadjuk, a célpiramist kiegészítjük (4.4.1 intézkedés).	+			
	- A kulturális turizmus (rendezvényturizmus) hangsúlyosabb szerepeltetése.	A véleményt elfogadjuk, a célpiramist kiegészítjük (2.3.2 intézkedés).	+			
	- Az intézkedések/prioritások közötti kapcsolatrendszerben a kért javaslatok figyelembevételére.	A javaslatot figyelembe vesszük.	+			
	- A Tisza-tó térség kulturális értékleltárjának összehasonlítási javaslata.	Az értékleltár összeállításának fontosságával egyetértünk, de elkészítésére jelen munka részeként nincs mód.			+	
8. Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium						
	- Az előterjesztés érdemben nem foglalkozik a szociális és gyermekvédelmi ellátásokkal, kiegészítését javasolja az elkészült regionális szociális helyzetelemzések figyelembe vételével.	Alátámasztó munkarészként elfogadjuk.	+			
	- A szociális és egészségügyi ellátás differenciált fejlesztésének magyarázatában értelmezhetőségi hiba van.	Korrigálása megtörtént.	+			

Sorszám	Véleményező kivonatos véleménye	Tervezői válasz	Érvényesíthető	Részen érvényesíthető	Nem érvényesíthető	Tartalmazza a koncepció
9. Informatikai és Hírközlési Minisztérium Stratégiai és NFT Főosztály						
	- Kapjon megfelelő súlyt a helyi területfejlesztési igények és infokommunikációs infrastruktúra fejlesztése.	A véleményt alátámasztó munkarészként elfogadjuk. Az infokommunikációs fejlesztések önálló intézkedésben szerepelnek (3.3.4)	+			
10. Honvédelmi Minisztérium						
	Észrevételt nem tett.	Választ nem igényel.				
11. Magyar Bányászati Hivatal						
	- A koncepció a bányászattal, ásványvagyon gazdálkodással összefüggő kérdéseket nem tárgyalja.	A koncepció gazdaságfejlesztési prioritásának kidolgozása a hiányoltak figyelembevételével történt.		+		
12. Magyar Energia Hivatal						
	Észrevételt nem tett.	Választ nem igényel.				
13. Kulturális Örökségvédelmi Hivatal						
	- A kulturális örökség elemeit érintő konkrét célok és intézkedések hiánya – örökségvédelmi hatástanulmány hiánya.	Az észrevétellel részben egyetértünk. A turisztikai célú fejlesztés meghatározása a természeti állapot megőrzésének, a hagyományok ápolásának és épített emlékek védelmének figyelembevételével történt. A hiányolt intézkedés a koncepció megfelelő fejezetében átvezetésre került.		+		
	- Örökségvédelmi hatástanulmány hiánya.	Örökségvédelmi hatástanulmány készítése nem tartozik jelen munka feladatkörébe.		+		
14. Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főigazgatóság						
	- A Kiskörei tározó kizárólag és kategorikusan „tó”-ként való meghatározásával nem ért egyet.	Véleményük beépítésre került az alátámasztó munkarészbe.	+			
	- Helytelen szóhasználatok korrigálása.	Az észrevételt elfogadjuk, a helytelen szóhasználatot korrigáljuk.	+			
	- A vizek hasznosítására vonatkozó önálló javaslatok hiánya.	A véleményben hiányoltak a koncepció mélységének és céljának megfelelően szerepelnek, részletesebb kifejtésre program szinten van lehetőség.		+		
	- A szennyvízkezeléssel, hulladékgazdálkodással, - a Tisza nemzetközi vízi úttá minősítésével, - a 2. forgatókönyvvel, - a SWOT analízissel, - az intézkedések indoklásaival kapcsolatos módosítási, kiegészítési és egyéb pontosítási javaslatok.	Az észrevételeket elfogadjuk, annak alapján a szövegmódosításokat kiegészítéseket, pontosításokat elvégezzük. A Tisza nemzetközi víziúttá nyilvánításával csak a vízminőség és a víztér állapotának megóvása mellett értünk egyet.	+	+		
	- A VTT-n belül kialakításra kerülő Tiszaroffi árapasztó tározó hatásainak ismertetése hiányzik.	A térséget négy árapasztó tározó területe érinti, a létesítendő tározók részletes hatásvizsgálatának készítése jelen munkának nem feladata.			+	

Sor- szám	Véleményező kivonatos véleménye	Tervezői válasz	Érvé- nye- síthető	Rész- ben érvé- nye- síthető	Nem érvé- nye- síthető	Tartal- mazza a koncep- ció
15. Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség						
	<ul style="list-style-type: none"> - A 3. forgatókönyvvel - az ökológiai hálózat zavartalanságának megőrzésével (úthálózat kialakításánál), - a települési vízrendezéssel, csapadékvíz elvezetéssel, - a vízi közmű szolgáltatással kapcsolatos kiegészítéssel, - a szakkifejezések egyértelmű használatával és - a helyenként hibás vízgazdálkodási jellemzők javításával foglalkozó javaslatok 	Az észrevételekkel egyetértünk, a szükséges kiegészítéseket, korrekciókat foganasítjuk.	+			
	<ul style="list-style-type: none"> - mikrohullámú adótornyok stb. elhelyezhetőségére külön szabályozási javaslat kidolgozásának szükségessége, - helyi értékvédelmi rendelet megalkotásának fontossága. 	A véleményben foglaltak szükségességével, ill. fontosságával egyetértünk, de ezek kidolgozása nem tartozik a területfejlesztési koncepció kompetenciájába (területrendezési terv).			+	
16. Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat						
	<ul style="list-style-type: none"> - A koncepció a lakosság egészségi állapotára vonatkozó elemzést nem tartalmaz. 	Alátámasztó munkarészként a hiányosságot pótoljuk.	+			
	<ul style="list-style-type: none"> - Az anyag nem tér ki a keletkező szennyvíziszap elhelyezésére. 	Alátámasztó munkarészként a hiányosságot pótoljuk.	+			
	<ul style="list-style-type: none"> - Nem kap megfelelő hangsúlyt a gyógy és termálturizmus- 	Az észrevételt elfogadjuk, ennek megfelelően fejlesztésével önálló intézkedésben foglalkozunk (2.3.5).	+			
	<ul style="list-style-type: none"> - Az ágazatok közötti fejlesztési ellentmondásokra nincs válasz. (pl. Árvízvédelem-természetvédelem, turizmus-közlekedés-fejlesztés) 	A VTT-vel összhangban megvalósuló integrált fejlesztési programok ezen érdekek közelítésére irányulnak.				+
	<ul style="list-style-type: none"> - Megjelent a 2/2005 (I. 11.) Korm. rendelet egyes tervek, ill. programok környezeti vizsgálatáról. 	A koncepció a hivatkozott Korm. rendelet hatálybalépése előtt készült, ezért annak figyelembevételére nem volt mód.			+	
	<ul style="list-style-type: none"> - A zaj és rezgés témakörben nem tartalmaz konkrétumokat az anyag. 	Részletes zaj- és rezgésterhelés vizsgálat készítése nem tartozik a területfejlesztési koncepció kompetenciájába.			+	
	<ul style="list-style-type: none"> - Nem állapítható meg a jelen „Terv” kapcsolódása a Tisza mente integrált programhoz. 	Jelen anyag önálló munka a „Tisza-tó térség területfejlesztési koncepciója” címen.				+
17. Állami Erdészeti Szolgálat						
	<ul style="list-style-type: none"> - Túlzottnak tűnik a lehatárolt üdülőkörzet nagysága. 	Az eddigi elképzelések, korábbi tervezési munkák, ill. jogszabályban rögzített illetékességi területek áttekintése alapján tervezői javaslatra a Tisza-tó Térségi Területfejlesztési Tanács fogadta el a 73 településből álló tervezési területe az érintett megyék egyetértésével.			+	
	<ul style="list-style-type: none"> - A mezőgazdasági – vidékfejlesztés nagyobb hangsúlyt érdemel, különösen a háttértelepüléseken. 	A mezőgazdaság-vidékfejlesztés kérdéskörét a koncepció súlyának megfelelően komplexen kezeli.		+		
	<ul style="list-style-type: none"> - Jelen koncepció és a VTT (Tisza-völgyi fejlesztési projekt) kölcsönhatása nem felismerhető. 	A területfejlesztési koncepció kidolgozásakor a VTT tervezési alapdokumentumként került figyelembe vételre..				+
	<ul style="list-style-type: none"> - Az erdősisítés nem kap elég figyelmet a terület alacsony fokú erdősisüléséhez és turisztikai célterületéhez mérten. 	Az erdősisítés fontosságával egyetértünk, azt a koncepció külön intézkedésben tartalmazza.		+		
	-					

Sor-szám	Véleményező kivonatos véleménye	Tervezői válasz	Érvényesíthető	Résben érvényesíthető	Nem érvényesíthető	Tartalmazza a koncepció
18. Központi Statisztikai Hivatal						
	- Jobban meg kellene indokolni a területlehatárolás Tisza-tavi idegenforgalmi régiótól való eltérését.	A térség lehatárolása az érintett négy megye konszenzusos megállapodása alapján történt.			+	
	- A statisztikai elemzések táblázatainak korrigálási (öregségi index, tartós munkanélküliség, vállalkozás sűrűség) javaslata. - Kereskedelmi szálláshelyek szállástípusonkénti részletes elemzésének és a magán szálláshelyek figyelembe vételének hiánya, a minőségi turizmus támogatásának megjelenítése.	A véleményt elfogadjuk, alátámasztó munkarészként, ill. a koncepcióban érvényesítjük.	+	+		
19. Országos Lakás- és Építésügyi Hivatal						
	Ld. Észak-magyarországi Területi Főépítési Iroda véleményét.	Ld. Észak-magyarországi Területi Főépítési Irodának adott választ.				
20. Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság						
	A hullámtérben és a veszélyes ipari üzemek környezetére szigorú szabályozás szükséges.	A szabályozás a területrendezési terv feladata.			+	
21. Magyar Turisztikai Hivatal Stratégiai és Fejlesztési Főosztály						
	- A Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia irányelveinek figyelembe vétele ajánlott. A Tiszai Vízi Turizmus Fejlesztési Program elkészülte után annak figyelembevétele.	Az észrevételt elfogadjuk, a koncepcióban érvényesítjük.	+			
	- A Tisza-tavi turisztikai régió (RIB) és a kiemelt üdülőkörzet egységes településsoros lehatárolására javaslat.	A Tisza-tó térség lehatárolása az érintett négy megye konszenzusos megállapodása alapján történt.			+	
	- Konkrét szóhasználati módosítások javaslata.	Az észrevétel alapján a javításokat elvégezzük.	+			
	- A Tisza nemzetközi víziúttá nyilvánításának szükségességére vonatkozó javaslat.	A Tisza nemzetközi víziúttá nyilvánításával csak a vízminőség és a víztér állapotának megóvása mellett értünk egyet, az érintett megyék területrendezési terveivel egyezően az öko és szelíd turizmus fejlesztése és az élőhelyvédelem érdekében.		+		
	- Kunmadarasi repülőtér nemzetközi repülőtérre fejlesztését ellenző javaslat.	A vélemény elfogadásához az OtrT –ről szóló Korm. hat. módosítására lenne szükséges.				
	- SWOT analízis (lehetőségek) bővítési javaslata.	A „lehetőségek” a bekövetkező külső (térségtől független) folyamatokat jelölik.			+	

Sorszám	Véleményező kivonatos véleménye	Tervezői válasz	Érvényesíthető	Résben érvényesíthető	Nem érvényesíthető	Tartalmazza a koncepció
22. Magyar Országos Horgász Szövetség						
	<ul style="list-style-type: none"> - A horgászat számára kedvező fejlesztések, feladatok megjelenítését kéri: - sulyomgyerítés, - víz alatti akadályok (pl. tuskók) meghagyása, - halászat csak egyes halfajok állományszabályozásával kapcsolatban, - motorcsónakos közlekedés lehetősége, - vízpartok hulladékkezelésének megoldása (pályázati lehetőség biztosítása), - hal utánpótlás, halállomány növelése, - halvédelem (törvényi szigorítás, halóri hatáskör növelése) 	<p>A Tisza-tavi horgászturizmus fejlesztési programjával összhangban, a véleményben leírtakkal többségében egyetértünk, megjegyezve, hogy a problémás kérdések – ellenérdekeltség – megoldása csak a szakágak közötti együttműködéssel biztosítható.</p> <p>Részletes szabályozást igénylő problémák megoldása nem tartozik a területfejlesztési koncepció kompetenciájába.</p>		+		
	<ul style="list-style-type: none"> - A Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács integrátori szerepének növelése szükséges. 	A véleménnyel egyetértünk.	+			
23. Magyar Önkormányzatok és Önkormányzati Képviselők Szövetsége						
	Észrevételt nem tett.	Választ nem igényel.				
24. Magyar Mérnöki Kamara						
	<ul style="list-style-type: none"> - A környezeti adottságok fejezetben előforduló tárgyi tévedésekre, általánosításokra vonatkozó pontosítási és kiegészítési javaslat (szilárd hulladékok által okozott vízszennyezéssel, holtágak, mellékfolyók, patakok, öntözőcsatornák vízminőségével, hulladékgazdálkodással, kommunális eredetű veszélyes hulladékok körével és veszélyes hulladékok kezelésével kapcsolatban). 	Az észrevételekkel egyetértünk, a korrekciót, pontosítást, kiegészítést a megfelelő helyen elvégezzük.	+			
	<ul style="list-style-type: none"> - Az árvíz nem tekinthető veszélyforrásnak, ez a probléma a területfejlesztési koncepció keretében nem kezelhető. 	Egyetértünk azzal, hogy az árhullámok tárgyi ökoszisztéma részét képezik, de a lakosság számára potenciális veszélyforrást jelentenek. Nem vitatjuk, hogy az árvízprobléma kezelésére a VTT hivatott, de a területi érintettség miatt a koncepció a témakört nem hagyhatja figyelmen kívül.		+		
	<ul style="list-style-type: none"> - A koncepció a célpiramist az egyes víztérhasználati funkciók alapján készítse el. 	A célpiramis a jövőkép elérése érdekében komplexen tartalmazza a térség (73 település) egészére vonatkozó fejlesztési célokat. Az egyes vízterek használata, védelme és fejlesztése, további, program szintű tervezés részét képezheti.			+	
	<ul style="list-style-type: none"> - Az ökoturizmus hangsúlyozása fontos lenne. 	Önálló intézkedésben szerepel (2.3.1).	+			
	<ul style="list-style-type: none"> - A koncepció nem foglalkozik az alternatív energiaforrásokkal. 	Az alternatív energiaforrásokkal (hasznosítással) a vizsgálati háttéranyag foglalkozik, a gazdasági prioritás tájgazdálkodással foglalkozó intézkedése tartalmazza az energianövényekkel történő területhasznosítás lehetőségét. (pl.: energiafű, energiaerdő)		+		

Sorszám	Véleményező kivonatos véleménye	Tervezői válasz	Érvényesíthető	Részen érvényesíthető	Nem érvényesíthető	Tartalmazza a koncepció
	- A jelenlegi támogatási rendszer nem kedvez a kisparcellás művelésnek, hosszú távon elfogadható.	A véleménnyel egyetértünk, azonban a gazdálkodási, művelési szerkezet adottságokhoz alkalmazkodó kialakulásában a kisvállalkozók, családi gazdaságok is szerepet kapnak a hungarikumok egyedi termékek előállításában, a turisztikai célokkal kombinált, diverzifikált gazdaságban.		+		
	- Eltűzött a meglévő hulladéklerakók rekultivációjának időbeli ütemezése.	Az időbeli ütemezés a regionális hulladékgazdálkodási terv alapján történt.			+	
25. MTRFH Észak-magyarországi Régió Igazgatóság						
	- A tervezett infrastrukturális beruházásoknak tájba illeszkedően kell megvalósulniuk.	Egyetértünk, a koncepció kialakítása e szempont figyelembevételével történt.				+
	- Az Észak-magyarországi régió és a Tisza-tó térsége közötti kapcsolat biztosítása érdekében a lehetséges közlekedési útvonalak és a közlekedési formák elemzésének elvégzésére javaslat.	Az Észak-magyarországi Régió és a Tisza-tó térsége közötti kapcsolat biztosítását a koncepció tartalmazza, részletes elemzések elvégzése nem a koncepció kompetenciája.			+	
	- Szakmai konzultációs egyeztetésekre javaslat.	A javaslattal egyetértünk.	+			
26. Észak-magyarországi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség						
	- A belvízveszélyes területekre és a levegőtisztaság-védelemre vonatkozó intézkedések hiányának pótlása, ill. kiegészítése.	Az észrevétellel egyetértünk, az intézkedések között érvényesítjük.	+			
	- Több település ivóvízkezelésének közös megoldására javaslatok kidolgozásának hiánya.	A véleményben hiányoltak pótlása a következő munkafázis feladata.			+	
	- A területi adottságokat összefoglaló fejezet és a területfejlesztési koncepció munkarész közötti ellentmondás szennyvíztisztítás vonatkozásában.	Félreértelmezett vélemény, mely figyelmen kívül hagyja, hogy a koncepcióban meghatározott településszám (15), amint ez az anyagban megfogalmazást is nyert, csak a 2000 lakosegyenérték feletti terhelésű településeket tartalmazza.			+	
	- Az iskolázottsággal kapcsolatos – vélt hiba – javítási igénye.	Az iskolázottság megállapítása az iskolarendszerű oktatás keretében szerzett legmagasabb elvégzett évfolyam alapján történt a KSH-TSTAR adatai alapján, s mivel iskolázottságról van szó természetesen a 7 éves és idősebb népesség figyelembevételével.			+	
	- Távlati vízbázisok név szerinti felsorolásának, vízbázisvédelmi sávok területhasználati korlátozásának hiánya.	A véleményt részben elfogadjuk, az alátámasztó munkarészben a szükséges kiegészítést elvégezzük. Konkrét védelmi sávok lehatárolása és a területhasználatra vonatkozó szabályozás kidolgozása a területrendezési terv feladata.		+		
	- Jogszabályok figyelembe vétele ajánlott.	A koncepció kialakításánál a jogszabályok figyelembe vétele megtörtént.				+
	- Nyíregyháza-Ohat-Pusztaköcs vonalon a MÁV vezessen végig átszállás nélküli járatot.	Az említett járat a térség szempontjából fontos, de visszaállításának indítványozása nem a koncepció feladata.			+	

Sor-szám	Véleményező kivonatos véleménye	Tervezői válasz	Érvényesíthető	Résben érvényesíthető	Nem érvényesíthető	Tartalmazza a koncepció
27. Észak-magyarországi Területi Főépítési Iroda						
	- A területlehatárolás indoklása nem kielégítő. Dél-borsodi települések is beleillenek településközi és ökológiai kapcsolatok folytán.	A térség lehatárolása az érintett négy megye konszenzusos megállapodása alapján történt.			+	
	- Tiszaújvárost rohamosan fejlődő intézményi infrastruktúrája lassan a „multifunkciós” települések közé emeli.	Az észrevétellel részben egyetértünk.		+		
	- A légi közlekedéssel kapcsolatban Mezőkövesdet Kunmadarassal egy településkörben kell megemlíteni.	A Mezőkövesdi repülőtér – bár szerepet játszhat a térség légi közlekedésében- nem része a Tisza-tó térségnek, így nem kerülhet egy körbe a Kunmadarasi repülőtérrel.			+	
	- A célpiramisban ki kell térni a vízfelület közvetlen környezetében a beépített, ill a nem beépített területek jó arányának meghatározására a korábban elindult területrendezési terv megalapozó szakmai anyagainak figyelembevételével.	A vízfelület közvetlen környezetében a beépített, ill. nem beépített területek arányát a kibővített illetékességi területre kidolgozandó t területrendezési terv készítése során kellene szabályozni.			+	
28. Észak-magyarországi Regionális Marketing Igazgatóság						
	- A turizmus helyzetértékelése szűkszavú. Nem nevez meg konkrét célokat és intézkedéseket.	Az észrevétellel egyetértünk, alátámasztó munkarészként és a koncepció átdolgozásához elfogadjuk	+			
	- Kerékpárutak fejlesztése kapjon nagyobb hangsúlyt.	A véleményt elfogadjuk, az intézkedések között érvényesítjük.	+			
29. Észak-magyarországi Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht. (NORDA-Eger)						
	- A mezőgazdaság és idegenforgalom mellett más jövedelemszerzési lehetőségek megjelölése (házi kézműipar).	Az észrevételben hiányoltakat a koncepció iparral foglalkozó intézkedése, ill. a tradicionális ipar fejlesztésével foglalkozó munkarész tartalmazza.				+
	- A koncepció használja fel a Területfejlesztési folyamatok OGY jelentését (2004).	A jelentést a koncepció készítése folyamán figyelembe vettük.				+
30. Észak-alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.						
	- Hiányzik a régiós tervezési dokumentumok említése. Hiányzik az anyagból a regionális szemlélet, az együttműködések fejlesztése specifikus cél lehatárolásánál az érintett régiókra utalás.	A tervezés során figyelembe vett anyagok felsorolása az irodalomjegyzékben szerepel. Egyetértünk azzal, hogy a tervek meghatározottságai és kapcsolódásai c. fejezetből kimaradtak a régiók, a hiányosságot pótoljuk. A régiók tervezési anyagaival összhangban a turizmus komplex fejlesztése a Tisza-tó térség fejlesztési koncepciójának egyik fő feladata. A „regionális szemlélet” jelen esetben a tervezési területre, a kiemelt üdülőkörzetre vonatkozhat, a térségi és térszerkezeti kapcsolatokat az anyag tartalmazza. Az észrevételben a kért, régiókra vonatkozó utalást az együttműködésekről szóló specifikus célban megjelenítjük.		+		
31. Észak-alföldi Területi Főépítési Iroda						
	- A rövid távon indítandó intézkedések körét szűkíteni kellene!	Az észrevételt elfogadjuk. Az intézkedések körét szűkítettük.	+			
	- Kiemelten fontosnak vélt területek a közlekedés, kommunikációs infrastruktúra, szennyvízkezelés, termálfejlesztés, rendezett településképp, családi vendégfogadás.	Az észrevétellel egyetértünk. Az infokommunikációt, a közlekedést, a szennyvízkezelést, a települési környezetet és a termálfejlesztést a koncepcióban önálló intézkedésként szerepeltetjük.	+			

Sorszám	Véleményező kivonatos véleménye	Tervezői válasz	Érvényesíthető	Résben érvényesíthető	Nem érvényesíthető	Tartalmazza a koncepció
	- Településekre lebontott feladatok megnevezése, ennek alapján egymással összehangolt településfejlesztési koncepciók készítésének szükségessége.	A véleménnyel egyetértünk. A különböző területi szinteken megjelenő fejlesztési anyagok összehangolása önálló intézkedésben kap helyet. A feladatok bontása programszinten dolgozandó ki.		+		
32. Közép-Tiszavidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság						
	- Az OTK javaslatait az eltelt idő felülírta (Abádszalókon működik jachtkikötő, a kiskörei terület kedvezőbb lenne evezősbázis kialakítására)	Egyetértünk az észrevétellel, a pontosításokat elvégezzük.	+			
	- Ellentmondásos a közlekedési helyzet megítélése.	Az észrevétellel nem értünk egyet, mivel az, hogy a térség közlekedésföldrajzi helyzete előnyös (M3, 33, 4. sz. főutak), nem zárja ki a belső és külső összekötő kapcsolatok hiányosságát minőségi fejlesztésük szükségességét.			+	
	- A főbb mellékvízfolyások felsorolásának kiegészítése, a légszennyező objektumok hatásának nehéz értelmezhetősége a Tisza-tóra.	A vélemény alapján a mellékvízfolyások felsorolását kiegészítettük. A légszennyező anyagok, objektumok hatása nem csak közvetlenül a Tisza-tóra, hanem a tervezési területet képező teljes térségre vonatkoztatva értelmezendő.		+		
	- Téves megállapítások javítása szükséges: - árvízkor a Tiszavalki-medence nem mindig szennyeződik - a szemét gyűjtését a MOHOSZ végzi - Tiszanánán is van döggút - az épületkár nem a Tisza vízjárásának a függvénye - HNPI, BNPI illetékességi terület határainak pontosítása	Az észrevételekkel részben egyetértünk, a pontosításokat alátámasztó munkarészként érvényesítjük. A Nemzeti Parkok Igazgatóságainak illetékességi területe a velük folytatott egyeztetés alapján került rögzítésre, az észrevétel alapján a háttéranyagot pontosítjuk. Az épületkárokra vonatkozó észrevételek megoszlanak, belvíz (csapadék) és vízjárás okozta károkról is kaptunk információt.		+		
	- A 2. forgatókönyvben szereplő duzzasztás megszüntetése teljes képtelenség, a 3. forgatókönyv nagyon egyoldalú a családi gazdaságok javára.	A 2. forgatókönyv fölvetése az 1. forgatókönyv következménye. Célunk a figyelem felkeltése volt; hogy bizonyos feltétel esetén milyen hatás várható. (Ha továbbra sem végezzük el a 127 km ² terület rendszeres karbantartási és fenntartási munkálatait, annak következménye a hullámtéri tározótér (1,1m átlagmélység!) feltöltődése, elmocsarasodása, értékének, funkciójának elszegényedése.) A 3. forgatókönyvre vonatkozó észrevétellel egyetértünk, a korrekciót a koncepcióban érvényesítjük.		+		
	- Vízyűjtő terület lehatárolása hiányzik.	A korábban meghatározott Tisza-tavi üdülőkörzet vízgyűjtőjével szemben, a mostani Tisza-tó térség vízgyűjtőterületének lehatárolása magában foglalná az egész Sajó (és Hernád) vízgyűjtőjét, amelyek a mai Szlovákia területére is kiterjednek. Ennek ismeretében a koncepció a tervezési területre vonatkozóan, hatáskörének megfelelően szűkebb értelemben tárgyalja a vízgyűjtők kérdéskörét.		+		

Sorszám	Véleményező kivonatos véleménye	Tervezői válasz	Érvényesíthető	Részen érvényesíthető	Nem érvényesíthető	Tartalmazza a koncepció
	- A koncepció milyen módon próbálja újragondolni a szivárgók szerepét?	A szivárgók közvetlen a tározótér mentett oldalán, az árvízvédelmi gáttal párhuzamosan húzódnak, melyek a tározókból átszivárgott és belvízcsatornákból levezetett víz összegyűjtésén kívül alkalmasak lehetnek turisztikai jellegű hasznosításra is. Az elképzelés megvalósításához első lépésben hatástanulmány készítése lenne szükséges, amelyben megvizsgálják a szivárgók ár-és belvízvédelmi, valamint környezet-és természetvédelmi, turisztikai, gazdasági szempontból milyen feltételek mellett fejleszhető.				
	- A Poroszlói Ökocentrum tervének figyelembe vétele az anyagban	Az anyag rendelkezésünkre áll, a háttéranyag tartalmazza.				+
	- Tisza-tó medencéinek, kubikrendszereknek a rekonstrukciója hol, mikor, milyen eszközökkel fog megvalósulni.	A koncepcióban megfogalmazottak részletes kifejtése a következő munkafázis feladata.			+	
	- Mi az újdonság a vízterek idegenforgalmi célú hasznosításában	A vízterek terhelhetőségének megfelelő, differenciált, öko-, vízi-, sport-, turizmus fejlesztése, a térséget érintő, kapcsolódó vízfelületek estleges bevonása.				+
	- A dokumentáció nem tartalmazza, hogy milyen jellemző turisztikai termékcsomag értékesítését tervezi.	A véleményt elfogadjuk. A célpiramis turisztikai intézkedéseinek szélesebb körű indoklása a koncepcióban érvényesítésre került.	+			
	- A fejlesztés eszköz és intézményrendszer c. fejezetben nincsenek új elképzelések.	Az eszközrendszer kibontása a programfázis feladata lesz, az intézményrendszer tekintetében pedig nem új intézmények létrehozása, hanem a jelenlegi hatékonyabb működtetése a cél.			+	
	- A hatásvizsgálati részben javítást kér a VTT feladatai közt helytelenül felsorolt tevékenységeket illetően.	Az észrevétellel a VTT I. ütemét tekintve egyetértünk. A pontosítást a koncepcióban érvényesítjük.	+			
33. Közép-Tiszavidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség						
	- A koncepció nem veszi figyelembe a tó létrejötte óta eltelt időszak tapasztalatait, kutatási, fejlesztési anyagait.	A hiányolt kutatási, fejlesztési anyagok a lehetőségekhez képest – alátámasztó munkarészként – felhasználásra kerültek. A koncepció kiterjedt tematikája miatt az előzmények értékelhető elemeit magába a koncepcióba építve jelentettük meg.		+		
	- Érvényes-e a koncepcióra a 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet 1. § (2) ba és bb pontja?	A koncepció a hivatkozott Korm. rendelet megjelenése előtt készült el, figyelembevételére ezért nem volt mód.			+	
	- Intézkedések prioritási sorrendje hiányzik.	A felvetett probléma programozási feladat. Az intézkedések megvalósításának tervezett ütemezése (3 időintervallumra) a koncepcióban kidolgozásra került.		+		
	- A Tiszai víziturizmus fejlesztési programja és az EuroVelo kerékpárúthálózat fejlesztése dokumentumok beépítése az anyagba	A Tiszai víziturizmus fejlesztési programjának tervezőivel a kapcsolatfelvétel megtörtént. A tervezési anyagok készítése még folyamatban van. Az EuroVelo kerékpárúthálózat kiépítését a koncepció tartalmazza.		+		

Sorszám	Véleményező kivonatos véleménye	Tervezői válasz	Érvényesíthető	Résben érvényesíthető	Nem érvényesíthető	Tartalmazza a koncepció
	- A környezeti adottságok fejezetben előforduló tárgyi tévedésekre, általánosításokra vonatkozó pontosítási és kiegészítési javaslat (szilárd hulladékok által okozott vízszennyezéssel, holtágak, mellékfolyók, patakok, öntözőcsatornák vízminőségével, hulladékgazdálkodással, kommunális eredetű veszélyes hulladékok körével és veszélyes hulladékok kezelésével kapcsolatban).	Az észrevételekkel egyetértünk, a korrekciót, pontosítást, kiegészítést a megfelelő helyen elvégezzük.	+			
	- Az árvíz nem tekinthető veszélyforrásnak, ez a probléma a területfejlesztési koncepció keretében nem kezelhető.	Egyetértünk azzal, hogy az árhullámok tárgyi ökoszisztéma részét képezik, de a lakosság számára potenciális veszélyforrást jelentenek. Nem vitatjuk, hogy az árvízprobléma kezelésére a VTT hivatott, de a területi érintettség és a VTT által nem tárgyalt kiegészítő, helyi adottságok miatt a koncepció a témakört nem hagyhatja figyelmen kívül.		+		
	- A koncepció a célpiramist az egyes víztérhasználati funkciók alapján készítse el.	A célpiramis a jövőkép elérése érdekében komplexen tartalmazza a térség (73 település) egészére vonatkozó fejlesztési célokat. Az egyes vizek használata, védelme és fejlesztése, további, program szintű tervezés részét képezheti.			+	
	- Az ökoturizmus hangsúlyozása fontos lenne.	A véleményt elfogadjuk, az ökoturizmus önálló intézkedésben szerepel.				
34. Tiszántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság						
	- A dokumentációban a 2005.01.01-től érvényes szervezeti formák elnevezését kéri.	Az észrevételt elfogadjuk és érvényesítjük.	+			
	- A koncepció nem foglalkozik kellő mélységben a VTT-vel, azon belül részletesebben a kialakítandó tározók hatásával.	A koncepció a VTT és a hozzákapcsolódó térségfejlesztési dokumentumok (pl. A Tisza-mente integrált területfejlesztési, vidékfejlesztési és környezetgazdálkodási koncepciója) figyelembevételével lett kialakítva. A létesítendő tározók hatásának részletes vizsgálata, ill. ismertetése nem tartozik feladatkörébe.		+		
	- A korábban virágzó ártéri gyümölcsösök újra termelésbe állításának javaslata.	Az észrevétellel egyetértünk.	+			
	- A felszíni és felszín alatti víztestek állapotértékeléséhez és megfigyeléséhez monitoring rendszert kell létrehozni.	Az egyeztetési anyag tartalmazza az észrevételben leírtakat.				+
	- Az üzemelő sérülékeny és távlati vízbázisok tételes felsorolásának hiánya.	Az észrevételt elfogadjuk, az alátámasztó munkarészben pótoljuk.	+			
	- A felszín alatti vizekkel kapcsolatos megállapítások kiegészítése.	A véleményt elfogadjuk, a kiegészítést az alátámasztó munkarészbe beépítjük.	+			
	- Vízkészlet-gazdálkodási szemlélet érvényesítése a termálvízkészlet igénybevételével, ill. a sósvíz elhelyezésével.	Az észrevétellel egyetértünk.	+			
	- Hiányosságok pótlása? Ramsari, belvízcsatornák, Korm. rend. hivatkozások	Koncepcióba való illesztését elvégezzük	+			

Sorszám	Véleményező kivonatos véleménye	Tervezői válasz	Érvényesíthető	Résben érvényesíthető	Nem érvényesíthető	Tartalmazza a koncepció
	- A szivárgók szerepének újragondolásánál a mezőgazdasági területek védelme és a buzgárok elleni védelem is mérlegelendő.	A véleménnyel egyetértünk megjegyezve, hogy szivárgók hasznosítása alapvető hidrodinamikai szerepére valót tekintettel összetett feladat, amely csak a vízügyi szervek hozzájárulásával valósítható meg.				
	- A tanulmány vállalja fel a duzzasztás és hatásainak ill. a felszíni és felszín alatti vízgazdálkodási helyzetének és lehetséges jövőbeni változásának bemutatását.	Ez kizárólag vízügyi szakmai téma, mely nem képezheti a fejlesztési koncepció tárgyát.			+	
35. Tiszántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség						
	- Hiányzik az anyagból Kerényi Attila: A környezetvédelem stratégiai feladatai a Tisza mentén c. tanulmány felhasználása.	A tervezők számos környezet és természetvédelmi tanulmányt néztek át, többet maguk is készítettek a Tisza és a Tisza-tó környezet- és természetvédelméről. A tanulmány felhasználásának hiányával egyetértünk, a hivatkozott dokumentumot pótlólagosan figyelembe vesszük.	+			
	- A koncepció nem vállalta fel a korábbi programok, tervek célkitűzéseinek, feladatainak szintézisét, ill. kritikáját.	A koncepció a korábbi tervek, programok felhasználható javaslatait tartalmazza, az anyagok kritikája azonban nem feladata.		+		
	- Az anyagból hiányzik a kistérségi folyamatok alakulásának elemzése, a kistérségi specialitások kihangsúlyozása, a városok térségi szerkezetben, infrastrukturális hálózatokban betöltött szerepének értékelése.	A Tisza-tó térséget a kiemelt üdülőkörzeti státusz, valamint az egyéb régiós, megyei, kistérségi felszabdalt területi érintettség miatt egységesen kezeltük. A városokkal kapcsolatos észrevétellel csak részben értünk egyet, mivel értékelésük a koncepció mélységének és céljainak megfelelően szerepel az anyagban.				
	- Az intézményi ellátottság és a Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács kapcsolatainak, szervezeti formáinak kidolgozatlansága. Az eszköz és intézményrendszerrel a munkafolyamatok és a felelősök hierarchiája nem látszik.	A véleményben felvetett javaslatok kidolgozása nem a koncepció feladata.			+	
	- A látványturizmusnak és PR tevékenységnek nagyobb szerepet kell szánni.	A véleménnyel egyetértünk, érvényesítése az intézkedésekben megtörtént.	+			
	- A várható környezeti, gazdasági, társadalmi hatások taglalása általános. Indikátorok rögzítése a tervezés mostani fázisában indokolt lenne.	A koncepció a tervezési feladatnak megfelelően terjed ki a hatások vizsgálatára. Eredményindikátorok az alprogramokra bontott programfázisban dolgozhatók ki.			+	
36. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Fejlesztési Ügynökség						
	- A szociális ellátórendszer mutatóiból hiányoznak a gyermekellátó, családsegítő, tanácsadó és gondozórendszerre vonatkozóak.	Az észrevételt elfogadjuk, alátámasztó munkarészként érvényesítjük.	+			
	- A jövőkép „kép” funkciójának erősítése szükséges.	A véleménnyel egyetértünk, a módosítás megtörtént.	+			
	- A humán erőforrások tervezése jelenjen meg a célpiramisban.	Az észrevételt elfogadjuk, a célpiramis szerkesztésénél érvényesítjük.	+			
	- Informatikai hálózatfejlesztés szükséges.	Az észrevétellel egyetértünk, a hálózatfejlesztést a koncepció tartalmazza.				+

Sorszám	Véleményező kivonatos véleménye	Tervezői válasz	Érvényesíthető	Résben érvényesíthető	Nem érvényesíthető	Tartalmazza a koncepció
37. Heves Megyei Területfejlesztési Ügynökség Kht.						
	- A fejlesztések során a fenntarthatóság elvét messzemenőig figyelembe kell venni. Az intézkedéseknek a tájba illő beruházásokat kell tartalmazniuk.	A véleménnyel egyetértünk, a koncepció a felsoroltakat tartalmazza.				+
	- A kidolgozás alatt lévő Tiszai vízi turizmus fejlesztési programjával való harmonizáció igénye	A program készítőivel a kapcsolatot felvettük.	+			
	- A vasúti vonalak fejlesztését hangsúlyozni kell.	A véleményt elfogadjuk, a koncepcióban érvényesítjük.	+			
	- A Bükk–Tisza-tó tengely erősítése, a Poroszló–Egerlővő–Mezőkövesd–(Bogács)–Eger kerékpárút kapcsolat nevesítésével.	A jelzett kerékpárutat az EuroVelo nem tartalmazza. A további kerékpárutak nevesített felsorolása a program feladata lesz.		+		
38. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Ügynökség Kht.						
	- Szükséges lenne kitérni a természeti katasztrófák megakadályozása érdekében megtehető intézkedések vizsgálatára, végrehajtására.	A koncepció az észrevételben leírtakat hatáskörének megfelelő mélységben tartalmazza.				+
39. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Közgyűlés						
	- Az anyag nem tesz említést a mezőkövesdi repülőtér fejlesztési lehetőségeiről.	A térség légi közlekedésében szerepet játszó külső repülőterek felsorolását az anyag tartalmazza. Ezek fejlesztési lehetőségeinek kidolgozása nem a koncepció feladata.			+	
	- A tervezett nemzetközi gyorsvasút hiánya a koncepció vasúthálózat fejlesztési javaslatában.	A tervezett nagysebességű vasút valóban érinti a terület. Ennek konkrét nyomvonala azonban nincs elfogadva, csak tanulmányterv készült a nyomvonalsáv kijelölésére.		+		
	- Mezőkeresztes-Szentistván között országos közút, Szentistván-Négyes között kiépített közút van. Mezőkeresztes-Egerlővő között tervezett új közúti kapcsolat. Kéri pótlását.	Az észrevételben leírt pontosítási igénnyel egyetértünk.	+			
	- A térségen kívüli veszélyes hulladék-ártalmatlanítás objektumainak figyelembe vétele.(Szuhogy, tervezett Rudabánya, Sajóbáony).	Az észrevétellel egyetértünk, alátámasztó munkarészként érvényesítjük.	+			
	- A tervi előzmények hasznosulásának ismertetése.	A tervi előzményekből felhasználható javaslatok figyelembevétele és hasznosítása a koncepció kialakításában megtörtént.				+
40. Heves Megyei Közgyűlés						
	- A 3. forgatókönyv nincs összhangban a Tisza-tó térségét érintő megyei hosszú távú területfejlesztési dokumentumok fejlesztési prioritásaival. A forgatókönyv legyen komplexebb!	A Tisza-tó térség fejlesztési koncepciója 73 települést, két régiót és 4 megyét érint. Az anyagok szintézise során alakult ki a végleges fejlesztési koncepció. A forgatókönyvek pontosítására, kiegészítésére vonatkozó észrevétellel egyetértünk, a koncepcióban érvényesítjük.	+			
41. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzati Hivatal Térségfejlesztési Iroda						
	- Célszerű lett volna a koncepció TTFT általi vitára bocsátása.	A TTFT és munkaszervezete a koncepció elkészítésében és folyamatában részt vett, a tanácsulésen a téma napirendre kerül.		+		
	- A koncepció és célrendszere a Tisza-tó szűkebb térségére korlátozódik.	A koncepció a teljes Tisza-tó térségre (73 település) vonatkozik, ennek alárendelten lett meghatározva a célpiramis.			+	

Sorszám	Véleményező kivonatos véleménye	Tervezői válasz	Érvényesíthető	Részen érvényesíthető	Nem érvényesíthető	Tartalmazza a koncepció
	- A mezőgazdaságnak, vállalkozásfejlesztésnek, turizmusnak nagyobb hangsúlyt kellene biztosítani és részletesebben kidolgozni. A turizmuson belül a falusi és ökoturizmus kiemelése. A közlekedés aránya túl nagy az előbbiekhöz képest.	Jelen munka helyzetértékelési összefoglalót tartalmaz, melyben csak a főbb tények és tendenciák jelennek meg, részletes vizsgálati anyag csatolására e dokumentáció keretében nincs mód. A részletes háttéranyagot a koncepció készítéséhez fölhasználtuk, a jelzett észrevételekkel pontosítjuk. A célpiramis intézkedései bővültek a véleményben leírtakkal.		+		
	- Pontatlanságok, hiányosságok pótlása (öregségi index javítása, személyhajózás és víziturizmus közötti különbség, kolopi gyógyiszap hasznosítása, Kunhegyesen biodiesel, térségi hull. Lerakó nem Kőteleken, hanem Hunyadfalván van)	Az észrevételeket nagyrészt elfogadjuk, a háttéranyagban javítjuk. A kolopi gyógyiszapot a helyi információk alapján az anyag tartalmazza, a probléma jogi természetű.		+		
	- Tiszafüred-Kunhegyes térségében nincs ipari park, Tiszafüreden tervezett, Kunhegyesen inkubátorházak létrehozása tervezett. Kunmadarasi Vállalkozói Övezet kiemelt figyelmet kapjon.	Az információkat az anyag részben tartalmazza, a vállalkozói övezetre vonatkozóan kért hangsúlyemelés a koncepcióban érvényesítjük. A Gazdasági Minisztérium állásfoglalása alapján a Tisza-tó közvetlen környékén (Tiszafüred-Kunhegyes kistérség) nem javasolt ipari parkok létrehozása, a vállalkozói övezet és a Kunmadarasi repülőtér hasznosítása preferált. A Tiszafüreden tervezett környezetvédelmi iparágra telepíthető ipari parkot az anyag tartalmazza.		+		
	- SWOT analízisben javítás kérése	Az észrevételt elfogadjuk, a korrekciót elvégezzük.	+			
	- A célpiramis túl bonyolult. - Javasolt összevonások. - Megnevezések pontosítása (vízminőség, levegőtisztaság, rossz idő létesítmény) - Intézkedések átcsoportosítása (hullgáz, kult. örökség, marketing) - Kiegészítések, részletezések (turisztika, foglalkoztatásnövelés)	Az észrevételeknek megfelelően jelentős összevonásokat tettünk, így egyszerűsödött és átláthatóbbá vált a célpiramis.	+			
	- A jövőkép legyen: „Természetközeli turizmus központjának kialakítása”	Az észrevételben kért fogalomhoz alkalmazkodva a pontosítás megtörtént.	+			
42. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Földművelésügyi Hivatal						
	- A koncepció nem érinti a tó különböző szegmenseiben szükséges rekonstrukciót és fenntartást.	Az észrevételben leírt igen fontos témakört a koncepció több helyen is tartalmazza. (intézkedések, forgatókönyv)				+
	- A tájgazdálkodásnak megfelelő specifikus támogatási formák vázolója	Az intézkedésekhez rendelhető támogatások programszinten jelenhetnek meg az AVOP, NVT fejlesztési irányainak megfelelően.				
	- Részletesebb magyarázatot kér, hogy a táji, természeti értékeket milyen fejlesztési rendszerbe kell integrálni.	Az ember által fenntartható, belső önfenntartó mechanizmus elérésére törekvő turisztikai, agrár-környezetgazdálkodási rendszerről van szó.				+
	- A hagyományos vidékipar csak a meglévőkre alapozhat, termékpályákhoz nem adottak a feltételek.	A termelői-értékesítési szövetkezesek támogatásával, integrált termékpályák kialakításával, a helyi piac élénkítésével, ágazatok közötti integrációval elképzelhető a holtpontról történő elmozdulás.		+		

Sorszám	Véleményező kivonatos véleménye	Tervezői válasz	Érvényesíthető	Résben érvényesíthető	Nem érvényesíthető	Tartalmazza a koncepció
	- Nem célszerű újabb nádtelepítéseket és a halászatot javasolni.	A koncepció nádgazdálkodást javasol az ökológiai, extenzív gazdálkodási, turisztikai, munkaerő-foglalkoztatási lehetőségek figyelembe vételével. A halászat a koncepcióban a kiegészítő jellegű halgazdálkodási, kisszerszámos, néhány fős halászlétszámmal rendelkező, turisztikai célokat szolgáló, bemutató jellegű tevékenységet jelenti. Intenzív halászat ill. halgazdaság az arra létrejött halastavakban folyik és folyhat.		+		
	- Mesterséges horgász helyek megépítése csak a partmenti részen képzelhető el, a belső védett területen nem.	Az észrevételt elfogadjuk, a koncepcióban érvényesítjük.	+			
43. Heves Megyei Földművelésügyi Hivatal						
	- Egyetértő vélemény.	Választ nem igényel.				
44. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Földművelésügyi Hivatal						
	- A területi adottságok fejezet hiányos. A mezőgazdaság szűkszavú, ipari tevékenységek bemutatása hiányzik. A közlekedés túl részletes.	Az anyag helyzetértékelést tartalmaz, nem volt feladata részletes vizsgálat készítése. Ezért a begyűjtött önkormányzati, kistérségi, megyei adatokat, beszámolókat, igényeket, információkat a háttéranyag tartalmazza. Az egyeztetési anyagban csak a koncepció kialakítását alátámasztó tények, tendenciák kerültek összefoglalásra.				+
	- A 1. forgatókönyv alapesetei legyenek: a feltöltődés folytatódása, mérséklése és megállítása.	Az 1. forgatókönyv az elmaradó fenntartást, karbantartást feltételezi, melynek nyomán folytatódik a feltöltődés. A feltöltődés mérséklését, megállítást a 3. forgatókönyv tartalmazza.			+	
	- A 2. forgatókönyv irreális és megalapozatlan.	Reményeink szerint is irreális, ám bekövetkezésének lehetősége adott. A magyarázatra szoruló kifejezéseket illetően az észrevétellel egyetértünk, a korrekciókat elvégezzük.		+		
	- A jövőkép elfogadható, de hiányoznak az agrár és vidékfejlesztés, gazdasági versenyképesség prioritásai	A gazdaság fejlesztése önálló prioritás a koncepcióban, mely a vállalkezési szerkezeten, az ipari struktúrán, a racionális földhasználatot magába foglaló tájgazdálkodáson, ha úgy tetszik vidékgazdálkodáson át a turisztikai ágazatot is térségbeli fontosságának megfelelően szerepeltetve tartalmazza, a feltárt adottságoknak megfelelően komplex mezőgazdasági és egyéb ágazati fejlesztési irányokat figyelembe véve. Az NVT, NFT fejlesztési irányainak megfelelő, támogatandó célterületek programszinten dolgozhatók ki. Véleményüket szem előtt tartva a célpiramis korrigálásánál a javasolt intézkedéseket figyelembe vettük.		+		
	- A vízminőség-védelemhez javasolt a megfogalmazott célok figyelembe vétele.	Az észrevételt elfogadjuk, érvényesítjük.	+			

Sorszám	Véleményező kivonatos véleménye	Tervezői válasz	Érvényesíthető	Résben érvényesíthető	Nem érvényesíthető	Tartalmazza a koncepció
	- A jövőképpen megfogalmazottakhoz a javasolt fontossági sorrend figyelembevételének kérése.	A felvetett témákkal, a gazdaság fontosságával egyetértünk, melyek sorrendiségét összhangban az ökológiai, társadalmi kívánalmakkal alakítottuk ki. A Tisza-tó térségének alapvető fejlesztési lehetősége maga a tó, annak vízgazdálkodással kapcsolatos problémái, teendői, természeti értékei, turizmusgazdasági lehetőségei határozzák meg. A diverzifikáció jegyében a megújulásra váró gazdasági struktúra reményeink szerint fejlődésnek indulhat a támogatások segítségével.		+		
45. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Földhivatal						
	- Maradjanak területek az intenzív mezőgazdaságnak is! Ne legyen deklarálva az egyoldalú ökológiai gazdálkodás.	Az egyoldalú gazdálkodás nem célja a koncepciónak, hanem éppen a differenciált gazdálkodás..	+			
46. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Földhivatal						
	- A koncepció fordítson kiemelt figyelmet az 1994. évi LV. Törvényre (termőföldvédelem, települési külterületi rendezési tervek összehangolása, hulladéklerakó-telep létesítése, rekultiválás)	A véleménnyel egyetértünk. A hivatkozott törvény figyelembe vétele a koncepció kialakításánál megtörtént.	+			
47. Heves Megyei Agrárkamara						
	- Egyetértő vélemény.	Választ nem igényel.				
48. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Agrárkamara						
	- Ne legyen kizárólagos a családi gazdaságok preferálása. - Ne legyen cél az intenzív növénytermesztés. - Az agrárszerkezeti átalakításról kevés szó van az anyagban. - Az agrár- és vidékfejlesztés nem kap kellő hangsúlyt.	Az észrevételeknek megfelelően a szükséges korrekciókat elvégezzük. A Tisza-tó térség heterogén voltát figyelembe véve a koncepció igyekszik komplexen kezelni az agrárium, a turizmus, az ipar, a környezet- és természetvédelem szerepét, a népességmentartó erő, a felzárkózás és a versenyképesség növelését, figyelembe véve az NFT, az NVT, valamint a VTT által kitzűzött fejlesztési irányokat is.		+		
	- Nem teljes az összhang a talajadottság és termőképesség minősítését illetően. Ne legyen diszkriminatív.	Az észrevétellel egyetértünk, a háttéranyagot annak megfelelően korrigáljuk.	+			
	- A SWOT analízisre vonatkozó korrekciós igény	Az észrevétellel egyetértünk, a javítást elvégezzük.	+			
49. Hajdú-Bihar Megyei Mérnöki Kamara						
	- A dokumentációban a 2005.01.01-től érvényes szervezeti formák elnevezését kéri.	Az észrevételt elfogadjuk és érvényesítjük.	+			
	- A koncepció nem foglalkozik kellő mélységben a VTT-vel, azon belül részletesebben a kialakítandó tározók hatásával.	A koncepció a VTT és a hozzákapcsolódó térségfejlesztési dokumentumok (pl. A Tisza-mente integrált területfejlesztési, vidékfejlesztési és környezetgazdálkodási koncepciója) figyelembevételével lett kialakítva. A létesítendő tározók hatásának részletes vizsgálata, ill. ismertetése nem tartozik jelen munka feladatkörébe.		+		
	- A korábban virágzó ártéri gyümölcsösök újra termelésbe állításának javaslata.	Az észrevétellel egyetértünk.	+			

Sor-szám	Véleményező kivonatos véleménye	Tervezői válasz	Érvényesíthető	Részben érvényesíthető	Nem érvényesíthető	Tartalmazza a koncepció
	- A felszíni és felszín alatti víztestek állapotértékeléséhez és megfigyeléséhez monitoring rendszert kell létrehozni.	Az egyeztetési anyag tartalmazza az észrevételben leírtakat.				+
	- Az üzemelő sérülékeny és távlati vízbázisok tételes felsorolásának hiánya.	Az észrevételt elfogadjuk, az alátámasztó munkarészben pótoljuk.	+			
	- A felszín alatti vizekkel kapcsolatos megállapítások kiegészítése.	A véleményt elfogadjuk, a kiegészítést az alátámasztó munkarészbe beépítjük.	+			
	- Vízkészlet-gazdálkodási szemlélet érvényesítése a termálvízkészlet igénybevételével, ill. a sósvíz elhelyezésével.	Az észrevétellel egyetértünk.	+			
	- Hiányosságok pótlása a Ramsari egyezményvel, a belvízcsatornákkal és Korm. rendeleti. hivatkozásokkal kapcsolatban	Koncepcióban való pótlása megtörtént	+			
	- A szivárgók szerepének újragondolásánál a mezőgazdasági területek védelme és a buzárok elleni védelem is mérlegelendő.	A véleménnyel egyetértünk megjegyezve, hogy szivárgók hasznosítása összetett rendszert alkot, a szivárgó alapvető hidrodinamikai szerepére valót tekintettel, csak a vízügyi szervek hozzájárulásával valósítható meg.				
	- A tanulmány vállalja fel a duzzasztás és hatásainak ill. a felszíni és felszín alatti vízgazdálkodási helyzetének és lehetséges jövőbeni változásának bemutatását.	Ez kizárólag vízügyi szakmai téma, mely nem képezheti a fejlesztési koncepció részét.			+	
50. Tiszai Vízrendészeti Rendőrkapitányság						
	- A vadkempingezés, orvhorgászat, iszapfelhalmozódás, hínárosodás, szivárgók szennyeződése ellen szabályozás szükséges.	A koncepció foglalkozik ezekkel a problémákkal, de a jogszabályalkotás nem a koncepció feladata.		+		
	- A Natura 2000 területek bővítése, valamint jogi deklarációja és bemutatathatósága szükséges.	A Natura 2000 területek bővítése és jogi érvényesítése nem tartozik a koncepció hatáskörébe, a Natura területek bemutatásával egyetértünk, ökoturisztikai lehetőségeit a koncepció tartalmazza.		+		
	- A tavon működő kikötők mennyisége elegendő, a működésük sok esetben nem felelnek a jogi előírásoknak. A Tiszán viszont kevés kikötő áll rendelkezésre és a fogadóbázisokat is fejleszteni kell.	A véleményt elfogadjuk, a koncepcióban érvényesítjük.	+			
	- A rendőrkapitánysági működési területenként közbiztonsági vizsgálat javaslata.	A vizsgálati háttéranyagban a közbiztonsági probléma jelentkezett, a koncepció hatáskörén belül igyekszik megoldást keresni a fejlesztési irányok segítségével. Részletes közbiztonsági vizsgálat működési területenként e munkának nem tárgya, de szükségességével egyetértünk.		+		
51. Tisza-tavi Horgász Egyesületek Szövetsége						
	- A 2. forgatókönyv elutasítását, a 3. megvalósítását javasolja.	A forgatókönyvek a várható hatásokat vetítik előre bizonyos feltételek esetén.		+		
	- A tározótér rehabilitációjához kétséges a 700 M Ft elegendősége, valamint a 150 M Ft évi fenntartási költség.	Az észrevétellel egyetértünk, a korrekciót elvégezzük.	+			

Sorszám	Véleményező kivonatos véleménye	Tervezői válasz	Érvényesíthető	Résben érvényesíthető	Nem érvényesíthető	Tartalmazza a koncepció
	- A családi gazdaságok preferálása jelenleg ellentmond a nagygazdaságokat előnyben részesítő támogatási rendszerrel.	Az NFT és NVT fejlesztési irányait figyelembe véve lehetővé válhat a kívánatos támogatási rendszer.		+		
	- A 15-20 év alatt teljesíthető célok egyes területek szempontjából túl hosszú idő (turisztika)	A koncepció hosszú távra szól, mely 15-20 év. Az egyes intézkedések ütemezése ezen belül differenciált.				+
	- SWOT analízisben javítandó: hiányosságok a közlekedésben	Egyetértünk az észrevétellel és érvényesítjük. A jelenlegi közigazgatás nem kedvez a Tisza-tavi fejlesztéseknek (ennek kifejezése benne van a SWOT-analízisben), de ebben nem csak a megyerendszer hibáztatható. Megfelelő térségi együttműködéssel lehetőség van a probléma tompítására.		+		
	- A Tiszán meg kell szüntetni a halkitermelést.	A tiszai halászat hagyomány-alapú, és turisztikai jelentőségű. A Tiszatavon is elképzelhetőnek tartjuk a kisszerszamos, nem intenzív halászati módszerek felélesztését.			+	
	- A kárókatonák gyérítését javasolja.	Védett madár lévén a természetvédelem hatáskörébe tartozik az állomány szabályozása.			+	
	- A vízminőség javítását, élőhelyek teremtését csak kormányzati segítséggel lehet megoldani.	Program szinten a forrásszerkezet elemzésénél érvényesíthető az észrevétel.		+		
52. Tisza-tavi Sporthorgász, Halászati, Természetvédelmi és Környezetvédelmi Közhasznú Társaság						
	- A koncepció a horgászat súlyához mérten nem foglalkozik kellő mértékben a témával.	A halgazdálkodás és a horgászat szétválasztásra került. A gazdasági prioritásba került a halgazdálkodás, a turizmushoz a horgászat, lehetőséget adva ezzel a részletesebb kidolgozásra.	+			
	- A Tisza-tavi horgászturizmus fejlesztési projektje c. anyag figyelembe vétele szükséges lenne, mely alapján a koncepció ártértékelését kéri.	Az észrevételnek megfelelően a dokumentum figyelembe vétele megtörtént.		+		
	- A vízterületen sem rövid, sem hosszú távon nem cél a termelő halászat visszaállítása. Ennek függvényében az intézkedés átnevezését javasolja.	Az átnevezés igényét elfogadjuk. A halászat nem kerül megszüntetésre az anyagban, csak a szükségeshez mérten kisszerszamos formában, turisztikai bemutató jelleggel, néhány fős halászlétszámmal javasolt.		+		
53. Tiszavíz Vizerőmű Kft.						
	- A 2. forgatókönyv rendkívül kedvezőtlen, ezért elvetését javasolja.	A 2. forgatókönyv célja a figyelem felkeltése. Azt mutatja be, hogy bizonyos feltételek esetén milyen hatások várhatók.		+		
54. Törökszentmiklós és Térsége Együttműködési Társulás						
	- koncepciót a VTT-vel harmonizálva, ahhoz kapcsolódva, önálló fejezetként kellene felépíteni.	A Tisza-tó térség területfejlesztési koncepciója önálló tervezési munka, de a tervezési folyamat során elsődleges szempont volt a VTT-n belül a Tisza mente integrált programjával való összhang megteremtése, valamint a térégre vonatkozó egyéb elkészült dokumentumok figyelembe vétele.		+		
	- fejlesztések, beruházások kistérségi bontásban történő megjelenítése, az egymással érintkező kistérségek együttműködésének, pályázati lehetőségeinek összehangolása érdekében.	A kistérségi bontás a koncepciónak nem tárgya, amellett a 11 érintett kistérség a tervezési területben igen egyenlőtlen aránnyal vesz részt. Az együttműködési lehetőségek önálló intézkedésben jelennek meg. A beruházások bontása pedig programszinten kidolgozható.		+		

Sor-szám	Véleményező kivonatos véleménye	Tervezői válasz	Érvényesíthető	Résben érvényesíthető	Nem érvényesíthető	Tartalmazza a koncepció
	- hulladékgazdálkodás és a közúti fejlesztés fejezetek kiegészítését és javítását kéri.	A véleményt elfogadjuk, az alátámasztó munkarészben érvényesítjük.	+			
	- z agrár-környezetvédelmi programoknak, az öko- és biotermékek előállításának nagyobb támogatása valósuljon meg.	A koncepció az ökológiai ill. biogazdálkodás lehetőségét tartalmazza az NFT és az NVT fejlesztési irányjaival összhangban.		+		
	- mezőgazdasági fejlesztés a termékpályás rendszerekre alapozzon. Integrátorok, együttműködések, önkéntes szövetkezők hiánya jellemzi a térséget.	Az észrevétellel egyetértünk, az intézkedések indoklásában megjelenítjük.	+			
55. Környezetgazdálkodási és Építőipari Műszaki Szakközépiskola						
	- A koncepciónak kiemelten kellene foglalkozni a part menti településekkel, mivel ezek statisztikai mutatói a legrosszabbak. A táblázatokban jelenjen meg erre vonatkozó összesített adatsor. - A kapcsolattáblában a part menti településeket sokkal több intézkedés érinti.	Korábbi tervezési anyagok e településkörre vonatkoznak, ennek figyelembe vételével készült a jelenlegi anyag. A területlehatárolás célja pedig éppen a háttértelepülések bevonása volt a turisztikai célterület és vonzaskör széthúzása érdekében. Az észrevétel alapján a táblázatot pontosítottuk.		+		
	- A vízínövények terjedését szabályozni kell! (sulyom, tündérfátyol, hínár, békaszólló)	A véleménnyel egyetértünk, a vízínövény-szabályozás szükségességét külön intézkedés tartalmazza. A sulyom EU vöröskönyves védett faj, a tündérfátyol pedig csak kisebb foltokban, közvetlen a gyékénysáv előtt van jelen. Ezért legfeljebb természetvédelmi jelentőségéről lehet csak beszélni.				+
	- A helyzetértékeléshez tartozó konkrét javaslatok átvételét kéri.	Alátámasztó munkarészként érvényesítjük „a területi adottságok összefoglalása” c. fejezethez. Az OTK javaslatait az eltelt időben készült fejlesztési típusú anyagok pontosították.		+		
	- A helyzetértékeléshez tartozó konkrét javaslatok átvételét kéri.	A véleményben leírtakat alátámasztó munkarészként érvényesítjük. Az OTK javaslatait az eltelt időben készült fejlesztési típusú anyagok pontosították.		+		
	- A 2. forgatókönyv hátrányos	Ennek a forgatókönyvnek nincs támogatottsága, hiszen ez bizonyos feltételek esetén a negatív hatások várható bekövetkezését tárja fel. A változat megjelenítése ellenben szükséges.		+		
	- A célpiramisban a humán erőforrások fejlesztése kerüljön a 1. prioritásba	A célkitűzések közötti prioritási sorrendet több szempontból alakítottuk ki. Véleményünk szerint az ökológiai, gazdasági és infrastrukturális fejlesztés magával fogja hozni a tudásmegszerzés kényszerét ezáltal a képzés bővülését, minőségi emelését. Amellett a humán erőforrás fejlesztése továbbra is önálló prioritást kap.			+	
	- Tiszaszőlős-Tisza-part közötti út leburkolása fontos lenne	A javaslatot a program készítésénél lehet majd figyelembe venni.	+			
	- A humán erőforrások prioritás sokkal több intézkedéssel van kapcsolatban. - A képzések ütemezése 2005-2006-ra szóljon. -	Az észrevételt elfogadjuk, a koncepcióban érvényesítjük.	+			

Sorszám	Véleményező kivonatos véleménye	Tervezői válasz	Érvényesíthető	Résben érvényesíthető	Nem érvényesíthető	Tartalmazza a koncepció
56. Ároktő Önkormányzata						
	- A koncepció tud-e megoldást javasolni arra az esetre, ha a települések egyedi szennyvízelvezetésre és a hulladéklerakók rekultiválására kötelezett 2015-ig és a jelenlegi pályázati rendszer ehhez nem illeszkedik.	Az érvényes jogszabályokhoz igazodó pályázati rendszer megváltoztatására a koncepció nem alkalmas.			+	
	- az önkormányzati tulajdonú utak kezelése és fejlesztése forráshiány miatt problémát jelent.	A forráselemző részek kidolgozása a program feladata lesz.		+		
57. Balmazújváros Önkormányzata						
	- Észrevételt nem tett.	Választ nem igényel.				
58. Egyek Önkormányzata						
	- Észrevételt nem tett.	Választ nem igényel.				
59. Fegyvernek Önkormányzata						
	- Az anyagból hiányzik a 2 települési termálkút, az állati hulladék kezelésére vonatkozóan pontosítás szükséges.	Az észrevételben szereplő pontosítási igényt az alátámasztó munkarészben érvényesítjük.	+			
	- A térségi identitástudat jelenleg sajnos nem erősség, legfeljebb lehetőség lehet.	A véleménnyel egyetértünk, a SWOT elemzésnél érvényesítjük.	+			
60. Görbeháza Önkormányzata						
	- Észrevételt nem tett.	Választ nem igényel.				
61. Hejőkürt Önkormányzata						
	- A településen nincs lezárt termálkút.	Az alátámasztó munkarészben az észrevételt érvényesítjük.	+			
62. Heves Önkormányzata						
	- A koncepció által érintett terület elsődlegesen mezőgazdasági jellegű, így kiemelten fejlesztendő.	A véleménnyel egyetértünk, specifikus célok között jelennek meg a területalkalmassághoz igazítható gazdálkodási tevékenységek fejlesztési javaslatai.				+
	- Az intézkedések legyenek összhangban a pályázati lehetőségekkel.	A koncepció készítése során a jelenlegi pályázati rendszeren túl, a 2007-2013 között várható EU-s támogatási rendszert is figyelembe vettük.				+
63. Hortobágy Önkormányzata						
	- 3. forgatókönyvet támogatja, a fenntartható turizmus megvalósításával.	Egyetértő vélemény, választ nem igényel.				+
64. Igrici Önkormányzata						
	Egyetért az anyagban foglaltakkal, egyéb észrevételt nem tett.	Választ nem igényel.				
65. Kisköre Önkormányzata						
	- A közmű infrastruktúra-rendszerek fejlesztésénél nem tér ki a koncepció a szennyvíziszap elhelyezésére.	Egyetértünk, a javítást elvégezzük.	+			
	- Kisköre jacht és evezős bázissá fejlesztését tartja fontosnak.	Az evezősbázis kialakításának igényét elfogadhatónak látjuk, a jachtbázisát kevésbé.		+		

Sor-szám	Véleményező kivonatos véleménye	Tervezői válasz	Érvényesíthető	Résben érvényesíthető	Nem érvényesíthető	Tartalmazza a koncepció
	- Az üdülőterület közvetlen közúti csatlakozásának megteremtése érdekében a 3213. sz. út és a strand közötti bekötőút kiépítése és az M3 – Dormánd közötti közutak felújítása szükséges.	Alátámasztó munkarészként a véleményt elfogadjuk.		+		
66. Kunhegyes Önkormányzata						
	- A foglalkoztatás és jövedelemtermelő képesség növelésére kell a legnagyobb hangsúlyt fektetni, a mikrotérségi központok központi fejlesztésével.	A prioritások között megítélésünk szerint megfelelő hangsúlyt kapnak e témakörök. A mikrotérségi együttműködések és a munkahelyteremtő gazdasági és turisztikai fejlesztések a rövidtávú intézkedések közé tartoznak.				+
	- Másodsorban az infokommunikáció, infrastruktúra fejlesztése és a fenntartható környezetfejlesztés rangsorolható.	A prioritások ezt is tartalmazzák, a sorrendiséget pedig meg kívánjuk tartani.				+
67. Tiszakeszi Önkormányzata						
	- A településen két lezárt termálkút van.	Alátámasztó munkarészként elfogadjuk.	+			
68. Tiszapalkonya-Oszlár Körjegyzőség						
	- A szennyvízkezelés nem megoldott, az utak állapota nem megfelelő.	A koncepció tartalmazza ezen problémák térségi szintű megoldási javaslatát. Települési léptékben program szinten van mód a konkrét intézkedések kidolgozására				+
69. Tiszaszőlős Önkormányzata						
	- A falusi turizmus szereplőjeként a település is legyen megemlítve.	Alátámasztó munkarészként elfogadjuk. A konkrét fejlesztési javaslatok kidolgozására program szinten lesz majd mód .			+	
	- Kempingek és a vendéglátóhelyek fejlesztése szükséges.	Elfogadjuk,a vonatkozó intézkedésnél pótoljuk.			+	
	- Az Aranyosi-sziget figyelembevétele ajánlott a horgász turizmus fejlesztésénél, a folyami átkelés biztosítása megoldása is kellene	Nevesítve program szinten lehetséges. A célkitűzések szerepelnek a koncepcióban.				+
	- A motoros vízi járművek szabályozása nem megfelelő. A horgászok és a vízi motoros járművek közötti ellentét feloldásához fontos lenne.	A vízterek terhelhetőségének meghatározása és használatának szabályozására önálló intézkedésként szerepel a koncepcióban.				+
70. Észak-magyarországi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság Vízkészletgazdálkodási és Vízyűjtő-tervezési Osztály						
	- A turisztikai célú kerékpározás lehetőségére a Tisza gátján gondolni kell.	A kerékpárutak és kiszolgáló létesítményeinek kialakítása külön intézkedésben szerepel.	+			
	- Az árvízvédelmi fejlesztési feladatok a prioritások között szerepeljenek, gondolva a visszatöltésezett patakok menti települések védelmére.	Elfogadjuk az észrevétel jogosságát és pótoljuk.	+			
	- Kikötőfejlesztésben a konkrét javaslatok átvételét kéri.	Figyelembevétele program szinten lehetséges.			+	
	- A helyzetértékelésben kiegészítések szükségesek a személyhajó forgalom, hajóút kitézési munkák és az úszóstegek kapcsán.	Az észrevételt elfogadjuk, alátámasztó munkarészként érvényesítjük.				
	- A belvízvédelem és a belterületi csapadékvíz-elvezetés hiányzik az anyagból.	Az észrevételt elfogadjuk, intézkedésként szerepeltetjük.	+			

Sor-szám	Véleményező kivonatos véleménye	Tervezői válasz	Érvényesíthető	Résben érvényesíthető	Nem érvényesíthető	Tartalmazza a koncepció
	- Környezetvédelmi, természetvédelmi, vízügyi igazgatóságok megnevezés helyett környezetvédelmi és vízügyi igazgatóság kifejezés a hivatalos	Javítjuk.	+			
	- Ötletszerűnek tűnik a gyökérvízszint szűrőfelületek kialakítása.	A gyökérvízszint tisztítás lehetősége a nemzeti parkok igazgatóságaival, szakmailag többszöri egyeztetésre került. Részletes kidolgozása a program feladata lehet.				+
	- A Borsodi Mezőség Tájvédelmi Körzetben a vizes élőhelyek rehabilitációja keretében kiépített vízpótló műtárgyak üzemeltetése nem megoldott.	A kiegészítést alátámasztó információként elfogadjuk.		+		
	- A szennyvízelvezetés témakör helyzetértékelésében és koncepciójában kiegészítések szükségesek.	A javaslatok többsége szabályozási irányelv, ami a területrendezési tervek hatáskörébe tartozik. Egyéb észrevételeiket elfogadjuk.		+		
	- Az üzemelő és távlati vízbázisokra vonatkozó kiegészítéseket kéri átvezetni.	A javaslatot a koncepció intézkedései között szerepeltetjük.	+			
	- Az anyagban jelenjenek meg az érvényes jogszabályok és mellékletként táblázat csatolása.	Az intézkedések indoklásaiban a szakmai alátámasztás mértékétől függően jelennek meg a jogszabályok. Táblázatokat az alátámasztó munkarész tartalmaz.	+			
71. Magyar Geológiai Szolgálat Szakhatósági Osztály						
	- A térség nyersanyagokban gazdag mivolta nincs kellőképpen kiemelve. Ennek helyi felhasználására törekedni kell.	A véleményt elfogadjuk, az alátámasztó munkarészben nyomtatékosítjuk.	+			
	- A tájsebek rekultiválása már folyamatban van, feltárását már nem kell elvégezni.	Az észrevételt elfogadjuk, javítása megtörtént.	+			
	- A talajvízszint-emelkedés okozta épületkárok vizsgálata és rehabilitációja nem szerepel a feladatok között.	Az építésföldtani probléma megemlítése a belvizekkel kapcsolatos intézkedésben megtörtént.	+			
	- A meglévő, regionális lerakók által kiváltott szeméttelpek rekultivációja már folyamatban van. A meglévő programokkal való egyeztetés ajánlott!	A regionális hulladékgazdálkodási rendszerek kiépítése tárgyú intézkedésben kapott helyet a rekultiváció témaköre. A lerakók rekultiválásának priorítása a regionális hulladékgazdálkodási terv alapján került kiemelésre.		+		
72. Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium						
	- Hiányolja a különféle fejlesztési koncepciók értékelését.	A koncepció kidolgozásául szolgáló alapanyagok értékelését a háttéranyag tartalmazza, eredményei viszont az adott témaköröknél beépültek a koncepcióba. A kistérségi 2004-es agrárstruktúra és vidékfejlesztési programok figyelembe vétele is megtörtént.		+		
	- A közreműködői kör további szakmai intézmények bevonásával bővítendő.	Az intézkedések áttekintésével felülvizsgáljuk ennek szükségességét és szükség esetén a kapcsolatot felvesszük.		+		
	- Az Európai Unió Víz Keretirányelve (VKI) helyes kifejezést kéri használni. A vizek jó állapotának definiálását kéri a véleményben leírtak alapján.	A koncepcióban javítjuk a kifejezést. A vizek jó állapotára vonatkozó kiegészítést alátámasztásként érvényesítjük.		+		

Sor-szám	Véleményező kivonatos véleménye	Tervezői válasz	Érvényesíthető	Részben érvényesíthető	Nem érvényesíthető	Tartalmazza a koncepció
	<ul style="list-style-type: none"> - A Natura 2000 területekről szóló Kormányrendelet alapján csak „jelölt” területekről beszélhetünk, a területek listája még nem került kihirdetésre. - Az intézkedés hibásan értelmezi a Natura 2000 Korm. rend.-ben megfogalmazott feladatokat. 	<p>Véleményük alapján korrigáljuk a téves megfogalmazást.</p> <p>A véleménnyel egyetértünk, javítása megtörtént. Az intézkedés nem csak a Natura 2000 területekről szól, hanem a potenciális védett értékek védelmének felméréséről, védetté nyilvánításáról. A gazdálkodók felkészítése a térségi együttműködés prioritásba sorolható.</p>	+			
	<ul style="list-style-type: none"> - Kéri megemlíteni a Jászsági-főcsatorna Zagyvai-ágának vízgazdálkodási létesítményei összekapcsolásának megvalósíthatósága érdekében a létesítési feltételeket és környezeti kihatásait. 	<p>A helyzetértékeléshez érvényesítjük, a koncepció a tervezési terület lehatárolásából következően nem tartalmazza, mivel éppen hogy érinti annak DNy-i sarkát.</p>			+	
	<ul style="list-style-type: none"> - A mezőgazdaság általában nem szennyez, hanem bizonyos terhelést okoz. A szennyezésnek megvannak a határértékekhez kötött konkrét kritériumai, amelyet jogszabály rögzít. 	<p>Javítása megtörtént.</p>	+			
	<ul style="list-style-type: none"> - A mezőgazdasági részben az ellentmondások kiküszöbölendők. (alacsony-jó termőadoitások, csemegekukorica és cukorrépa termőterület növelése, hevesi gyümölcs telepítés) 	<p>A helyzetértékelés ill. a koncepció megfelelő részeinél korrigáljuk.</p>	+			
	<ul style="list-style-type: none"> - A 2. forgatókönyv megvalósításának veszélye elhárítása érdekében javasolja annak határozott elutasítását. 	<p>A 2. forgatókönyv megjelenítése szükségszerű a bekövetkező lehetőségek számbevételénél, megvalósítására nincs szándék.</p>				+
	<ul style="list-style-type: none"> - A tározó téren belüli degradációs folyamatok leállítására vagy visszafordítása csak részben oldható meg a tározó téren kívüli tevékenységgel. Vízkormányzási, vízviszatarítási létesítmények, műtárgyak fejlesztési és üzemelési feladatait is át kell értékelni. 	<p>A kiegészítéseket elfogadjuk és alátámasztásként érvényesítjük. A koncepció tartalmaz erre vonatkozó intézkedéseket.</p>				+
	<ul style="list-style-type: none"> - Hiányolja a koncepcióból a tó áramlási viszonyainak fenntartására vonatkozó rekonstrukciós feladatokat. 	<p>A kiegészítéseket megtesszük.</p>	+			
	<ul style="list-style-type: none"> - A biotermelés részeként értelmezett szürkemarha, rackajuh génmegőrzési célokat szolgál, és nem feltétlenül biotermelés keretében folyhat. Elhagyását javasolja. - A biogazdálkodás helyett ökológiai gazdálkodás kifejezés használatos. 	<p>Az intézkedés indoklását átfogalmazzuk. A kifejezést javítjuk.</p>	+			
	<ul style="list-style-type: none"> - A kisparcellás művelés mellett teret indokolt esetben megférnek a nagyobb területet művelők is. 	<p>Egyetértünk, a koncepció viszont a kisparcellás művelésnek ad elsőbbséget.</p>				+
	<ul style="list-style-type: none"> - Magyaroztatást kéri a 2. prioritás: a táji és természeti értékek fejlesztési rendszerbe integrálásának. 	<p>Az ember által fenntartható, belső önfenntartó mechanizmus elérésére törekvő turisztikai, agrár-környezetgazdálkodási rendszerről van szó.</p>				+
	<ul style="list-style-type: none"> - Az iparfejlesztés és a tájgazdálkodás specifikus célok felcserélendők. 	<p>A prioritáson belüli felsorolás nem jelent fontossági sorrendet.</p>			+	
	<ul style="list-style-type: none"> - A tradicionális iparfejlesztésénél a matyó népművészet rendelkezik hagyományokkal a térségben nem a palóc. 	<p>Az észrevételt érvényesítjük.</p>	+			
	<ul style="list-style-type: none"> - A halászati és horgászati termékek és értékesítési feltételek javításának újragondolását kéri. 	<p>A véleményező félreértelmezte ezt az indokló mondatot. Nem horgász és halászcikkek gyártásáról és értékesítéséről szólt a koncepció.</p>				

Sor-szám	Véleményező kivonatos véleménye	Tervezői válasz	Érvényesíthető	Résben érvényesíthető	Nem érvényesíthető	Tartalmazza a koncepció
	- A hús ágazatú vertikumok kialakításának nem adottak sem az üzemi, sem a makrogazdasági feltételek.	A termelői-értékesítési szövetkezesek támogatásával, integrált termékpályák kialakításával, a helyi piac élénkítésével, ágazatok közötti integrációval elképzelhető a holtpontonról történő elmozdulás.		+		
	- A NAKP (Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program) támogatásai megszűntek és beintegrálódtak a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv agrár-környezetgazdálkodási intézkedésébe.	Véleményüket elfogadjuk, javítjuk.	+			
	- Nem célszerű újabb nádtelépítéseket és a halászatot javasolni.	A koncepció nádgazdálkodást javasol az ökológiai, extenzív gazdálkodási, turisztikai, munkaerő-foglalkoztatási lehetőségek figyelembe vételével. A halászat a koncepcióban a kiegészítő jellegű halgazdálkodási, kisszerszámos, néhány fős halászlétszámmal rendelkező, turisztikai célokat szolgáló, bemutató jellegű tevékenységet jelenti. Intenzív halászat ill. halgazdaság csak az azzal a céllal létrehozott halastavakban folyik és folyhat.			+	
	- A képzés-oktatás témakör megállapításai nem a helyi lehetőségek konkrét felméréséből következnek. Meg kell határozni a létesítendő szakokat, szakirányokat, szakosítás átalakítási lehetőségeit.	Elismerve, hogy az intézkedés általánosságban tűnő leírása országos probléma is, program szinten lesz lehetőség a konkrét tevékenységek kialakítására.		+		
	- A tanácsadói rendszerek fejlesztésénél ne újabb hálózat kerüljön kialakításra, hanem a meglévők összehangolását kell előnyben részesíteni.	Egyetértünk, érvényesítjük.	+			
	- A talaj védelmét szolgáló gazdálkodási technika kialakítása középtávú megkezdése rövidtávra változzon!	A talajvédelmi intézkedésnél érvényesítjük.	+			
	- A vadászturizmus témakörének részletes kidolgozását kéri, tekintettel a VTT által is növekvő vizes élőhelyekre.	A vadászturizmus szerepeltetésével az aktív turizmusnál súlyához mért részletességgel egyetértünk		+		
	- A koncepcióban nincs konkrét javaslat az átmeneti időszak megélhetési gondjainak megoldására.	A koncepció megvalósítása már rövid távon megkezdődik, átmeneti időszak nélkül.				
	- A koncepció nem kellő súllyal foglalkozik a erdőszítéssel, fásítással.	A korrekció megtörtént.	+			
	- A térség kiváló termőhelyi adottságú, jó minőségű termőföldjeinek védelmét kiemelten kérjük kezelni.	Ez elsősorban szabályozási feladat, amelyet a készítenő területrendezési tervben kellene rögzíteni			+	
	- Kesznyéten település bevonását javasolja a tervezési területbe, a tájvédelmi körzet és a Natura 2000 területek miatt.	A tervezési terület megváltoztatására jelen munkafázisban nincs lehetőség.			+	